

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»

Кафедра організації судових, правоохоронних органів
та адвокатури

СУДОВІ ТА ПРАВООХОРОННІ ОРГАНИ УКРАЇНИ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
для здобувачів вищої освіти першого рівня
за спеціальністю 081 «Право»

Одеса
Фенікс
2023

УДК 347.96/99(477)(073)
С 892

Рекомендовано до друку рішенням навчально-методичної ради
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 4 від 5 червня 2023 року)

Рецензенти:

Дудченко В. – д-р юрид. наук, професор, професор кафедри загальнотеоретичної юриспруденції НУ «ОЮА», вчений секретар Національного університету «Одеська юридична академія», заслужений юрист України;

Хотинська-Нор О. – д-р юрид. наук, професор, завідувач кафедри нотаріального, виконавчого процесу та адвокатури, прокуратури, судоустрою Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Судові та правоохоронні органи України : метод. вказівки
С 892 для здобувачів вищої освіти першого рівня за спец. 081 «Право» [Електронне видання] / уклад.: Н. Бакаянова, М. Косюта, О. Свида, М. Кравченко, І. Кісліцина, О. Храпенко, А. Кубаєнко, О. Курганський, Л. Нестерчук ; Нац. ун-т «Одес. юрид. академія». – Одеса : Фенікс, 2023. – 172 с. – Режим доступу: <https://hdl.handle.net/11300/26008>

ISBN 978–966–928–971–1

Методичні вказівки містять перелік тем, які розглядаються під час навчання, та завдання, які студенти вирішують під час практичної роботи в процесі навчання, посилання на міжнародне законодавство і національне законодавство України та на рекомендовану наукову літературу.

Призначені для здобувачів вищої освіти першого рівня за спец. 081 «Право».

УДК 347.96/99(477)(073)

Методичні вказівки розробили і склали:

Бакаянова Нана – д-р юрид. наук, професор, завідувач кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури НУ «ОЮА», заслужений юрист України. ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-7669-0576>

Косюта Михайло – д-р юрид. наук, професор, професор кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури НУ «ОЮА». ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8021-0873>

Свида Олексій – канд. юрид. наук, доцент, доцент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури НУ «ОЮА». ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-5805-3557>

Кравченко Марина – канд. юрид. наук, доцент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури НУ «ОЮА». ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-2680-8430>

Кісліцина Ірина – канд. юрид. наук, доцент, доцент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури НУ «ОЮА». ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-7215-0791>

Кубасенко Андрій – канд. юрид. наук, доцент, доцент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури НУ «ОЮА». ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-6648-9764>

Храпенко Олена – канд. юрид. наук, доцент, доцент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури НУ «ОЮА». ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-5864-0367>

Курганський Олександр – ст. викладач кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури НУ «ОЮА». ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0005-5718-1169>

Нестерчук Лілія – ст. викладач кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури НУ «ОЮА». ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-6124-7910>

Вступ

В умовах глобальних політико-правових, соціально-економічних та цивілізаційних трансформацій в Україні відбуваються кардинальні зміни у всіх сферах суспільного життя. Розвиток правової держави та громадянського суспільства пов'язаний із складним процесом утвердження пріоритету прав та основних свобод людини й громадянина, що вимагає ефективної діяльності судових та правоохоронних органів.

Євроінтеграційні процеси надали нового поштовху судово-правовій реформі, яка покликана забезпечити справедливе, безстороннє та неупереджене відправлення правосуддя, підвищити гарантії судового захисту, удосконалити діючі судову, правоохоронну та правозахисну системи, активізувати їх діяльність. Демократичне суспільство потребує судового устрою, що забезпечує всім громадянам доступ до неупередженого суду, судді та таку судову процедуру, в якій їх право визначалось би виключно на підставі наведених фактів і закону. Таке суспільство гарантує кожному громадянину, за умови виконання ним відповідних обов'язків, повну реалізацію прав і свобод, підґрунтям існування яких є фундаментальні цінності демократії.

Напрями реформування судової влади та суміжних інститутів, а також правоохоронних органів в Україні свідчать про вибір європейської системи цінностей, зокрема й тих, які пов'язані із реалізацією права на справедливий суд, стандартами захисту прав фізичних та юридичних осіб, держави тощо, забезпеченням правопорядку та законності, боротьбою із злочинністю та іншими правопорушеннями.

Вивчення навчальної дисципліни «Судові та правоохоронні органи України» полягає в отриманні і правильному засвоєнні студентами знань про органи судової влади та системи правосуддя,

Конституційний Суд України, правоохоронні органи, органи юстиції, адвокатуру, нотаріат, їх місця у механізмі держави.

Об'єктом вивчення навчальної дисципліни «Судові та правоохоронні органи України» є національне законодавство про органи судової влади та системи правосуддя, правоохоронні органи, органи юстиції, адвокатуру, нотаріат.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Судові та правоохоронні органи України» є теоретичні і практичні аспекти розвитку судової влади, системи судоустрою, Конституційного Суду України, правоохоронних органів, органів юстиції, адвокатури, нотаріату.

Тематичний план з викладення та вивчення навчальної дисципліни

1. Факультет адвокатури та антикорупційної діяльності – 1
2. Факультет прокуратури та слідства (кримінальної юстиції) – 2
3. Факультет цивільної та господарської юстиції – 3
4. Факультет судового та міжнародного права – 4

№	Найменування теми	Аудиторні заняття								Самостійна робота студентів			
		лекції				практичні заняття							
		1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1	Предмет, система та поняття навчальної дисципліни «Судові та правоохоронні органи України»	2	2	1	2	2	2	2	2	4	4	4	4
2	Судова влада, правосуддя та їх демократичні засади	2	2	2	2	2	2	2	2	4	4	6	4
3	Судоустрій України, його характеристика	2	2	1	1	2	2	2	2	4	4	6	4
4	Місцеві суди	2	2	1	1	2	2	2	2	2	4	4	2
5	Апеляційні суди	1	2	1	1	2	2	2	2	2	2	4	2
6	Вищі спеціалізовані суди	1	2	1	1	2	2	2	2	2	2	4	2
7	Верховний Суд	1	2	1	1	2	2	2	2	2	2	4	2
8.	Органи, що беруть участь у формуванні суддівського корпусу України	1	1	1	1	2	2	2	2	4	2	4	4

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
9.	Статус судді	2	2	1	2	2	2	2	2	4	4	4	4
10.	Державна судова адміністрація України	1	1	1	1	2	1	2	1	2	4	4	4
11.	Суддівське самоврядування	1	1	1	1	1	1	2	1	2	2	4	4
12.	Конституційний Суд України	2	2	1	2	2	2	2	2	2	2	4	4
13.	Прокуратура України	2	2	1	2	4	2	2	2	4	2	8	6
14.	Міністерство внутрішніх справ України. Національна поліція України	2	2	1	2	2	2	2	2	4	4	4	4
15.	Національне антикорупційне бюро України	1	2	1	1	1	2	2	2	4	4	4	4
16.	Державне бюро розслідувань. Бюро економічної безпеки	1	2	1	1	2	2	2	2	4	4	2	2
17.	Служба безпеки України. Військова служба правопорядку у Збройних силах України	2	1	1	2	2	2	2	1	4	4	2	4
18.	Міністерство юстиції України	1	1	1	1	1	1	1	1	4	4	2	4
19.	Нотаріат в Україні	1	1	1	1	2	1	1	2	4	4	2	4
20.	Адвокатура України	1	1	1	1	2	1	1	1	4	4	2	4
21.	Судові та правоохоронні органи зарубіжних країн	1	1	1	1	1	1	1	1	4	4	2	4
	Індивідуальне завдання	-	-	-	-	-	-	-	-	10	10	10	10
Всього		30	34	22	28	40	36	38	36	80	80	90	86

Тема 1.

Предмет, система та поняття навчальної дисципліни «Судові та правоохоронні органи України»

Лекційні питання:

1. Предмет і методологія навчальної дисципліни «Судові та правоохоронні органи України».
2. Система, структура, нормативні джерела з навчальної дисципліни «Судові та правоохоронні органи України». Співвідношення навчальної дисципліни з іншими навчальними юридичними дисциплінами.
3. Поняття судової, правоохоронної та правозахисної діяльності. Основні напрями правоохоронної діяльності. Види правоохоронних органів України.
4. Завдання та основні функції правоохоронних органів України в умовах формування правової держави.

Питання до практичного заняття:

1. Предмет і методологія навчальної дисципліни «Судові та правоохоронні органи України».
2. Система, структура, нормативні джерела з курсу «Судові та правоохоронні органи України». Співвідношення навчальної дисципліни з іншими навчальними юридичними дисциплінами.
3. Поняття судової та правоохоронної діяльності держави. Основні напрями правоохоронної діяльності. Поняття правозахисної діяльності.
4. Завдання та основні функції правоохоронних органів України в умовах формування правової держави. Види правоохоронних органів України.

Теми і кейси для самостійної роботи:

1. Структура предмету навчальної дисципліни «Судові та правоохоронні органи України».
2. Поняття та значення методології навчальної дисципліни «Судові та правоохоронні органи України».

3. Природа та значення поняття «правоохоронна діяльність».
4. Природа та значення поняття «судова діяльність».
5. Основні напрями діяльності приватних детективів.
6. Використовуючи чинне національне законодавство, з'ясуйте завдання та функції прокуратури, Національної поліції України, Служби безпеки України, проведіть їх порівняльний аналіз.
7. Визначте, як співвідносяться поняття «правоохоронна система» та «правозахисна система».
8. Визначте, як співвідносяться поняття «діяльність правоохоронних органів» та «правоохоронна діяльність».

№ 1

Громадянин Колесніков О.Д. засуджений місцевим загальним судом за шахрайство строком на 5 років позбавлення волі. На вирок суду він подав апеляційну скаргу. Розглянувши її, апеляційний суд залишив вирок без змін. Колесніков О.Д. направив листа до Верховної Ради України із проханням розібратися у його справі і дати вказівку суду переглянути вирок.

На підставі діючого законодавства з'ясуйте, чи є Верховна Рада України органом, що переглядає законність та обґрунтованість вироку у кримінальному провадженні? Яким чином може відреагувати єдиний орган законодавчої влади України? Надати обґрунтовану відповідь.

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України від 28.06.1996 р., прийнята на V сесії Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96%D0%B2%D1%80#Text>
2. Про Бюро економічної безпеки: Закон України від 28 січня 2021 року № 1150-IX. *Відомості Верховної Ради України*. 2021. № 23. Ст. 197.
3. Про Державне бюро розслідувань: Закон України від 12 листопада 2015 року № 794-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 6. Ст. 55.

4. Про державний захист працівників суду та правоохоронних органів: Закон України від 23.12.1993 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 1. Ст. 167.

5. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 5 липня 2012 р. № 5076-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#n564>

6. Про прокуратуру: Закон України від 14.10.2014 № 1697-VII. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 2015. № 2-3. Ст. 12.

7. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 р. *Офіційний Вісник України*. 18.08.2015. № 63. Ст. 2075.

8. Про Національне антикорупційне бюро України: Закон України від 14.10.2014 № 1698-VII. *Відомості Верховної Ради*. 2014. № 47. Ст. 2051.

9. Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України: Закон України від 15.04.2014 № 1207-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 26. Ст. 892.

10. Про охоронну діяльність: Закон України від 22 березня 2012 року № 4616-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 2. Ст. 8.

11. Про Військову службу правопорядку у Збройних Силах України: Закон України від 8 травня 2002 року // *Відомості Верховної Ради*. – 2002. – № 32. – Ст. 225.

12. Про Державну прикордонну службу України: Закон України від 3 квітня 2003 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 27. Ст. 208.

13. Про Службу безпеки України: Закон України від 25.03.1992 № 2229-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 27. Ст. 382.

14. Про Державне бюро розслідувань: Закон України від 12 листопада 2015 року № 794-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 6. Ст. 55.

15. Про Національну гвардію України: Закон України від 13 березня 2014 р. № 876-VII. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/876-18>.

16. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02 черв. 2016 р. № 1402-VIII. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-1>

17. Про Вищий антикорупційний суд: Закон України від 07.07.2018 № 2447-VIII. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 2018. № 24. Ст. 212 URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2447-19>

Рекомендована література:

1. BAKAIANOVA, Nana M.; KRYZHANOVSKA, Olena V.; KUBAIENKO, Andrii V. The Role of Law Enforcement in Ensuring the Rights of Citizens. *Journal of Advanced Research in Law and Economics*, [S.l.], v. 10, n. 8, p. 2253–2261, dec. 2019. ISSN2068–696X. doi: [https://doi.org/10.14505/jarle.v10.8\(46\).03](https://doi.org/10.14505/jarle.v10.8(46).03).

2. Stefanchuk M. Modern Trends in the Formation and Development of the Human Rights Mechanism in Ukraine. *Access to Justice in Eastern Europe*. 2022. № 3 (15). P.19–40.

3. Аракелян М. Р. Концептуальні засади правозахисної діяльності адвокатури: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.01 / Міжнар. гуманітар. ун-т. Одеса, 2019. 44 с.

4. Бакаянова Н. М. Функціональні та організаційні основи адвокатури України: дис. ... д-ра юрид. наук; 12.00.10. Одеса, 2017. 395 с.

5. Білас А. І. Правоохоронна діяльність країн ЄС: порівняльно-правове дослідження: дис. ... кандидата юридичних наук: 12.00.01; Міністерство внутрішніх справ України, Національна академія внутрішніх справ. Львів, 2016. 227 с.

6. Ботвінов Р. Особливості реалізації правоохоронної функції держави в сучасному українському суспільстві. *Ефективність державного управління*. 2016. Вип. 4 (49). Ч. 1. С. 156–163.

7. Григоренко І. А. Правоохоронна діяльність в Україні та Німеччині (порівняльно-правове дослідження): Автореф. ... дис. ... канд. юрид. наук (12.00.01) / МВС України, НАВС. Київ, 2014. 19 с.

8. Дудченко В. В. Інтерпретація права (порівняльно-правовий аспект). *Правові новели*. 2023. № 19. С. 323–330. URL: http://legalnovels.in.ua/journal/19_2023/42.pdf

9. Дудченко В. В., Пасечник О. В. Тенденції розвитку сучасного права. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 2. С. 598–601. URL: http://www.lsej.org.ua/2_2023/142.pdf

10. Дудченко В.В., Манько Д.Г. Загальнотеоретичні засади розуміння системи джерел сучасного права: національний та міжнародний аспекти. *Правова позиція*. 2023. № 1 (38). С. 125–130. URL: <https://legalposition.umsf.in.ua/archive/2023/1/24.pdf>

11. Кубасенко А.В. Сучасні підходи до модернізації правоохоронної системи в умовах цифрової трансформації. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Юриспруденція»*. 2022. № 56. С. 122–126. DOI <https://doi.org/10.32841/2307-1745.2022.56.26>

12. Кучук А.М. Теоретико-правові засади правоохоронної діяльності в Україні: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.01. Київ, 2006. 22 с.

13. Нагорна В.В. Щодо проблеми визначення поняття «правоохоронні органи» у правовій науці та законодавстві України. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2018. № 6. С. 44–48.

14. Організація судових та правоохоронних органів: підручник / [І.Є. Марочкін, Л.М. Москвич, М.П. Каркач та ін.]; за ред. І.Є. Марочкіна. Харків: Право, 2014. 448 с.

15. Островський С.О. Поняття та функції правоохоронних органів держави. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2017. Випуск 1. Том 2. С. 46–49.

16. Погосян М.А. Визначення поняття «правоохоронна діяльність» і його співвідношення із правозахисною та судовою діяльністю: теоретико-правовий аспект. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2020. Випуск 3. С. 23–28. DOI <https://doi.org/10.32844/2618-1258.2020.3.4>

17. Судові та правоохоронні органи України: мультимед. навч.-метод. посіб / [А.С. Симчук, Г.М. Степанова, М.Й. Кулик, Н.С. Моргун, В.В. Підвисоцький]. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2019. 120 с. URL: https://arm.naiau.kiev.ua/books/spou_2019/start.html.

18. Тихонова Д.С. Поняття «правоохоронна діяльність» і функції правоохоронної діяльності. *Проблеми сучасної поліцейстики: тези доп. наук.-практ. конф. (м. Харків, 20 квіт. 2022 р.)* / МВС України, Харків. нац. ун-т внут. справ. Харків, 2022. С. 224–225.

19. Фатхутдінова В. Г. Правоохоронна діяльність: природа та гуманістичний вимір: монографія / Харківський університет внутрішніх справ. Х., 2008. 197 с.

20. Чабан Н. А. Реалізація правоохоронної та правозахисної функції судової влади щодо забезпечення прав і свобод людини та громадянина. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2013. № 3. С. 164–172.

21. Шай Р. Я. Природа та сутність правоохоронної діяльності. *Наше право*. 2014. № 5. С. 10–16.

Тема 2.

Судова влада, правосуддя та їх демократичні засади

Лекційні питання:

1. Природа та поняття судової влади. Ознаки судової влади.
2. Повнота та виключність судової влади.
3. Цивільне, кримінальне, господарське та адміністративне судочинство як форми реалізації судової влади. Функції судової влади.
4. Поняття і ознаки правосуддя.
5. Система принципів правосуддя.

Питання до практичного заняття:

1. Природа та поняття судової влади. Ознаки судової влади.
2. Повнота та виключність судової влади.
3. Цивільне, кримінальне, господарське та адміністративне судочинство як форми реалізації судової влади. Функції судової влади..
4. Поняття і ознаки правосуддя.
5. Система принципів правосуддя.

Теми і кейси для самостійної роботи:

1. Поділ влади – передумова виникнення та становлення самостійної судової влади.
2. Судова влада в Україні – одна з гілок державної влади.
3. Великі мислителі про роль судової влади.

4. Характеристика основних гарантій самостійності суддів.
5. Здійснення правосуддя виключно судом як конституційна гарантія забезпечення кожному права на справедливий суд..
6. Значення принципів організації та діяльності судів.

№ 1

Особи, присутні в залі судового засідання, можуть проводити відео- та аудіозапис судового засідання з використанням портативних відео- та аудіотехнічних засобів:

- А) без будь-яких обмежень;
- Б) лише з дозволу суду;
- В) з дозволу суду і за згодою учасників справи;
- Г) без отримання окремого дозволу суду, але з урахуванням обмежень, встановлених процесуальним законодавством.

№ 2

Апеляційний суд Одеської області під час вивчення роботи судів Одеської області здійснив аналіз справ, строк розгляду по яких перевищує шість місяців; справ щодо неповнолітніх, у тому числі й тих, що, пов'язані із виконанням Указу Президента України «Про першочергові заходи щодо захисту прав дітей»; кримінальних справ про злочини у сфері інтелектуальної власності. Було досліджено рівень оперативності розгляду судами справ та забезпечення доступу громадян до правосуддя. Проаналізовано судову практику розгляду судами справ про: застосування примусових заходів виховного характеру, корупційні правопорушення, порушення митних правил та податкового законодавства тощо. Унаслідок такої діяльності на підставі ст. 27 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» загальні збори суддів апеляційного суду Одеської області затвердили постанову про надання місцевим загальним судам Одеської області методичної допомоги в застосуванні законодавства при розгляді відповідних категорій кримінальних та цивільних справ.

1. Знайдіть помилки у тексті. Обґрунтуйте правильну відповідь.

2. На підставі зазначеного визначте, чи може апеляційний суд вивчати роботу судів в області та здійснювати аналіз справ, строк розгляду по яких перевищує шість місяців?

3. Вкажіть перелік судових установ, що надають методичну допомогу та рекомендації з застосування законодавства місцевим судам.

4. Назвіть форми методичної допомоги судам.

№ 3

У місцевому суді N-ського району було розглянуто кримінальне провадження з обвинувачення громадянина Дорофієва М. П. у скоєнні тяжкого злочину, заподіянні тяжких тілесних ушкоджень (ст. 121 КК України). Підсудний Дорофієв М.П. заявив, що він болгарин і тому погано розуміє українську мову. Захисник запропонував свою допомогу, оскільки він добре володіє болгарською мовою і може перекласти підсудному свідчення та інші матеріали справи.

Чи можливо розглянути у суді справу, доручивши захисникові функцію перекладача? Обґрунтуйте свої висновки, аналізуючи принципи, що зазначені у розділі 1 Закону України «Про судоустрій і статус суддів».

№ 4

Місцевий окружний суд розглянув кримінальне провадження з обвинувачення Семенова А. в скоєнні тяжкого злочину. У ході обговорення у нарадчій кімнаті питання про міру покарання судді не дійшли єдиної думки. Суддя, який головував у засіданні суду, вважав, що Семенова А. потрібно засудити до 12 років позбавлення волі. Інші судді наполягали на засудженні його до 10 років позбавлення волі.

Яким складом суду може бути розглянуто кримінальне провадження? Відповідь обґрунтувати на підставі Конституції України, розділу 1 Закону України «Про судоустрій і статус суддів».

№ 5

До місцевого суду округу надійшло кримінальне провадження за обвинуваченням Кравця М.Н. у крадіжці. При ознайомленні з ма-

теріалами кримінального провадження, суддя, не маючи достатнього досвіду у роботі, звернувся до начальника територіального управління Державної судової адміністрації за консультацією з питання застосування закону.

Чи порушив суддя принцип самостійності та незалежності суддів? Відповідь обґрунтуйте, виходячи з положень Конституції України, розділу 1 Закону України «Про судоустрій і статус суддів».

№ 6

Суддя К. призначив розгляд кримінального провадження у судовому засіданні і постановив ухвалу про розгляд справи у закритому режимі, погоджуючись із клопотанням обвинуваченого Зошенко К., 1997 року народження. У клопотанні було зазначено, що обвинувачений не бажає присутності у судовому засіданні його друзів, які будуть глузувати з нього і справа набуде надмірного розголосу.

Чи відповідають дії судді положенням кримінального процесуального законодавства? Обґрунтуйте свою відповідь, узгоджуючи її із принципами судочинства на підставі Конституції України, розділу 1 Закону України «Про судоустрій і статус суддів».

Нормативно-правові акти:

1. Загальна декларація прав людини: прийнята та проголошена в резолюції 217 А (III) ГА ООН 10 груд. 1948 р. Верховна Рада України. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015.

2. Основні принципи щодо незалежності судових органів: схвал. резолюціями Генеральної Асамблеї ООН від 29.12.1985 та 13.12.1985. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_201

3. Конституція України: Закон України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.

4. Господарський процесуальний кодекс України: прийн. 06 лист. 1991 р. № 1798-XII. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12>.

5. Кодекс адміністративного судочинства України: прийн. від 06 лип. 2005 р. № 2747-IV. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>.

6. Цивільний процесуальний кодекс України: прийн. 18 берез. 2004 р.

№ 1618-IV. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>.

7. Кримінальний процесуальний кодекс України: прийн. від 13.04.2012 № 4651-VI. *Верховна Рада України*. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043.

8. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02 черв. 2016 р. № 1402-VIII. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-1>

9. Про відновлення довіри до судової влади в Україні: Закон України від 10 квіт. 2014 р. № 1188-VIII. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1188-18>.

Рекомендована література:

1. Базове дослідження із застосування правосуддя перехідного періоду в Україні: монографія / за заг. ред. А. П. Буценка, М. М. Гнатовського. К.: «РУМЕС», 2017. 592 с.

2. Борко А. Л. Поняття та ознаки принципів судової системи. *Форум права*. 2012. № 3. С. 50–55.

3. Булкат М. С. Теоретико-правові засади судової влади: сучасний концепт: дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.01. Київ, 2019. 444 с.

4. Городовенко В. В. Принципи судової влади: монографія / Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого». Х.: Право, 2012. 447 с.

5. Доступ до правосуддя в умовах сталого розвитку: до 30-річчя незалежності України: Колективна монографія / за заг. ред. Юрія Притики та Ірини Ізарової. Київ: ВД «Дакор», 2021. 478 с.

6. Калараш А. А. Функції судової влади: теоретико-правовий аналіз. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 3. Т. 2. С. 88–92.

7. Коршун А. О. Принцип гласності і відкритості діяльності органів судової влади: монографія / Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ. Київ: Хай-Тек-Прес, 2022. 191 с.

8. Кравченко М. О. Деякі аспекти доступу до правосуддя в умовах воєнного стану. *Європейський вибір України, розвиток науки та національна безпека в реаліях масштабної військової агресії та глобальних викликів XXI століття: матер. Міжнар. наук.-практ. конф.* (м. Одеса, 17 червня 2022 р). У 2 т. / за заг. ред. С. В. Ківалова. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2022. Т. 2. С. 191–194.

9. Крючко Н. І. Ознаки судової влади: автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.10 / Національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2019. 21 с.

10. Крючко Н. І. Ознаки судової влади: монографія / Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2021. 180 с.

11. Левенець А. Загальна характеристика процедури виконання рішень Європейського суду з прав людини в Україні. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 5. С. 336–340.

12. Організація судових та правоохоронних органів: підручник / [І. Є. Марочкін, Л. М. Москвич, М. П. Каркач та ін.]; за ред. І. Є. Марочкіна. Харків: Право, 2014. 448 с.

13. Пенцов М. В. Функції судової влади в Україні та країнах СНД *Форум права*. 2014. № 2. С. 358–363. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2014_2_63.pdf

14. Попадинець Г. О. Сутність, зміст та основні ознаки судової влади. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2021. № 4. С. 114–117. DOI <https://doi.org/10.15421/392190>

15. Правосуддя: філософське та теоретичне осмислення: колективна монографія / А. М. Бернюков, В. С. Бігун, Ю. П. Лобода, Б. В. Малишев, С. П. Погребняк, С. П. Рабінович, В. С. Смородинський, О. В. Стовба / (Відп. ред. В. С. Бігун). К., 2009. 316 с

16. Принципи судочинства в Україні та проблеми їх реалізації судами: колект. монограф.; за заг. ред. докт. юрид. наук, проф. О. В. Кириченка. Дніпро: ЛІРА, 2022. 289 с.

17. Свида О. Г. До питання щодо утворення, реорганізації або ліквідації судів. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 2. С. 594–597. URL: http://www.lsej.org.ua/2_2023/141.pdf

18. Судова влада: монографія / І. Є. Марочкін, Л. М. Москвич, І. В. Назаров та ін.; за заг. ред. І. Є. Марочкіна. Харків: Право, 2015. 792 с.

19. Судові та правоохоронні органи України: мультимед. навч.-метод. посіб. / [А.С. Симчук, Г.М. Степанова, М.Й. Кулик, Н.С. Моргун, В.В. Підвисоцький]. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2019. URL: https://arm.naiu.kiev.ua/books/spou_2019/start.html.

20. Тетарчук І.В. Судові та правоохоронні органи України: навч. посіб. для підгот. до іспитів. Київ: ЦУЛ, 2019. 202 с.

21. Хотинська-Нор О.З. Теоретико-правові та праксеологічні засади судової реформи в Україні: дис. ...докт. юрид. наук. К., 2017. 472 с.

Тема 3. Судоустрій України, його характеристика

Лекційні питання:

1. Поняття системи судоустрою України. Історія розвитку системи судоустрою України.
2. Характеристика сучасної системи судоустрою України. Принципи територіальності, спеціалізації, інстанційності. Основні ознаки системи судоустрою.
3. Поняття ланки судоустрою та судової інстанції. Підстави та порядок утворення (реорганізації) і ліквідації судів. Адміністративні посади у судах.
4. Розгляд справ по першій інстанції, в апеляційному та касаційному порядку. Перегляд справ за нововиявленими обставинами та виключними обставинами.

Питання до практичного заняття:

1. Поняття системи судоустрою України.
2. Історія розвитку системи судоустрою України.
3. Характеристика сучасної системи судоустрою України. Принципи територіальності, спеціалізації, інстанційності. Основні ознаки судоустрою.
4. Поняття ланки судоустрою та судової інстанції. Порядок утворення (реорганізації) і ліквідації судів. Адміністративні посади у судах.

5. Розгляд справ по першій інстанції, в апеляційному та касаційному порядку. Перегляд справ за нововиявленими обставинами та виключними обставинами.

Теми і кейси для самостійної роботи:

1. Відмінні риси судустрою України.
2. Поняття теоретичних категорій «ланка судустрою» та «судова інстанція».
3. Судова система під час Української революції (1917–1920 р.р.).
4. «Мала» судова реформа в Україні: її вплив на формування та удосконалення судустрою.
5. Адміністративно-територіальний устрій України, його вплив на побудову судустрою.
6. Принцип спеціалізації у формуванні судових органів і побудові судустрою.

№ 1

ТОВ «Атлант» мало кредиторську заборгованість перед ПО «Стальканат» за поставлену продукцію у розмірі 230600 гривень.

У якому порядку і до якого органу судової влади ПО «Стальканат» має звернутися задля стягнення заборгованості за поставлену продукцію? Надати обґрунтовану відповідь, застосовуючи розділ 2 «Судустрій» Закону України «Про судустрій і статус суддів».

№ 2

Громадянин Батьков Г.П. звернувся до місцевого загального суду з позовом до гр. Рашидова Р.Ф. щодо розподілу домоволодіння між ними. Незадоволений ходом розгляду справи в місцевому загальному суді, Батьков Г.П. звернувся до голови апеляційного суду із скаргою на незаконні (на його думку) дії Н. – судді місцевого загального суду, який розглядає його справу. Вивчивши заяву Батькова Г.П., голова апеляційного суду надав вказівку судді місцевого загального суду Н. задовольнити позов Федотова Г.П.

Чи правомірні дії голови апеляційного суду? Обґрунтуйте відповідь на підставі принципів самостійності та незалежності, що зазначені у ст. 129 Конституції України, ст.ст. 6–7, 9, 11, 48, 49, 52, 124, 126, 128, 129, 133, 146 Закону України «Про судоустрій і статус суддів».

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України: Закон України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.

2. Про забезпечення права на справедливий суд: Закон України від 12 лют. 2015 р. № 192-VIII. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/192-19>.

3. Про Вищий антикорупційний суд: Закон України від 7 черв. 2018 р. № 2447-VIII. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2447-19>

4. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02 черв. 2016 р. № 1402-VIII. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-1>

5. Про очищення влади: Закон України від 16 верес. 2014 р. № 1682-VII. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1682-18>

6. Про відновлення довіри до судової влади в Україні: Закон України від 8 квіт. 2014 р. № 1188-VII. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1188-18>.

7. Про Вищий антикорупційний суд: Закон України від 07.07.2018 № 2447-VIII. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 2018. № 24. Ст. 212 URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2447-19>

8. Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України: Закон України від 15 квітня 2014 року № 1207-VII. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1207-18#Text>

9. Про Стратегію розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021–2023 роки: Указ Президента України

від 11 червня 2021 р. 231/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/231/2021#Text>

10. Вищий суд з питань інтелектуальної власності, або ІР-суд – вищий спеціалізований суд у судовій системі України, утворено указом Президента України від 29 верес. 2017 р. № 299/2017. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/299/2017>

Рекомендована література:

1. Artemenko I., Bakaianova N., Pushkar S., Naumenko S., Kubaienko A. Institute for Evaluating Judges as an Element of the State Judicial System. *Journal of Legal, Ethical and Regulatory Issues*. 2020 Vol: 23 Issue: 5. URL: <https://www.abacademies.org/articles/institute-for-evaluating-judges-as-an-element-of-the-state-judicial-system-9697.html>

2. Bakayanova, N., & Tsiselskyi, O. (2022). THE ROLE OF ECONOMIC COURTS IN THE ECONOMIC DEVELOPMENT OF UKRAINE. *Baltic Journal of Economic Studies*, 8(3), 14–19. <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2022-8-3-14-19>

3. Khotynska-Nor O., Potapenko A. Courts of Ukraine in Wartime: Issues of Sustainable Functioning. *Revista Jurídica Portucalense*, 2022. № 31. P.218–240.

4. Боровик А.В. Мандзик П.І. Адміністративно-правові засади розвитку системи правосуддя з урахуванням найкращих міжнародних стандартів та практик: монографія. Одеса: Видавництво «Юридика», 2023. 218 с. URL: https://drive.google.com/file/d/1UpWhhb6I43sqmfqtPJFMq3BpdjN7G_Wu/view

5. Ватаманюк Л. Кореляція наукових підходів щодо дефініції правосуддя. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія: Юридичні науки. 2020. № 2. Т. 7. С. 42–47.

6. Європейські та міжнародні стандарти у сфері судочинства. Київ: USAID, 2015. 708 с.

7. Капустинський В.А. Функції суду: історико-правовий аналіз: монографія. Київ: Логос, 2015. 144 с.

8. Куйбіда Р.О. Організація і розвиток сучасної судової системи України: дис... канд. юрид. наук: 12.00.10 / Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. К., 2006. 215 с.

9. Крусян Р. Доктринальні основи реформування системи судустрою України у контексті теорії правової реформи. *Український часопис конституційного права*. 2017. № 4. С. 38–45.

10. Крусян Р.А. Реформування системи судустрою України: досвід, сучасність, тенденції: автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.10 / Національний університет «Одеська юридична академія», Одеса, 2018. 24 с.

11. Москвич Л. М. Ефективність судової системи: концептуальний аналіз: монографія. Х.: Фінн, 2011. 384 с.

12. Правосуддя на сході України в умовах збройної агресії російської федерації: звіт за результатами дослідж. спроможності суд. системи забезпечувати правосуддя в умовах збройн. конфлікту на сході України 2016–2017 / [О. Банчук та ін.; заг. ред. Р. Куйбіда, М. Галабала]; [Центр політ.-прав. реформ, Міжнар. фонд «Відродження»]. Київ: СТ-Друк, 2018. 339 с.

13. Організація судових та правоохоронних органів: підручник / [І. Є. Марочкін, Л. М. Москвич, М. П. Каркач та ін.]; за ред. І. Є. Марочкіна. Харків: Право, 2014. С. 75.

14. Охотницька Н. В. Становлення судової системи України (1991–2012 рр.): історико-правовий аспект: дис. канд. юрид. наук: 12.00.01 / Львівський державний університет внутрішніх справ. Львів, 2015. 212 с. URL: <https://lpnu.ua/sites/default/files/2020/dissertation/1743/ohotnyckadysertaciya.pdf>

15. Судові та правоохоронні органи України: мультимед. навч.-метод. посіб. / [А. С. Симчук, Г. М. Степанова, М. Й. Кулик, Н. С. Моргун, В. В. Підвисоцький]. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2019. *Національна академія внутрішніх справ*. URL: https://arm.naiaiu.kiev.ua/books/spou_2019/start.html.

16. Тетарчук І. В. Судові та правоохоронні органи України: навч. посіб. для підгот. до іспитів. Київ: ЦУЛ, 2019. 202 с.

17. Фідря Ю. Незалежність суду як основний елемент права на справедливий суд. *Історико-правовий часопис*. 2016. № 2. С. 166–170.

18. Хотинська-Нор О. З. Вплив «малої судової реформи» на розвиток судової системи України: теоретико-прикладне дослідження організаційного аспекту. *Судова апеляція*. 2016. № 1. С. 6–15.

19. Хотинська-Нор О.З. До питання тлумачення поняття «судова система». *Судова апеляція*. 2014. № 3. С. 6–11.

20. Цісельський О.В. Господарська юстиція в Україні та країнах ЄС: порівняльно-правовий аналіз: дис...доктора філос. 081 «Право» / Національний університет «Одеська юридична академія». Одеса, 2023. 242 с.

21. Шишкін В.І. Судові системи країн світу: навч. посіб. у 3 кн. Кн. 1. Київ: Юрінком Інтер, 2001. 320 с.

22. Щерблюк О.В. Організаційні основи судоустрою в Україні: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07 / Наук. досл. ін-т публічн. права. Київ, 2021. 253 с.

Тема 4. Місцеві суди

Лекційні питання:

1. Місцеві суди у системі судоустрою України. Види місцевих судів.
2. Повноваження, склад, порядок утворення та ліквідації місцевих загальних, місцевих господарських та місцевих адміністративних судів.
3. Судді місцевих судів та присяжні. Слідчі судді та судді (суддя), уповноважені здійснювати кримінальне провадження щодо неповнолітніх.
4. Голова місцевого суду, його заступник(и): порядок зайняття адміністративної посади та повноваження.
5. Організація роботи в місцевому суді. Апарат місцевого суду. Служби організаційного забезпечення роботи суду та Служба судової охорони.

Питання до практичного заняття:

1. Місцеві суди у системі судоустрою України. Види місцевих судів.
2. Повноваження, склад, порядок утворення та ліквідації місцевих загальних, місцевих господарських та місцевих адміністративних судів.

3. Судді місцевих судів та присяжні.
4. Слідчі судді та судді (суддя), уповноважені здійснювати кримінальне провадження щодо неповнолітніх.
5. Участь присяжних у здійсненні правосуддя.
6. Голова місцевого суду, його заступник(и): порядок зайняття адміністративної посади та повноваження.
7. Організація роботи в місцевому суді.
8. Апарат місцевого суду.
9. Служби організаційного забезпечення роботи суду та Служба судової охорони.

Теми і кейси для самостійної роботи:

1. Одноособовість та колегіальність – принцип здійснення правосуддя місцевими судами.
2. Поняття та завдання Служби судових розпорядників, взаємодія з правоохоронними органами.
3. Повноваження помічників суддів.
4. Служба судової охорони – державний орган у системі правосуддя, що діє для забезпечення охорони та підтримання громадського порядку в судах
5. Взаємодія Служби судової охорони з правоохоронними органами України.

№ 1

1. Проаналізуйте Роль Стратегії розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021–2023 роки в реалізації державної політики у сфері судоустрою України.
2. Проаналізуйте, якими обставинами було зумовлено надання місцевим загальним судам права розглядати адміністративні справи.
3. Дайте загальну характеристику поняття «судовий округ».
4. Обґрунтуйте застосування у місцевих судах принципу спеціалізації за зовнішньою та внутрішньою ознаками.

№ 2

Судді Київського районного суду м. Одеси на загальних зборах незадовільно оцінили роботу голови суду та висловили йому недовіру, що, на їх думку, веде до його відставки.

Після цього кандидатом на посаду голови суду було висунуто П. – суддю цього суду, документи на якого з рішенням загальних зборів направлено до Вищої ради юстиції з пропозицією призначити його на зазначену посаду.

Використовуючи зазначену ситуацію:

Знайдіть допущені помилки та невідповідності у тексті завдання та доведіть це.

Дайте оцінку рішень загальних зборів суду.

Який порядок призначення суддів на адміністративні посади?

№ 3

Приморським районним судом м. Одеси гр. Миронов Н.М. був засуджений за вчинення крадіжки майна до 4 років позбавлення волі. Не погоджуючись з вирокм місцевого суду, Миронов Н.М. відразу після оголошення вироку звернувся з апеляційною скаргою до Верховного Суду про його перегляд.

Чи може Верховний Суд переглянути рішення Приморського районного суду м. Одеси за скаргою Миронова Н.? Які суди і в якому порядку розглядають скарги на вирoki місцевих судів?

Надайте обґрунтовані відповіді з посиланням на положення законодавства про судоустрій та судочинство.

№ 4

Суддя Київського районного суду м. Одеси В., який працює на посаді судді 3 роки, систематично запізнювався на роботу, значну кількість матеріалів справ передавав до архіву суду із порушенням встановлених правил діловодства, на зауваження голови суду не реагував, за підсумками роботи за рік мав 6 скасованих ухвал і 12 скасованих вищестоящими судами вироків. Голова місцевого загального суду, зважаючи на ці обставини, своїм наказом виніс догану судді В.

Чи може голова Київського районного суду м. Одеси застосовувати до судді суду дисциплінарні стягнення? Який порядок дострокового припинення повноважень судді?

Відповіді обґрунтуйте, спираючись на положення законодавства про судоустрій і статус суддів.

№ 5

Суддя Приморського районного суду м. Одеси Р. при розгляді цивільної справи за позовом Золотникової Н. до Корольова С. про визнання батьківства, на думку позивачки, зволікав у розгляді справи, і, як наслідок, тривалий час рішення по справі не ухвалювалось.

Золотникова Н.Р. звернулася зі скаргою на тяганину при розгляді справи до начальника територіального управління Державної судової адміністрації України із проханням притягнути суддю Приморського районного суду м. Одеси до дисциплінарної відповідальності і припинити тяганину при розгляді справи.

Чи уповноважений начальник управління Державної судової адміністрації розглядати цю скаргу? Якщо ні, зазначте до якого органу слід подавати скаргу щодо судді?

№ 6

Під час кримінального провадження в суді першої інстанції по звинуваченню Гаврильченко Н.П., Івашова Т.Р. та Вінницької А.М. у вчиненні умисного вбивства з хуліганських спонукань, враховуючи велику небезпеку злочину, склад суду було сформовано з трьох суддів.

Гаврильченко Н.П. заявив клопотання про те, щоб справа слухалась судом присяжних. Суд відмовив Гаврильченко Н.П. у клопотанні на тій підставі, що підсудні Івашов Т.Р. та Вінницька А.М. були проти участі присяжних у розгляді їх справи.

Чи відповідає вимогам чинного законодавства склад суду, який розглянув справу? Яким складом суддів здійснюється розгляд справ? Наведіть всі існуючі варіанти.

Дайте характеристику правовій природі участі представників народу у здійсненні правосуддя.

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96- ВР. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.

2. Господарський процесуальний кодекс України: від 06 листопада 1991 р. № 1798-XII. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12>.

3. Кодекс адміністративного судочинства України: від 06 липня 2005 р. № 2747-IV. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>.

4. Цивільний процесуальний кодекс України: від 18 березня 2004 р. № 1618-IV. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>. Кримінальний процесуальний кодекс України: прийм. від 13.04.2012 № 4651-VI. *Верховна Рада України*. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043.

5. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 2 червня 2016 р. № 1402-VIII. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-1>

6. Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України: Закон України від 15 квітня 2014 року № 1207-VII. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1207-18#Text>

7. Про ліквідацію Окружного адміністративного суду міста Києва та утворення Київського міського окружного адміністративного суду: Закон України від 13 грудня 2022 року № 2825-IX. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2825-IX#Text>

8. Про затвердження Положення про Державну судову адміністрацію України: рішення Вищої ради правосуддя від 17 січ. 2019 р. № 141/0/15. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vr141910-19>.

9. Правила поведінки працівника суду: Затверджені рішенням Ради суддів України від 6 лютого 2009 року № 33 (в новій редакції відповідно до Рішення Ради суддів № 72 від 24.12.2020). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vr033414-09#Text>

10. Положення про помічника судді: Затверджено Рішення Ради суддів України від 18 травня 2018 року № 21 (в новій редакції відповідно до Рішення Ради суддів України від 06.10.2022 № 32). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vr021414-18#n9>

11. Про реорганізацію місцевих загальних судів: Указ Президента України від 29 грудня 2017 року № 451/2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/451/2017#Text>

12. Про ліквідацію місцевих господарських судів та утворення окружних господарських судів: Указ Президента України № 453/2017 URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/453/2017>

13. Про Стратегію розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021–2023 роки: указ Президента від 11 червня 2021 року № 231/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/231/2021#Text>

14. Про надання консультативного висновку щодо проекту Закону України «Про ліквідацію та утворення окружних адміністративних судів, юрисдикція яких поширюється на територію Київської області та міста Києва»: Рішення Вищої ради правосуддя від 4 березня 2021 року № 581/0/15–21. *Офіційний сайт Вищої ради правосуддя*. URL: <https://hcj.gov.ua/doc/doc/6295>

15. Типове положення про апарат суду: Затверджено Наказом Державної судової адміністрації України 08.02.2019 № 131. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0131750–19#Text>

16. Положення про помічника судді: Затверджено Рішенням Ради суддів України 18 травня 2018 № 21 (із змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vr021414–18#Text>

17. Положення про архів Господарського суду Івано-Франківської області: Затверджено Наказом Господарського суду Івано-Франківської області 10.02.2020 № 9-А/к. URL: <https://data.gov.ua/dataset/aab792cd-7369–4edd-aea5-f97ec608e9ad/resource/0804608d-3b5d-4012–91c0–4c75599a6abc/download/arhiv.pdf>

18. Посадова інструкція секретаря судового засідання Гребінківського районного суду Полтавської області: Затверджена Наказом керівника апарату Гребінківського районного суду Полтавської області 4 грудня 2017 № 28/од.а. URL: https://gr.pl.court.gov.ua/sud1605/pro_sud/pos/pos8

19. Посадова інструкція архіваріуса Гребінківського районного суду Полтавської області: Затверджена Наказом керівника апарату Гребінківського районного суду Полтавської області 4 грудня 2017 № 28/од.а. URL: https://gr.pl.court.gov.ua/sud1605/pro_sud/pos/pos13

20. Посадова інструкція секретаря суду Гребінківського районного суду Полтавської області: Затверджена Наказом керівника апарату Гребінківського районного суду Полтавської області 4 грудня 2017 № 28/од.а. URL: https://gr.pl.court.gov.ua/sud1605/pro_sud/pos/pos7

21. Положення про порядок створення та діяльності служби судових розпорядників: Затверджено Наказом Державної судової адміністрації України від 20 липня 2017 року № 815. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0815750-17#Text>

22. Положення про Службу судової охорони: Затверджено Рішенням Вищої ради правосуддя від 4 квітня 2019 року № 1051/0/15-19. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1051910-19#Text>

23. Щодо неможливості суміщення роботи помічників суддів із зайняттям адвокатською діяльністю: Рішення Ради суддів України від 4 травня 2023 року № 22. *Офіційний веб-сайт Ради суддів України*. URL: <https://rsu.gov.ua/ua/site/download?doc=L3VwbG9hZHMvZG9jdWl1bnRzLzIxMjAyMy5wZGY=>

Рекомендована література:

1. Bakaianova N., Kolomiets, V., Lukianenko, T., Lazareva, D., Kadenko, O. State management in the area of ensuring the security of the court and participants in legal procedures. *Journal of Security and Sustainability Issues*, 2020, 10(1), 73–89. [https://doi.org/10.9770/jssi.2020.10.1\(6\)](https://doi.org/10.9770/jssi.2020.10.1(6))

2. Bakayanova, N., & Tsiselskyi, O. (2022). The role of economic courts in the economic development of Ukraine. *Baltic Journal of Economic Studies*, 8(3), 14–19. <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2022-8-3-14-19>

3. Kubaienko A., Okhrimenko I., Kryzhanovska O. Modernization of the law enforcement system at the current stage of digital transformation. *Journal of law and political sciences*. 2022. Vol (35). P. 384–400.

4. Бакаянова Н.М. Принцип участі народу у здійсненні правосуддя. Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. Т. 19: Кримінальний процес, судоустрій, прокуратура та адвокатура / редкол.: В.Т. Нор (голова) та ін.; Нац. акад. прав. наук України; Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. 2020. С. 693–696.

5. Бакаянова Н. М. Суд присяжних. Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. Т. 19: Кримінальний процес, судоустрій, прокуратура та адвокатура / редкол.: В. Т. Нор (голова) та ін.; Нац. акад. прав. наук України; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. 2020. С. 808–812.

6. Борко А. Л. Поняття та ознаки принципів судової системи. *Форум права*. 2012. № 3. С. 50–55.

7. Волоско І. Р. Реформування суду присяжних в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. № 12/2021. С. 369–372. URL: http://www.lsej.org.ua/12_2021/94.pdf

8. Калашник О. Проблеми вдосконалення правового регулювання діяльності апарату місцевого загального суду. *Юридичний вісник: щоквартальний журнал*. 2014. № 4. С. 374–378.

9. Калашник О. А. Правовий статус місцевих загальних судів в Україні: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.10. Одеса, 2016. 231 с. URL: http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/4240/Diss_Kalashnik.PDF?sequence=4&isAllowed=y

10. Кравченко М. О. До питання судової реформи у 2022 році. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція*. 2021 № 54 том 1. С. 130–133. URL: https://vestnik-pravo.mgu.od.ua/archive/juspradenc54/part_1/29.pdf

11. Нестерчук Л. П. Суд присяжних в Україні: історичні аспекти та сучасність. *Актуальні питання судоустрою та формування корпусу суддів*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. науковців, судів, адвокатів, працівників правоохоронних органів, молодих вчених, аспірантів та студентів (13 травня 2017 р., м. Одеса) / за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. В. В. Долежана. Одеса: Юридична література, 2017. С. 22–25.

12. Нестерчук Л. П. Деякі історико-правові підстави з формування військової юстиції України. *Європейський вибір України, розвиток науки та національна безпека в реаліях масштабної військової агресії та глобальних викликів ХХІ століття» (до 25-річчя Національного університету «Одеська юридична академія» та 175-річчя Одеської школи права)*: у 2 т.: матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (м. Одеса, 17 червня 2022 р.) / за загальною редакцією С. В. Ківалова. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2022. Т. 2. С. 220–223.

13. Нестерчук Л.П. Організація діяльності судів в умовах воєнного стану в Україні. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія «Юриспруденція». 2022. № 56. С. С. 127–131.

14. Смокович М.І. Реорганізація місцевих судів системи судоустрою України: чому змін не оминати. *Юридичний науковий електронний журнал*. № 8/2022. С. 550–554. URL: http://lsej.org.ua/8_2022/125.pdf

15. Судоустрій України: підручник / С.В. Ківалов, Ю.Є. Полянський, М.В. Косюта, В.В. Долежан; за ред. С.В. Ківалова. К.: Юрінком Інтер, 2011. 384 с.

16. Сулім В.В., Світличний О.П. Адміністративно-правовий статус діяльності господарських судів України: проблеми та перспективи: монографія. Київ: НУБіП України, 2019. 196 с. URL: <https://www.businesslaw.org.ua/wp-content/MASGS.pdf>

17. Терехова О.Ю. Поняття й елементи адміністративно-правового статусу окружних адміністративних судів в Україні. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2019. № 1(26). С. 181–185. URL: <http://pyuv.onua.edu.ua/index.php/pyuv/article/view/35/36>

18. Чичерська М.І. Правовий статус місцевого суду та його втілення у функціях структурних одиниць із забезпечення роботи суду. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія ПРАВО. 2016. Випуск 40. Том 2. № С. 142–146. URL: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/488643.pdf>

19. Шпенова П.Ю. Апарат суду в системі організаційного забезпечення судової діяльності: монографія / НАН України, Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького. Київ: Юридична думка, 2019. 179 с.

Тема 5. **Апеляційні суди**

Лекційні питання:

1. Місце та види апеляційних судів у судоустрою України.
2. Історичні аспекти виникнення апеляційних судів в українському судоустрою.
3. Склад, порядок утворення і ліквідація апеляційних судів. Апеляційні округи. Завдання суду, юрисдикція та повноваження.

4. Судові палати суду: повноваження, склад та порядок формування.

5. Судді апеляційних судів. Слідчі судді: особливості здійснення повноважень.

6. Голова апеляційного суду, порядок обрання на посаду та звільнення з посади, права та обов'язки, повноваження. Заступники голови суду, секретарі судових палат, повноваження, права та обов'язки.

7. Організація роботи у апеляційному суді. Апарат апеляційного суду.

Питання до практичного заняття:

1. Місце та види апеляційних судів у судоустрою України.

2. Історичні аспекти виникнення апеляційних судів в українському судоустрою.

3. Склад, порядок утворення і ліквідація апеляційних судів.

4. Апеляційні округи. Завдання апеляційних судів, їх юрисдикція та повноваження.

5. Судові палати суду: повноваження, склад та порядок формування.

6. Судді апеляційних судів. Слідчі судді: особливості здійснення повноважень.

7. Голова апеляційного суду, порядок обрання на посаду та звільнення з посади, права та обов'язки, повноваження.

8. Заступники голови суду, секретарі судових палат, повноваження, права та обов'язки.

9. Організація роботи у апеляційному суді. Апарат апеляційного суду.

Теми і кейси для самостійної роботи:

1. Історичний розвиток інституту апеляції в Україні.

2. Проблемні питання організації та діяльності складу апеляційних судів в Україні.

3. Змагальність процесу – демократичний принцип організації судового процесу і його співвідношення з принципом рівності громадян перед законом і судом в апеляційному суді.

4. Порядок та значення узагальнення судової практики апеляційними судами.

5. Проаналізуйте, якими обставинами було зумовлено надання апеляційним судам права розглядати справи в порядку першої інстанції.

№ 1

Міністр юстиції України вніс на розгляд Президента України подання про створення додаткових апеляційного господарського суду, апеляційного адміністративного суду для поліпшення доступності правосуддя для населення. Президент України видав Указ про створення відповідних судів, але після його оголошення з'ясувалося, що подання до Президента з визначеного питання не обговорювалося з головами Касаційного господарського суду та Касаційного адміністративного суду, які не вбачають підстав для створення додаткових апеляційних судів.

На підставі викладених обставин необхідно:

Виявити та зазначити всі помилки, що присутні у тексті завдання.

Надати аргументовану відповідь і внести пропозиції про виправлення помилок згідно з діючим законодавством.

Дайте оцінку діям Міністра юстиції України. Яка існує процедура утворення та ліквідації судів, які підстави для цього та які наслідки її порушення?

№ 2

Рішенням місцевого загального суду громадянину Сомову Ю.М. було відмовлено у задоволенні позову. Не погоджуючись з рішенням суду, Сомов Ю.М. вирішив оскаржити рішення в апеляційному порядку, але у зв'язку з хворобою ним був пропущений строк на апеляційне оскарження.

До компетенції якого суду належить розгляд заяви про поновлення строку на апеляційне оскарження? Які правові можливості має Сомов Ю.М. у випадку відмови суду у задоволенні його заяви?

№ 3

Громадянка Бурко В. І. звернулася у судовому засіданні до судді апеляційного суду Н. з вимогою витребувати з місцевого суду іншу цивільну справу, судові рішення у якій набрало законної сили, посилаючись на те, що матеріали вказаної цивільної справи мають значення для розгляду її справи.

Чи має право суддя апеляційного суду витребувати будь-які цивільні справи з місцевих судів? Відповідь обґрунтувати.

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України: Закон України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.

2. Про судоустрій та статус суддів: Закон України від 2 червня 2016 р. № 1402-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#n1881>

3. Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України: Закон України від 15 квітня 2014 року № 1207-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 26. Ст. 892.

4. Про ліквідацію апеляційних адміністративних судів та утворення апеляційних адміністративних судів в апеляційних округах: Указ Президента України від 29 грудня 2017 року № 455/2017. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/4552017-23394>

5. Про ліквідацію апеляційних господарських судів та утворення апеляційних господарських судів в апеляційних округах: Указ Президента України від 29 грудня 2017 року № 454/2017. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/4542017-23366>

6. Про розгляд питання щодо ліквідації апеляційних судів та утворення апеляційних судів в апеляційних округах: Рішення Вищої ради правосуддя від 26 грудня 2017 року № 4275 /0/15-17. *Офіційний сайт Вищої ради правосуддя*. URL: http://www.vru.gov.ua/content/act/4275_26.12_.2017_.docx

7. Типове положення про апарат суду: Затверджено Наказом Державної судової адміністрації України 08.02.2019 № 131. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0131750-19#Text>

8. Положення про помічника судді: Затверджено Рішенням Ради суддів України 18 травня 2018 № 21 (із змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vr021414-18#Text>

9. Положення про порядок створення та діяльності служби судових розпорядників: Затверджено Наказом Державної судової адміністрації України від 20 липня 2017 року № 815. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0815750-17#Text>

10. Положення про Службу судової охорони: Затверджено Рішенням Вищої ради правосуддя від 4 квітня 2019 року № 1051/0/15-19. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1051910-19#Text>

11. Методичні рекомендації щодо надання Хмельницьким апеляційним судом місцевим судам методичної допомоги в застосуванні законодавства: Затверджено Рішенням зборів суддів Хмельницького апеляційного суду від 25 січня 2019 року № 6. URL: https://kma.court.gov.ua/sud4820/info_sud/lokalni/metodychni.

12. Апарат суду. Веб-сайт Сьомого апеляційного адміністративного суду. URL: <https://7aac.gov.ua/pro-sud/struktura-sudu/aparat-sudu/>

Рекомендована література:

1. Bakayanova N, Tsiselskyi O. The role of economic courts in the economic development of Ukraine. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2022. Vol. 8 № . 3. P. 14–19. URL: <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2022-8-3-14-19>

2. Бабенко К. А. Правовий статус апеляційних адміністративних судів. *Форум права*. 2016. № 4. С. 16–19. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2016_4_5.pdf

3. Бакаянова Н. М., Кубаєнко А. В. Інститут судового кураторства та надання методичної допомоги суддям в Україні. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2021. № 1. С. 149–154.

4. Капля О. Імплементация принципу забезпечення апеляційного та касаційного оскарження рішень адміністративного суду в законодавство України. *Visegrad journal on human rights*. 2017. № 2/1. С. 94–99.

5. Марченко, О. О. Окремі питання регламентації та практика апеляційного перегляду в адміністративному судочинстві. Державне

будівництво та місцеве самоврядування: зб. наук. праць. 2016. Вип. 32. С. 128–146.

6. Ніколенко Л. Інститут перегляду судових рішень в апеляційному провадженні в умовах реформування господарського судочинства. *Юридичний вісник: щоквартальний журнал*. 2017. № 1. С. 72–76.

7. Поляков І. Проблемні питання вдосконалення адміністративно-процесуального статусу судді апеляційного адміністративного суду. *Юридичний вісник: щоквартальний журнал*. 2017. № 2. С. 248–253.

8. Кадрова політика в суді: сучасний досвід. К., 2016. 321 с. URL: https://newjustice.org.ua/wp-content/uploads/2020/02/Book_HRM_Interactive.pdf

9. Судустрій України: підручник / С. В. Ківалов, Ю. Є. Полянський, М. В. Косюта, В. В. Долежан; за ред. С. В. Ківалова. К.: Юрінком Інтер, 2011. 384 с.

10. Сулім В. В., Світличний О. П. Адміністративно-правовий статус діяльності господарських судів України: проблеми та перспективи: монографія. Київ: НУБіП України, 2019. 196 с. URL: <https://www.businesslaw.org.ua/wp-content/MASGS.pdf>

11. Улютіна О. А. Адміністративно-правовий статус апеляційних судів в Україні: аналіз його елементів. *Науково-практичний журнал «Право. Людина. Довкілля»*. 2019. Vol. 10(2). С. 149–156. URL: <http://journals.nubip.edu.ua/index.php/Pravo/article/view/law2019.02.019/11093>

Тема 6. **Вищі спеціалізовані суди**

Лекційні питання:

1. Місце вищих спеціалізованих судів у судустрої України. Види вищих спеціалізованих судів: Вищий суд з питань інтелектуальної власності, Вищий антикорупційний суд: принципи їх організації та діяльності.

2. Історичні аспекти виникнення вищих спеціалізованих судів в українському судустрою.

3. Склад, порядок утворення і ліквідації вищих спеціалізованих судів, порядок утворення судових палат. Юрисдикція та повноваження.

4. Судді вищих спеціалізованих судів: вимоги та порядок зайняття посади судді у вищих спеціалізованих судах. Особливості добору суддів Вищого антикорупційного суду. Громадська рада міжнародних експертів.

5. Голова вищого спеціалізованого суду, порядок обрання на посаду та звільнення з посади, його повноваження, права та обов'язки. Заступники голови суду, секретарі та голови судових палат вищого спеціалізованого суду, порядок обрання та повноваження.

6. Організація роботи в вищому спеціалізованому суді. Апарат суду, служби організаційного забезпечення роботи та Служба судової охорони.

Питання до практичного заняття:

1. Місце вищих спеціалізованих судів у судовій Україні. Види вищих спеціалізованих судів: Вищий суд з питань інтелектуальної власності, Вищий антикорупційний суд: принципи їх організації та діяльності.

2. Історичні аспекти виникнення вищих спеціалізованих судів в українському судочинстві.

3. Склад, порядок утворення і ліквідації вищих спеціалізованих судів, порядок утворення судових палат. Юрисдикція та повноваження.

4. Судді вищих спеціалізованих судів: вимоги та порядок зайняття посади судді у вищих спеціалізованих судах. Особливості добору суддів Вищого антикорупційного суду. Громадська рада міжнародних експертів.

5. Голова вищого спеціалізованого суду, порядок обрання на посаду та звільнення з посади, його повноваження, права та обов'язки.

6. Заступники голови суду, секретарі та голови судових палат вищого спеціалізованого суду, порядок обрання та повноваження.

7. Організація роботи в вищому спеціалізованому суді. Апарат суду, служби організаційного забезпечення роботи та Служба судової охорони.

Теми і кейси для самостійної роботи:

1. Організація та діяльність Вищого антикорупційного суду України.
2. Нормативно-правові засади зайняття посади судді Вищого суду з питань інтелектуальної власності.
3. Зарубіжний досвід функціонування антикорупційних судів.
4. IP-суди в зарубіжних країнах, та перспективи функціонування Вищого суду з питань інтелектуальної власності в Україні.
5. Роль та діяльність секретаря судової палати вищого спеціалізованого суду.
6. Проблеми формування ювенальних судів в Україні.

№ 1

Гринько О.М., який є громадянином України, віком 37 років, у 2008 здобув вищу юридичну освіту у сфері права (отримав диплом магістра), протягом 2008–2012 років працював помічником адвоката, у січні 2012 році набув право на заняття адвокатською діяльністю, здійснював адвокатську діяльність по жовтень 2019 року. З лютого 2020 по грудень 2021 року Гринько О.М., працював в органах прокуратури.

У 2011 році Гринько О.М. вступив до аспірантури, у 2013 році захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук, з 2013 по 2022 рік займався науковою та викладацькою роботою у сфері права.

Крім того, Гринько О.М. володіє державною мовою відповідно до рівня, визначеного Національною комісією зі стандартів державної мови, та, на його думку, є компетентним та добросовісним.

Чи може Гринько О.М. стати у 2023 році суддею Вищого антикорупційного суду? Який порядок добору та призначення суддів Вищого антикорупційного суду? Дайте відповідь із посиланням на норми чинного законодавства.

№ 2

Заступник голови Вищого антикорупційного суду України наклав дисциплінарне стягнення у вигляді догани на суддю В. цього

суду, який без поважних причин не з'явився на збори суддів Вищого антикорупційного суду, хоча був повідомлений про це заздалегідь за п'ять днів, що призвело до ускладнень в організації голосування.

На цьому засіданні Пленуму вирішувалися дуже важливі питання, в тому числі, з приводу звернення до Конституційного Суду України з поданням щодо офіційного тлумачення норми Конституції України. Було проведено таємне голосування з цього питання і постанову Пленуму підписано заступником головуючого на його засіданні.

Знайдіть у тексті невідповідності Закону України «Про судоустрій і статус суддів» та іншим законодавчим актам. Обґрунтуйте відповіді.

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України: Закон України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.

2. Про санкції: Закон України від 14.08.2014 № 1644-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1644-18#Text>

3. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 року № 1402-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text>

4. Про Вищий антикорупційний суд: Закон України від 07.07.2018 року № 2447-VIII. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 2018. № 24. Ст. 212 URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2447-19>

5. Про утворення Вищого антикорупційного суду: Закон України від 21.06.2018 № 2470-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2470-19#Text>

6. Про призначення суддів Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду: Указ Президента України від 11.04.2019 № 129/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/129/2019#Text>

7. Про призначення суддів Вищого антикорупційного суду: Указ Президента України від 11.04.2019 № 128/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/128/2019#Text>

8. Про утворення Вищого суду з питань інтелектуальної власності: Указ Президента України від 29 вересня 2017 року № 299/2017. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/299/2017>

9. Про погодження кількості суддів у Вищому антикорупційному суді: рішення Вищої ради правосуддя від 31.07.2018 № 2455/0/15–18. URL: <http://www.vru.gov.ua/act/15300>

10. Положення про збори суддів Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду: рішення зборів суддів Апеляційної палати ВАКС від 24.05.2019 року № 1 (з наступними змінами). URL: https://hcac.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/hcac/AP%20VAKS/Zbory%20suddiv%20AP%20VAKS/Pologennya%20pro%20zbory%2001.08.19.pdf

11. Положення про збори суддів Вищого антикорупційного суду: рішення зборів суддів ВАКС від 07.05.2019 року № 1 (з наступними змінами). URL: https://hcac.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/hcac/documents/regulations/judges_meetings_11.11.2020.pdf

12. Положення про апарат Вищого антикорупційного суду: рішення зборів суддів ВАКС від 01.08.2019 року № 1. URL: https://hcac.court.gov.ua/userfiles/media/VAKS/self-government/decisions/01.08.2019_1.pdf

13. Посадова інструкція помічника судді Вищого антикорупційного суду. URL: https://hcac.court.gov.ua/userfiles/media/VAKS/self-government/decisions/01.08.2019_5.pdf

14. Про запровадження спеціалізації для слідчих суддів: рішення зборів суддів Вищого адміністративного суду від 07.05.2019 року № 5. URL: https://hcac.court.gov.ua/userfiles/media/VAKS/self-government/decisions/07.05.2019_5.pdf

Рекомендована література:

1. Бедратий Ю. В. Правовий статус Вищого суду з питань інтелектуальної власності: перспективи розвитку. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права*. 2020. № 24. С. 95–101 URL: <https://nzlubp.org.ua/index.php/journal/article/view/244/231>

2. Бігун В. С. Вищий антикорупційний суд: філософсько-правовий аналіз формування незалежного суду і доброчесність конкурсу. *Часопис Київського університету права*. 2018. № 4. С. 26–32.

3. Вища рада правосуддя погодила кількість суддів у Вищому суді з питань інтелектуальної власності у складі 30 штатних одиниць, із яких 9 – посади суддів Апеляційної палати цього суду. URL:

<https://www.ukrinform.ua/rubric-society/2508792-vrp-rozsirila-stat-visogo-sudu-z-pitan-intelektualnoi-vlasnoti.html>

4. Григоров Д. Вищий суд з питань інтелектуальної власті в Україні: загальна концепція та проблемні аспекти. *Українське право*. URL: https://ukrainepravo.com/scientific-thought/%20legal_analyst/vyym-ftse-i-tykhare-krkhyeoyenkhtsaoersl-voafsrskhk-v-tsualrk-iagaoera-nrsrshchyetshchky-kha-tusboye

5. Дахно І. Про Вищий спеціалізований суд з питань інтелектуальної власності. *Інтелектуальна власність в Україні: наук.-практ. журн.* 2017. № 6. С. 59–62.

6. Канарик Ю.С., Петлюк В.О. Актуальні питання створення вищого суду з питань інтелектуальної власності. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2017. № 5. С. 67–69.

7. Кісліцина І. Утворення Вищого суду з питань інтелектуальної власності в Україні: дискусійні питання. *Підприємство, господарство і право*. 2020. № 7. С. 383–388.

8. Кісліцина І.О. Вищий антикорупційний суд у системі судоустрою: дискусійні питання. *Актуальні проблеми судово-правової реформи: матеріали круглого столу* (м. Одеса, 18.10.2019) / ред. кол.: М.Р. Аракелян, Н.М. Бакаянова. Одеса: Фенікс, 2019. С. 36–39.

9. Кондрич В.В. Антикорупційний суд в Україні: історичні передумови, обрання моделі та запровадження. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія: Юридичні науки*. 2021. Т. 32(71). № 4. С. 110–116.

10. Малетов Д.В. Адміністративно-правові засади діяльності Вищого антикорупційного суду в Україні: дис. ... д-ра філософії за спеціальністю 081 – Право. Суми, 2021. 250 с.

11. Меньяйлов О.О. Міжнародний досвід боротьби з корупцією шляхом створення спеціалізованих антикорупційних судів. *Журнал східноєвропейського права*. 2018. № 47. С. 96–101.

12. Метью К. Стівенсон, Софі А. Шютте. Спеціалізовані антикорупційні суди: порівняльний аналіз. *U4 ISSUE*. 2017. № 5. 33 с.

13. Миргород-Карпова В. В., Мурач Д.В. Місце і роль Вищого антикорупційного суду України в державному механізмі протидії

корупції. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ ім. Е.О. Дідоренка*. 2022. Вип. 1 (97). С. 246–257. URL: <http://journal.lduvs.lg.ua/index.php/journal/article/download/1473/1354/>

14. Орлюк О., Чернишук П. Досвід патентних судів у країнах Європи. *Юридична газета online*. URL: <https://yur-gazeta.com/golovna/dosvid-patentnih-sudiv-u-krayinah-evropi.html>

15. Петришак М. Я. ІР-суд: інструментарій захисту адвокатом інтелектуальної власності. *Право та інноваційне суспільство: електрон. наук. вид.* 2020. № 2 (15). URL: <http://apir.org.ua/wp-content/uploads/2020/12/Petryshak15.pdf>

16. Половинкіна Р.Ю. Межі та компетенція антикорупційного суду в європейських державах і Україні: порівняльний аналіз. *Право та державне управління. Збірник наукових праць*. 2020. № 2. С. 10–14.

17. Ростовська К.В. Проблемні питання створення антикорупційних судів в Україні. *Правова позиція*. № 2. 2017. С. 159–164.

18. Ростовська К.В. Міжнародний досвід створення та функціонування антикорупційних судів у світі. *Вісник Харківського національного університету імені В.М. Каразіна*. № 25. 2018. С. 87–89.

19. Свіда О.Г. Вищий антикорупційний суд: спеціальний чи спеціалізований? *Антикорупційні органи: проблеми становлення, розвитку та взаємодії: матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (м.Одеса, 9 квітня 2021 р.) / редкол. Н.М. Бакаянова (голова) та інші. Одеса: Фенікс. 2021. С. 246–251.*

20. Селезньов В.А., Кондрич В.В., Адабаш С.А. Повноваження слідчого судді Вищого антикорупційного суду. *Право та державне управління*. 2019. № 2 (35). Том 2. С. 105–108.

21. Штефан О.О. Деякі питання юрисдикції вищого суду з питань інтелектуальної власності щодо спірних авторських правовідносин. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2018. № 1. С. 5–10.

22. Щербак І. А., Патюк С.О. Щодо процедури добору суддів до Вищого антикорупційного суду. *Правничий часопис Донецького університету*. 2019. № 2 (38). С. 43–51.

23. Aristova I., Rezvorovich K., Sydorova E., Nesterchuk L., Kislitsyna I. Creation of an Intellectual Property court in Ukraine:

protection of intellectual property rights in a system of economic security of a country. *Journal of security and sustainability issues*. 2020 Volume 9 Number May. P. 362–380. URL: <https://jssidoi.org/jssi/papers/papers/view/521>

Тема 7. Верховний Суд

Лекційні питання:

1. Верховний Суд – найвищий суд у системі судустрою України, який забезпечує сталість та єдність судової практики у порядку та спосіб, що визначені процесуальним законом.

2. Склад та структура Верховного Суду: Велика Палата Верховного Суду; Касаційний адміністративний суд; Касаційний господарський суд; Касаційний кримінальний суд; Касаційний цивільний суд. Судові палати Касаційного суду.

3. Повноваження Верховного Суду.

4. Судді Верховного Суду: вимоги та порядок зайняття посади.

5. Голова Верховного Суду, голови касаційних судів, заступники, секретар Великої палати: порядок обрання на посаду та звільнення з посади, повноваження, права та обов'язки.

6. Пленум Верховного Суду, Науково-консультативна рада та офіційний друкований орган Верховного Суду.

7. Організація роботи Верховного Суду. Апарат Верховного Суду.

7. Особливості організаційного забезпечення діяльності Верховного Суду. Служба охорони суду.

Питання до практичного заняття:

1. Верховний Суд – найвищий суд у системі судустрою України, який забезпечує сталість та єдність судової практики у порядку та спосіб, що визначені процесуальним законом.

2. Склад та структура Верховного Суду: Велика Палата Верховного Суду; Касаційний адміністративний суд; Касаційний господарський суд; Касаційний кримінальний суд; Касаційний цивільний суд. Судові палати Касаційного суду.

3. Повноваження Верховного Суду.
4. Судді Верховного Суду: вимоги та порядок зайняття посади.
5. Голова Верховного Суду, голови касаційних судів, заступники, секретар Великої палати: порядок обрання на посаду та звільнення з посади, повноваження, права та обов'язки.
6. Пленум Верховного Суду, Науково-консультативна рада та офіційний друкований орган Верховного Суду.
7. Організація роботи Верховного Суду. Апарат Верховного Суду.
8. Особливості організаційного забезпечення діяльності Верховного Суду. Служба охорони суду.

Теми і кейси для самостійної роботи:

1. Історія становлення та розвитку Верховного Суду на території України.
2. Правова природа рішень Верховного Суду.
3. Забезпечення Верховним Судом методичною інформацією з питань правозастосування місцевих та апеляційних судів.
4. Забезпечення єдності судової практики Верховним судом.
5. Зарубіжний досвід функціонування найвищих судових установ: порівняльний аналіз.

№ 1

1. Сучасний стан та новітні тенденції розвитку правового регулювання діяльності Великої Палати Верховного Суду у визначених законом випадках як суду касаційної інстанції з метою забезпечення однакового застосування норм права касаційними судами: характеристика.

2. Нові ідеї та концепції у сфері вдосконалення правового регулювання обрання суддів Верховного Суду до Великої Палати зборами суддів відповідних касаційних судів з числа суддів таких касаційних судів.

3. Національні традиції та найбільш прогресивні європейські тенденції розвитку правового регулювання надання висновків щодо проєктів законодавчих актів, які стосуються судоустрою, судочинства, статусу суддів, виконання судових рішень та інших питань,

пов'язаних із функціонуванням системи судоустрою України: характеристика та поєднання.

4. Актуальні питання щодо утворення у Касаційних судах Верховного Суду судових палат та наділення їх повноваженнями із здійснення правосуддя в порядку, встановленому процесуальним законом.

5. Шляхи вирішення актуальних питань щодо організації діяльності (в порядку, встановленому процесуальним законом) Верховного Суду, як суду першої або апеляційної інстанції.

№ 2

Касаційний кримінальний суд у складі Верховного Суду 11 жовтня 2017 р. розглянув у відкритому судовому засіданні кримінальне провадження за заявою заступника Генерального прокурора України про перегляд ухвали колегії суддів Судової палати у кримінальних справах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 17 травня 2013 р. Під час розгляду було встановлено, що порівняння правових висновків дає підстави зробити висновок, що, попри подібність суспільно небезпечних діянь, вони отримали неоднакову кримінально-правову оцінку, що потягло ухвалення різних за змістом судових рішень. Як результат – Верховний Суд встановив помилковість висновків суду касаційної інстанції та відновив касаційний перегляд по справі, під час якого зобов'язав Велику палату Верховного Суду усунути неправильне застосування норми закону про кримінальну відповідальність.

Вивчить ситуацію, знайдіть у тексті помилки та невідповідності діючому законодавству про судоустрій.

Дайте правову оцінку вищенаведеній ситуації та надайте варіант фабули за діючим законодавством.

№ 3

До Верховного Суду України надійшли касаційні скарги від учасників процесу на вирок апеляційного суду Н-ської області, а також протест заступника Генерального прокурора України на постанову президії апеляційного суду області у справі про умисне вбивство.

Які помилки містяться у тексті завдання? Обґрунтуйте відповіді.

Нормативно-правові акти:

1. Конвенція про захист прав людини і основних свобод від 04.11.1950 р. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004.
2. Конституція України від 28.06.1996 року. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
3. Господарський процесуальний кодекс України від 06.11.1991 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12>.
4. Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>.
5. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>.
6. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043.
7. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23.12.2006 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15>.
8. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-1>
9. Регламент Пленуму Верховного Суду: Постанова Пленуму Верховного Суду від 30.11.2017 р. № 1. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0001780-17#Text>
10. Положення про апарат Верховного Суду, структуру і штатний розпис апарату Верховного Суду: Постанова Пленуму Верховного Суду від 30.11.2017 р. № 6. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0006780-17#Text>
11. Положення про Науково-консультативну раду Верховного суду: Постанова Пленуму Верховного Суду від 02.02.2018 р. № 1. URL: https://supreme.court.gov.ua/supreme/pro_sud/ppn_kr/
12. Про затвердження структури та штатного розпису апарату Верховного Суду: Постанова Пленуму Верховного Суду від 12.02.2021 № 5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0005780-21#Text>

Рекомендована література:

1. Гусаров С. М., Салманова О. Ю., Комзюк А. Т. та ін. Судові, правоохоронні, контрольно-наглядові та правозахисні органи Украї-

ни: підручник. МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2020. 508 с.

2. Макаров М.А., Симчук А.С., Кулик М.Й., Терещенко Ю.В. та ін. Судові та правоохоронні органи України: навчальний посібник. Київ: нац. акад. внутр. справ, 2022. 656 с.

3. Дараган В. В., Бойко О. П., Бублик Н. С. та ін. Судові та правоохоронні органи України: підруч. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2021. 400 с.

4. Бурбика М.М., Уткіна М.С. Судові та правоохоронні органи (у схемах і таблицях): навч. посіб. Суми: СумДУ, 2016. 123 с.

5. Деменчук М. О. Роль Верховного Суду у забезпеченні єдності судової практики: монографія. Одеса, Фенікс. 2019. 176 с.

6. Деменчук М. О. Про правовий статус Верховного Суду. *Юридичний вісник*. 2016. № 3. С. 130–133.

7. Деменчук М. О. До питання періодизації повноважень Верховного Суду з забезпечення єдності судової практики. *Правові та інституційні механізми забезпечення розвитку України в умовах європейської інтеграції*: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 18 травня 2018 р.) У 2-х т. Т. 2 / відп. ред. Г. О. Ульянова. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2018. С. 147–149.

8. Vakayanova N., Tsiselskyi O. (2022). The role of economic courts in the economic development of Ukraine. *Baltic Journal of Economic Studies*. 8(3). 14–19. URL: <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2022-8-3-14-19>.

9. Офіційний веб-сайт Верховного Суду. URL: <https://supreme.court.gov.ua/supreme/gromadyanam/kontakts/>

10. Рєзнікова В. В., Щербина В. С. Шляхи вдосконалення механізмів забезпечення єдності судової практики в сучасних реаліях. *Юридична Україна*. 2019. № 12. С. 65–68.

11. Косюта М.В., Свида О. Г. Дискусійні питання функціонування Великої палати Верховного Суду. *Держава та регіони*. Серія: Право. 2021. № 4. С. 154–159. DOI <https://doi.org/10.32840/1813-338X-2021.4.24>

Тема 8.

Органи, що беруть участь у формуванні суддівського корпусу України

Лекційні питання:

1. Роль Вищої ради правосуддя (далі – ВРП) у формуванні корпусу професійних суддів України.
2. Склад, порядок утворення та структура ВРП. Етична рада. Компетенція, основні завдання ВРП.
3. Повноваження голови та членів Вищої ради правосуддя.
4. Акти, що видає ВРП. Організація роботи ВРП.
5. Служба дисциплінарних інспекторів ВРП.
6. Вища кваліфікаційна комісія суддів (далі – ВККС) та її статус. Склад, порядок формування. Громадська рада доброчесності.
7. Компетенція, основні повноваження, права члена ВККС. Рішення, які приймає ВККС.
8. Організація роботи ВККС. Служба інспекторів Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.
9. Національна школа суддів України.

Питання до практичного заняття:

1. Роль Вищої ради правосуддя (далі – ВРП) у формуванні корпусу професійних суддів України.
2. Склад, порядок утворення та структура ВРП. Етична рада. Компетенція, основні завдання ВРП.
3. Повноваження голови та членів Вищої ради правосуддя.
4. Акти, що видає ВРП. Організація діяльності ВРП.
5. Служба дисциплінарних інспекторів ВРП.
6. Вища кваліфікаційна комісія суддів (далі – ВККС) та її статус. Склад, порядок формування. Громадська рада доброчесності.
7. Компетенція, основні повноваження, права члена ВККС. Рішення, які приймає ВККС.
8. Організація роботи ВККС. Служба інспекторів Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.
9. Національна школа суддів України.

Теми і кейси для самостійної роботи:

1. Повноваження Вищої ради правосуддя щодо притягнення суддів до дисциплінарної відповідальності.
2. Подання кандидатом на посаду судді документів до Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.
3. Порядок проведення добору кандидатів на посаду судді та загальні умови звільнення судді з посади.
4. Спеціальна підготовка кандидата на посаду судді.
5. Підстави та порядок притягнення суддів дисциплінарної відповідальності.
6. Відвід члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.
7. Звільнення судді з посади. Припинення повноважень судді.
8. Організація підвищення кваліфікації суддів у Національній школі суддів України.

№ 1

Визначте повноваження Вищої ради правосуддя України, обґрунтовуючи кожний з запропонованих варіантів відповіді:

1. Вносить подання про призначення суддів на посаду і звільнення їх з посади.
2. Перевіряє відповідність кандидата на посаду судді вимогам, необхідним для зайняття посади судді.
3. Ухвалює рішення про порушення суддями і прокурорами вимог щодо несумісності.
4. За поданням Голови Верховної Ради України видає висновок про можливість обрання кандидатів на посаду Голови Верховного Суду України і Голови Вищого господарського суду України.
5. Ухвалює рішення про накладення дисциплінарного стягнення на суддів Верховного Суду і суддів вищих спеціалізованих судів.
6. Розглядає скарги у зв'язку із висновками і рішеннями кваліфікаційних комісій суддів судів.

№ 2

Визначте гарантії незалежності і недоторканності суддів:

1. Право судді на відставку.

2. Притягнення судді до кримінальної відповідальності з дозволу Верховної Ради України.
3. Притягнення судді до кримінальної відповідальності з дозволу Президента України.
4. Суддя не має право на відставку.
5. Незалежність судді забезпечується встановленим законом порядком їх призначення та обрання.
6. Недоторканість суддів гарантується Конституцією України.
7. Недоторканість суддів гарантується Президентом України.
8. Недоторканість гарантується Верховною Радою України.

№ 3

Визначте основні напрямки діяльності Національної школи суддів України:

- 1) здійснює організацію спеціальної підготовки кандидатів на посаду судді;
- 2) здійснює підготовку суддів тільки до безстрокового обрання на посаду;
- 3) здійснює періодичне навчання суддів з метою присвоєння чергового кваліфікаційного класу судді;
- 4) проводить підготовку працівників апаратів судів;
- 5) здійснює проведення наукових досліджень з питань удосконалення діяльності апарату судів;
- 6) вивчає міжнародний досвід організації діяльності судів;
- 7) організовує науково-методичне забезпечення діяльності суддів загальної юрисдикції, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України та Вищої ради правосуддя.

№ 4

Суддя господарського суду Вінницької області, застосовуючи заходи забезпечення позовів міноритарних акціонерів до ВАТ «Енергоспецбуд» (м. Харків), наклав арешт на акції консорціуму «ХК Інвест» – основного акціонера зазначеного господарського товариства. Консорціуму було заборонено брати участь у загальних зборах акціонерів, а реєстратору акцій – проводити розсилку повідомлення про

проведення зборів акціонерів. Зазначені дії, вчинені суддею з порушенням правил територіальної та предметної підсудності, пов'язаної з втручанням у внутрішні питання організаційної та господарської діяльності товариств – учасників корпоративного спору, мають ознаки участі судді у «рейдерських» схемах. Це відзначили представники консорціуму «ХК Інвест» у скарзі, поданій на дії судді до Вищої ради правосуддя.

Чи мають місце в діях судді ознаки порушення присяги? Яке рішення за скаргою представників консорціуму «ХК Інвест» має ухвалити Вища рада правосуддя?

Нормативно-правові акти:

1. Конвенція про захист прав людини і основних свобод від 04.11.1950 р. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004.

2. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.

3. Кодекс адміністративного судочинства України: прийм. від 06.07.2005 року. № 2747-IV. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>.

4. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23 груд. 2006 р. № 3477-IV. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15>.

5. Про Вищу раду правосуддя: Закон України від 21 груд. 2016 р. № 1798-VIII. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-19>.

6. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 р. № 1402-VIII. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-1>

7. Порядок формування і ведення суддівського досьє, затверджене Рішенням Вищої кваліфікаційної комісії суддів України від 15 листопада 2016 року № 150/зп-16. URL: https://court.gov.ua/userfiles/dodatok_do_r57

8. Про Стратегію розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021–2023 роки: указ Президента від 11 червня 2021 року № 231/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/231/2021#Text>

9. Постанова Пленуму Верховного Суду № 9 від 8 жовтня 2021 р. «Про звернення до Конституційного Суду України з конституційним поданням щодо перевірки відповідності Конституції України (конституційності) положень абзацу тринадцятого пункту 23–1 розділу III «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України від 21 грудня 2016 року № 1798-VIII «Про Вищу раду правосуддя, абзаців першого, шостого та одинадцятого пункту 4 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України від 14 липня 2021 року № 1635-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо порядку обрання (призначення) на посади членів Вищої ради правосуддя та діяльності дисциплінарних інспекторів Вищої ради правосуддя». URL: https://ccu.gov.ua/sites/default/files/4_395_2021.pdf

10. Про затвердження Положення про Державну судову адміністрацію України: рішення Вищої ради правосуддя від 17 січ. 2019 р. № 141/0/15. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vr141910–19>.

11. Рішення Конституційного Суду України № 4-р/2020 від 11 березня 2020 року у справі за конституційним поданням Верховного Суду щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень законів України «Про судоустрій і статус суддів» від 2 червня 2016 року № 1402-VIII, «Про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» та деяких законів України щодо діяльності органів суддівського врядування» від 16 жовтня 2019 року № 193-IX, «Про Вищу раду правосуддя» від 21 грудня 2016 року № 1798-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v004p710–20#Text>

12. Рішення Вищої ради правосуддя від 12 серпня 2021 року № 1822/0/15–21 «Про звернення Вищої ради правосуддя до Верховного Суду як суб'єкта права на конституційне подання щодо конституційності окремих положень законів». URL: <https://hcj.gov.ua/doc/doc/8643>

13. Положення про інспектора Вищої кваліфікаційної комісії суддів України: Затверджено Рішенням Вищої кваліфікаційної комісії суддів України 07 квітня 2017 року № 30/зп-17. *Офіційний сайт Вищої кваліфікаційної комісії суддів України*. URL: <https://new.vkksu.gov.ua/doc/pro-rozglyad-pytannya-shchodo-zatverdzhennya-polozhennya-pro-inspektora-vyshchoyi>

14. Звіт про результати аудиту ефективності використання бюджетних коштів на забезпечення діяльності Національної школи суддів України, затверджений рішенням РП від 10.09.2019 № 23–2. URL: https://rp.gov.ua/upload-files/Activity/Collegium/2019/23-2_2019/Zvit_23-2_2019.pdf (дата звернення: 14.08.2019).

15. Статут Національної школи суддів України. URL: <http://www.nsj.gov.ua/files/1437652131%D0%A1%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%83%D1%82.pdf>.

Рекомендована література:

1. Бакаянова Н. М., Пушкар С. І. Дискусійні питання щодо створення служби дисциплінарних інспекторів. *Проблеми законності*. 2023. Вип. 161. С. 57–74. <https://doi.org/10.21564/2414-990X.161.281050>.

2. Глущенко А. Організаційно-правові основи створення Вищої ради правосуддя. Історичний аспект. *Юридичний вісник*. 2021. № 6. С. 240–248.

3. Дайджест подій Вищої ради правосуддя за 22–26 лютого 2021 року. *Судова влада*. URL: <https://vn.arbitr.gov.ua/archive/1082055/>

4. Ківалов С.В., Бакаянова Н. М., Долежан В. В. та ін. Реформування судової влади та суміжних інститутів в Україні. *Наукові праці Національного університету «Одеська юридична академія»*. 2015. Т. 17. С. 5–24.

5. Ніколайчук С.В. Адміністративно-правовий статус Національної школи суддів України: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Київ, 2015. 182 с.

6. Попик А. В. Особливості правового статусу Вищої кваліфікаційної комісії суддів як суб'єкта реалізації кадрової політики. *Юридичний бюлетень*. Вип. 12. 2020. С. 105–110

7. Організація судових та правоохоронних органів: підручник / І.Є. Марочкін, Л.М. Москвич, П.М. Каркач та ін.; за ред. І.Є. Марочкіна. Х.: Право, 2014. 548 с.

8. Плакса В.І., Рибалко В.О. Організаційно-правові аспекти діяльності Вищої ради правосуддя: монографія. Київ – Львів: Видавець Вікторія Кундельська, 2023. 244 с.

9. Прилуцький С. Вища рада правосуддя – самостійний орган судової влади України!? *Актуальні питання новітнього конституційного формату. Публічне право: Науково-практичний юридичний журнал*. 2017. № 4. С. 9–18.

10. Пушкар С.І. Особливості діяльності органів суддівського врядування: зарубіжні моделі. Актуальні проблеми політики. 2019. Вип. 63. С. 99–110.

11. Ревер С. Вища рада правосуддя: порядок формування та компетенція. *Український часопис конституційного права*. 2018. № 3. С.54–61

12. Результати національних опитувань населення та правників, які є учасниками судових проваджень, щодо довіри до судової гілки влади, суддівської незалежності й підзвітності, сприйняття корупції та готовності повідомляти про її прояви: електронна публікація Програми «Нове правосуддя» USAID від 9 червня 2021 р. URL: <https://newjustice.org.ua/uk/novini/rezultati-natsionalnihopituvannaselennya-ta-pravnikov-yaki-yeuchasnikami-sudovih-provadjzen-shhododoviri-do-sudovoyi-gilki-vladi-suddivskoyinezalezhnosti-jpidzvitnosti-spriynnyatyakoruptsiyi-ta/>

13. Робота Вищої ради правосуддя слід відновити у конституційний спосіб. Звернення громадських організацій до парламенту. Дата публікації 19.04.2022 URL: <https://texty.org.ua/fragments/106409/robotu-vyshoyi-rady-pravosuddya-slid-vidnovyty-u-konstytucijnyj-sposib-zvernennya-hromadskyh-orhanizacij-do-parlamentu/>

14. Свіда О.Г. Вища рада правосуддя: проблеми функціонування в умовах воєнного стану. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 6. С. 463–467. DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-6/104>

15. Свида О.Г. Окремі проблеми організації та діяльності Вищої ради правосуддя в умовах воєнного стану. *Європейський вибір України, розвиток науки та національна безпека в реаліях масштабної військової агресії та глобальних викликів XXI століття* (до 25-річчя Національного університету «Одеська юридична академія» та 175-річчя Одеської школи права): у 2 т.: матеріали Міжнар. науково-практ. конф. (Одеса, 17 червня 2022 р.). Т. 2. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2022. С. 198–200.

16. Щербатюк В.М. Історія судових і правоохоронних органів України. *Курс лекцій*. Одеса. Вид-во «Фенікс», 2022. 280 с.

17. Халюк С.О Конституційно-правовий статус Вищої ради правосуддя в Україні та відповідних органів у зарубіжних країнах: порівняльний аналіз: дис. ... д-ра юрид. наук. 12.00.02; 081 / Національна академія внутрішніх справ. К., 2023. 543 с.

18. Хотинська-Нор О.З. Конституційні засади формування Вищої ради правосуддя: окремі аспекти. *Конституційно-правове будівництво на зламі епох: пошуки оптимальних моделей*: матеріали міжн. наук.-практ. конференції (присвяченій 30-тій річниці з дня проголошення незалежності України), м. Ужгород, 23 серпня 2021. Ужгород: Ужгородський національний університет, 2021. С. 267–270.

Тема 9.

Статус судді

Лекційні питання:

1. Правові, теоретичні та організаційні основи, що обумовлюють поняття статусу суддів.
2. Вимоги, що висуваються до професійних суддів.
3. Порядок призначення суддів на посаду. Слідчі судді та судді (суддя), що уповноважені здійснювати кримінальне провадження щодо неповнолітніх.
4. Повноваження судді у судах різних юрисдикцій та рівнів. Обов'язки та права судді. Професійна етика суддів.

5. Незалежність та недоторканність суддів. Відповідальність за неповагу до суду або судді. Юридична відповідальність суддів. Суддівський імунітет.

6. Порядок оплати праці судді, винагороди, стаж роботи, забезпечення житлом та інші соціальні питання.

7. Статус судді у відставці.

8. Статус присяжних: формування списків, повноваження, права та обов'язки.

Питання до практичного заняття:

1. Правові, теоретичні та організаційні основи, що обумовлюють поняття статусу суддів.

2. Вимоги, що висуваються до професійних суддів.

3. Порядок призначення суддів на посаду. Слідчі судді та судді (суддя), що уповноважені здійснювати кримінальне провадження щодо неповнолітніх.

4. Повноваження судді у судах різних юрисдикцій та рівнів. Обов'язки та права судді. Професійна етика суддів.

5. Незалежність та недоторканність суддів. Відповідальність за неповагу до суду або судді.

6. Юридична відповідальність суддів. Суддівський імунітет.

7. Порядок оплати праці судді, винагороди, стаж роботи, забезпечення житлом та інші соціальні питання.

8. Статус судді у відставці.

9. Статус присяжних: формування списків, повноваження, права та обов'язки.

Теми і кейси для самостійної роботи:

1. Додаткові вимоги, що можуть бути висунуті до суддів у зв'язку із зайняттям посади.

2. Роль присяжних у здійсненні правосуддя.

3. Етичні норми у діяльності суддів.

4. Культура правосуддя.

5. Недопустимість втручання у діяльність судді, щодо здійснення правосуддя.

6. Матеріальне і побутове забезпечення суддів: основні проблеми та шляхи їх вирішення.

7. Соціальне забезпечення та захист суддів. Порядок оплати праці, забезпечення житлом та вирішення інших соціальних питань.

8. Підстави припинення відставки судді.

9. Гарантії забезпечення незалежності носіїв судової влади.

№ 1

Голова апеляційного суду з розгляду цивільних і кримінальних справ, а також справ про адміністративні правопорушення, звернувся з поданням до Вищої ради правосуддя щодо порушення несумісності діяльності судді цього суду А. В. Макаренко з займаною посадою, наводячи при цьому фактичні дані про порушення вищевказаним суддею норм законодавства щодо сумісності посад. Вища рада правосуддя відмовила у розгляді питання за вказаним поданням.

Необхідно з'ясувати, чому Вища рада правосуддя відмовила у розгляді питання за вказаним поданням? Наведіть коло суб'єктів, які мають право звернутися з поданням з цього питання до ВРП.

№ 2

Суддя одного з окружних місцевих загальних судів у Одеській області Г. під час розгляду матеріалів кримінального провадження з обвинувачення громадянина Василенко В. у вчиненні злочину, передбаченого ч. 1 ст. 187 КК України, припустився грубих, нетактовних висловлювань на адресу обвинуваченого. Останній звернувся із заявою про притягнення судді до відповідальності за порушення присяги.

Вища кваліфікаційна комісія суддів України порушила дисциплінарне провадження щодо судді Г. і за результатами такого провадження ухвалила рішення про притягнення судді до дисциплінарної відповідальності і застосування щодо нього дисциплінарного стягнення – догани.

Знайдіть помилки у завданні, обґрунтуйте свої твердження згідно з чинним законодавством.

Які види дисциплінарних стягнень можуть застосовуватися до суддів? Надайте відповідь, обґрунтовуючи посиланням на норми чинного законодавства про судоустрій і статус суддів.

№ 3

До Вищої ради правосуддя звернувся громадянин України П. Про себе він у заяві повідомив, що йому 27 років, він пропрацював три роки юрисконсультантом за контрактом на підприємстві, володіє державною мовою, у зв'язку із чим П. звернувся з проханням до ВРП та до Вищої кваліфікаційної комісії суддів України з проханням, щоб Президент України призначив його суддею місцевого окружного районного суду.

Чи відповідає закону такий порядок призначення на посаду судді? Назвіть вимоги, що встановлені у законодавстві до кандидатів на посаду судді.

Який порядок призначення на посаду суддів в Україні? Знайдіть помилки у тексті та надайте обґрунтовану відповідь, виправляючи їх.

№ 4

Суддя місцевого загального суду А. до зайняття посади судді був одним із засновників юридичної фірми. Але, ставши суддею, він після робочого дня, а також у вихідні дні консультував постійних клієнтів фірми, які оплачували його послуги, перераховуючи кошти на банківський рахунок фірми.

Коли про це стало відомо, його запросили до кваліфікаційної комісії суддів, щоб або спростувати цю інформацію, або дати стосовно неї пояснення. Суддя підтвердив правдивість інформації і пояснив, що він не бачить у його вчинках порушень закону:

- по-перше, він давав консультації поза приміщенням суду і не в робочий час, тобто на його службових обов'язках це ніяк не відбивалося;

- по-друге, він консультував клієнтів з питань законодавства у сфері підприємницької діяльності, спори з яких, якщо такі виникають, розглядаються господарськими судами, а він працює у місцевому загальному суді і за внутрішньою спеціалізацією розглядає кримінальні справи;

- по-третє, у юридичній фірмі працюють тільки його син зі своєю дружиною, які ще не мають достатнього досвіду і тому не можуть консультувати зі складних питань права, що може відбутися на

іміджі фірми, а звідси і на розмірах доходів, а існуюча ситуація дозволяє його сім'ї бути матеріально забезпеченою, а значить і він як суддя є більш незалежним, аніж його колеги.

Дослідіть діюче законодавство та надайте відповідь на питання, чи сумісна вказана діяльність зі статусом професійного судді?

Якщо ні, то яке рішення має бути прийняте та яким органом і в якому порядку приймається рішення про несумісність?

Нормативно-правові акти:

1. Конвенція про захист прав людини і основних свобод від 04.11.1950 р. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004

2. Європейська хартія про закон «Про статус суддів», прийнята Радою Європи 10 липня 1998 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_236

3. Рекомендація № R (94) 12 Комітету Міністрів державам-членам щодо незалежності, дієвості та ролі суддів URL: [http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_236.1997.№4\(6\).С.10-11](http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_236.1997.№4(6).С.10-11).

4. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 року № 254к/96-ВР. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.

5. Про Вищу раду правосуддя: Закон України від 21 груд. 2016 року № 1798–VIII. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-19>.

6. Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів: Закон України від 23 груд. 1993 р. № 3781-XII. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3781-12>.

7. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 2.06.2016 р. № 1402-VIII. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-1>

8. Кодекс суддівської етики: затверджено XI черговий з'їзд суддів України 22.02.2013 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001415-13#Text>

9. Про Стратегію розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021–2023 роки: Указ Президента України від 11 червня 2021 р. 231/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/231/2021#Text>

Рекомендована література:

1. Artemenko I., Bakaianova N., Pushkar S., Naumenko S., Kubaienko A. Institute for Evaluating Judges as an Element of the State Judicial System. Journal of Legal, Ethical and Regulatory Issues. 2020 Vol: 23 Issue: 5. URL: <https://www.abacademies.org/articles/institute-for-evaluating-judges-as-an-element-of-the-state-judicial-system-9697.html>

2. Oksana Strelchenko, Ivan Okhrimenko, Iryna Kislitsyna, ADMINISTRATIVE AND LEGAL REGULATION OF DISTANCE AND BLENDED LEARNING DURING THE COVID-19 PANDEMIC, Journal of law and political science, Web of Science, Vol. 36. Issue-2023 – P. ISSN2222–7288P.10–26 <https://drive.google.com/file/d/1AM0Jv9kg19ZBxOnSEceG81wjzkmLdIC/view>

3. Nana Bakaianova, Yurii Polianskyi, Oleksii Svyda. Problems of Defining the Concept of Incompatibility as a Requirement for Judges. *International Journal of Advanced Science and Technology*. Vol. 29, № 11s, (2020), pp. 1819–1824. URL: <http://serisc.org/journals/index.php/IJAST/article/view/21837/10867>

4. Карпушева О.В. Фінансове та організаційне забезпечення суддів як проблема ефективної роботи суддів в Україні. *Соціальне право*. 2020. № 1. С. 248–256

5. Ківалов С.В., Бакаянова Н.М., Долежан В.В. та ін. Реформування судової влади та суміжних інститутів в Україні. *Наукові праці Національного університету «Одеська юридична академія»*. 2015. Т. 17. – С. 5–24.

6. Кравченко М.О. Деякі аспекти доступу до правосуддя в умовах воєнного стану. *Європейський вибір України, розвиток науки та національна безпека в реаліях масштабної військової агресії та глобальних викликів ХХІ століття: матер. Міжнар. наук.-практ. конф.* (м. Одеса, 17 червня 2022 р). У 2 т. / за заг. ред. С.В. Ківалова. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2022. Т. 2. С. 191–194.

7. Кравчук В.М. Поняття та структура конституційно-правового статусу суддів в Україні. *Право. Серія.Економіка і право*. Вип.14. 2019. С. 95–101.

8. Кравчук В.М., Юхимович О.М. Статусні принципи правового статусу суддів. URL: <https://maup.com.ua/assets/files/expert/5/8.pdf>

9. Кравчук В.М. Теоретичні основи конституційно-правового статусу суддів в Україні: дис. ... д-ра юрид. наук. 12.00.02 / ДВНЗ «Ужгородський національний університет». Ужгород, 2020. 507 с.

10. Москвич Л.М. Організаційно-правові проблеми статусу суддів: автореф. дис. ...канд. юрид. наук. Харків, 2003. 229 с.

11. Москвич Л.М. Статус суддів: теоретичний та порівняльно-правовий аналіз: Монографія. Білозерка: Білозерська районна друкарня, 2004. 224 с.

12. Москвич, Л. М., Іваницький С.О., Русанова І.О. Правовий статус носіїв судової влади в Україні (професійні судді, народні засідателі, суд присяжних) [Текст]: монографія / за заг. ред. І.Є. Марочкіна. Х.: ФІНН, 2009. 488 с.

13. Москвич Л.М. Звільнення судді за станом здоров'я як самостійна підстава припинення статусу судді: проблеми правозастосування. *Сучасні виклики та актуальні проблеми судової реформи в Україні*: матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф. (Чернівці, 24–25 жовт. 2019 р). Чернівці. 2019. С. 27–30.

14. Організація судових та правоохоронних органів: підручник / І.Є. Марочкін, Л.М. Москвич, П.М. Каркач та ін.; за ред. І.Є. Марочкіна. Х.: Право, 2014. 548 с.

15. Особливості конфлікту інтересів у діяльності судді та рекомендації щодо його запобігання і врегулювання у типових ситуаціях: Посібник на допомогу судді / Рада суддів України. К., 2018. 35 с. URL: <https://rsu.gov.ua/uploads/article/posibnikosoblivosti-konfliktu-in-de7be4c810.pdf>

16. Рижкова О.А., Овчинникова О.О. Суд присяжних: міжнародна практика та проблеми реалізації в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 7. С. 403–406.

17. Стеценко В. Ю., М'якота В.В. Особливості судового розгляду кримінальних справ у суді присяжних. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 18. Право* Випуск 33. 2018. С. 43–49.

18. Свида О.Г. Окремі питання набуття статусу судді в Україні. *Актуальні проблеми судово-правової реформи*: матеріали

круглого столу (Одеса, 18 жовтня 2019 р.) / ред. кол.: М.Р. Араке-
лян, Н.М. Бакаянова [Електронне видання]. Одеса: Фенікс, 2019.
С. 33–35. URL: https://drive.google.com/open?id=1GB4gFq_C03_Q55v79qJCWSSXAKDN8AGw

19. Свида О.Г. Співвідношення понять «статус судді» та «пов-
новаження судді». *Правове життя сучасної України*: у 3 т.: мате-
ріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 15 трав. 2020 р.) / відп.
ред. М.Р. Аракелян. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2020. Т. 1.
С. 371–373.

20. Свида О.Г. Присяга професійних суддів за законодавством
України та держав-членів ЄС: окремі питання. *Конституційно-
правове будівництво на зламі епох: пошуки оптимальних моделей*:
матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Ужгород,
22 червня 2021 р.). Ужгород, Ужгородський національний універси-
тет, 2021. С. 177–183.

21. Халюк С.О Конституційно-правовий статус Вищої ради пра-
восуддя в Україні та відповідних органів у зарубіжних країнах: по-
рівняльний аналіз: дис. ... д-ра юрид. наук. 12.00.02; 081 / Національ-
на академія внутрішніх справ. К., 2023. 543 с.

22. Хотинська-Нор О.З. Дисциплінарна відповідальність vs
незалежність судді: у пошуках балансу. *Право України*. 2018. № 3.
С. 110–122.

Тема 10. **Державна судова адміністрація України**

Лекційні питання:

1. Поняття організаційного забезпечення діяльності судів. Ос-
новні етапи становлення.
2. Правові основи організаційного забезпечення діяльності
судів.
3. Система забезпечення функціонування судової влади. Особ-
ливості забезпечення функціонування судової влади.
4. Засади фінансування судів. Види організаційного забезпе-
чення діяльності судів.

5. Оцінка ефективності роботи суду.
6. Державна судова адміністрація України (надалі – ДСА) як орган, що здійснює організаційне та фінансове забезпечення діяльності органів судової влади. Система органів ДСА.
7. Завдання, компетенція та повноваження ДСА. Права та обов'язки Голови ДСА.

Питання до практичного заняття:

1. Поняття організаційного забезпечення діяльності судів. Основні етапи становлення.
2. Правові основи організаційного забезпечення діяльності судів.
3. Система забезпечення функціонування судової влади. Особливості забезпечення функціонування судової влади.
4. Засади фінансування судів. Види організаційного забезпечення діяльності судів.
5. Оцінка ефективності роботи суду.
6. Державна судова адміністрація України (надалі – ДСА) як орган, що здійснює організаційне та фінансове забезпечення діяльності органів судової влади. Система органів ДСА.
7. Завдання, компетенція та повноваження ДСА. Права та обов'язки Голови ДСА.

Теми і кейси для самостійної роботи:

1. Особливості забезпечення функціонування судової влади.
2. Засади фінансування судів.
3. Порядок фінансування судів.
4. Матеріальне, побутове забезпечення та соціальний захист системи.
5. Організаційне забезпечення судів у зарубіжних країнах.

№ 1

До апарату суду надійшла скарга від громадянина К. з причин неетичної, на його погляд, поведінки секретаря загальної канцелярії суду. Скаргу отримав керівник апарату суду.

Неетична поведінка секретаря полягала у грубому ставленні до скаржника, небажання допомогти знайти номер справи, що знаходиться у канцелярії суду, а також у застосуванні до нього недопустимих нецензурних слів, якими секретар принизив честь та гідність скаржника.

Секретар суду віком 20 років, є студентом юридичного коледжу і має стаж роботи 2 роки у зазначеному суді.

Як має відреагувати керівник апарату суду? Чи має бути застосовано до секретаря дисциплінарне стягнення? Відповідь обґрунтувати всебічно.

№ 2

Надаючи оцінку ефективності роботи суду, необхідно проаналізувати перераховані нижче документи та обрати основні критерії, за якими здійснюється оцінка видів судової діяльності:

- Звіт щодо судової статистики Державної судової адміністрації України за останній звітний період;
- Рекомендації спільного засідання представників різних органів судової влади України щодо підсумків роботи судів;
- Огляд даних про стан здійснення правосуддя, складений ДСА України;

Нормативно-правові акти:

1. Конвенція про захист прав людини і основних свобод від 04.11.1950 р. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004
2. Конституція України: Закон України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
3. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 р. № 1402-VIII. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-1>
4. Про Вищу раду правосуддя: Закон України від 21 груд. 2016 р. № 1798-VIII. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-19>.

5. Про Стратегію розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021–2023 роки: Указ Президента України від 11 червня 2021 р. 231/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/231/2021#Text>

6. Про автоматизовану систему документообігу суду: положення затв. Рішенням Ради суддів України № 30 і наказом ДСА України № 188 від 26.11.2010 р. URL: http://court.gov.ua/organy_samovrjaduvannja/2313133ds564/

7. Положення про порядок функціонування окремих підсистем (модулів) Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи: Затверджене Рішенням Вищої ради правосуддя 17 серпня 2021 року № 1845/0/15–21. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vr030414–10#Text>

8. Положення про Державну судову адміністрацію України: Затверджене Рішенням Вищої ради правосуддя 17.01.2019 № 141/0/15–19. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vr141910–19#Text>

9. Інструкція з діловодства в місцевих та апеляційних судах України: Затверджена Наказом Державної судової адміністрації України 20.08.2019 № 814. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0814750–19#Text>

10. Типове положення про апарат суду: Затверджено Наказом Державної судової адміністрації України 08.02.2019 № 131. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0131750–19#Text>

11. Концепція програми інформатизації місцевих та апеляційних судів і проекту побудови єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи на 2022–2024 роки (ЄСІТС): Затверджена Наказом Державної судової адміністрації України 14.06.2022 № 178 (Додаток 1). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0178750–22#Text>

12. Стратегія розвитку суддівської освіти в Україні на 2021–2025 роки: Затверджена Науково-методичною радою Національної школи суддів України (протокол від 18.12.2020 р. № 6) URL: http://nsj.gov.ua/files/1608632048%D0%A1%D0%A2%D0%A0%D0%90%D0%A2%D0%95%D0%93%D0%86%D0%AF_18.12_%D0%9D%D0%9C%D0%A0.pdf

13. Про стан та перспективи фінансового забезпечення діяльності органів судової влади: Рішення Ради суддів України від 04.05.2023 року № 14. *Офіційний веб-сайт Ради суддів України*. URL: <https://rsu.gov.ua/ua/site/download?doc=L3VwbG9hZHMvZG9jdW1lbnRzL3Jpc2VubmEtcnN1LW5vLTE0LXZpZC0wNDA1MjAyMyIwLnBkZg==>

Рекомендована література:

1. Авдєєнко Є.В. Можливості використання зарубіжного досвіду правового забезпечення та організації діяльності судів в Україні. *Адміністративне право. Європейські перспективи*. 2020. № 72. С. 121–127.

2. Oksana Strelchenko, Ivan Okhrimenko, Iryna Kislitsyna, ADMINISTRATIVE AND LEGAL REGULATION OF DISTANCE AND BLENDED LEARNING DURING THE COVID-19 PANDEMIC, *Journal of law and political science*, Vol. 36. Issue-2023 – P. ISSN2222–7288 P. 10–26 <https://drive.google.com/file/d/1AM0Jv9kgI9ZBxOnSEceG8lwjzkmLdIC/view>

3. Величко О., Янковська Т. Ефективна комунікація. Посібник для працівників апарату суду. Київ, 2010. 120 с.

4. Величко О., Янковська Т. Управління конфліктами та стресом. Посібник для працівників апарату суду. Київ, 2010. 192 с.

5. Вон Д., Петрова Н., Філіпенко Д., Мухін Ю., Солдатенко І., Земляной В. Зв'язки із громадськістю в судах: навчально-практичний посібник для суддів і працівників апарату судів. К.: ТОВ «Друкарня «Бізнесполіграф», 2015. 232 с.

6. Грабар О. Управління в судах: Стратегічне планування. Посібник для працівників апарату суду. Київ, 2010. 88 с.

7. Документи Консультативної ради європейських суддів: упоряд. А. О. Кавакін. К.: Ін Юре, 2015. 772 с.

8. Ківалов С.В., Бакаянова Н.М., Долежан В.В. та ін. Реформування судової влади та суміжних інститутів в Україні. *Наукові праці Національного університету «Одеська юридична академія»*. 2015. Т. 17. С. 5–24.

9. Кравченко М.О. Деякі аспекти доступу до правосуддя в умовах воєнного стану. *Європейський вибір України, розвиток науки та*

національна безпека в реаліях масштабної військової агресії та глобальних викликів XXI століття: матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 17 червня 2022 р). У 2 т. / за заг. ред. С. В. Ківалова. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2022. Т. 2. С. 191–194.

10. Куценко В. Д. Адміністративно-правовий статус Державної судової адміністрації України: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Київ, 2016. 223 с.

11. Нестерчук Л. П. Організація діяльності судів в умовах воєнного стану в Україні. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Юриспруденція»*. 2022. № 56. С. 127–131

12. Організація судових та правоохоронних органів: підручник / І. Є. Марочкін, Л. М. Москвич, П. М. Каркач та ін.; за ред. І. Є. Марочкіна. Х.: Право, 2014. 548 с.

13. Організація роботи суду: навч. посіб. [для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл.] / І. Є. Марочкін, Л. М. Москвич, О. М. Овчаренко та ін.; за заг. ред. І. Є. Марочкіна. Х.: Право, 2012. 256 с.

14. Сенченко І. В., Пророченко В. В. Вища рада правосуддя як орган, що здійснює забезпечення діяльності судів в Україні. *Право і суспільство*. 2019. № 3. С. 69–73

15. Сухарко А. В. Система органів суддівського врядування в Україні. *Актуальні проблеми держави і права*: зб. наук. пр. Вип. 88 / редкол.: Г. І. Чанишева (голов. ред.) та ін. Одеса: Гельветика, 2020. С. 128–134.

16. Федорченко А. А. Публічне адміністрування діяльності місцевих судів в Україні: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Київ, 2021. 215 с.

Тема 11. **Суддівське самоврядування**

Лекційні питання:

1. Суддівське самоврядування: поняття та завдання.
2. Організаційні форми суддівського самоврядування. Порядок скликання та проведення.

3. Компетенція органів суддівського самоврядування.
4. Рішення органів суддівського самоврядування та їх виконання.
5. Організаційне забезпечення діяльності органів суддівського самоврядування.

Питання до практичного заняття:

1. Суддівське самоврядування: поняття та завдання.
2. Організаційні форми суддівського самоврядування. Порядок скликання та проведення.
3. Компетенція органів суддівського самоврядування.
4. Рішення органів суддівського самоврядування та їх виконання.
5. Організаційне забезпечення діяльності органів суддівського самоврядування.

Теми і кейси для самостійної роботи:

1. Збори суддів місцевих та апеляційних судів.
2. Діяльність зборів суддів місцевих та апеляційних судів у зв'язку із визначенням спеціалізації суддів.
3. Роль зборів суддів в обговоренні питань щодо практики застосування законодавства.
4. Повноваження З'їзду суддів щодо формування суддівського корпусу Конституційного Суду України та обрання Ради суддів України.
5. Суддівське самоврядування та суддівське врядування: зміст понять та їх відмінності.

№ 1

Із перелічених назвіть організаційні форми суддівського самоврядування, охарактеризуйте їх повноваження та розробіть проекти актів, які вони видають:

- 1) збори суддів відповідних судів;
- 2) науково-практичні конференції суддів;
- 3) З'їзд суддів України;

- 4) громадські ради при судах;
- 5) Рада суддів України;
- 6) координаційні наради з питань боротьби зі злочинністю за участю представників МВС, прокуратури та суду;
- 7) Громадський люстраційний комітет;
- 8) Асоціація слідчих суддів України;
- 9) Комітет забезпечення гарантій незалежності суддів.

№ 2

Голова апеляційного суду вніс на затвердження зборів суддів апеляційного суду запропонований ним персональний склад судових палат. Збори суддів затвердили пропозицію голови суду.

Суддя К., який після розподілу увійшов до складу судової палати з цивільних справ, через декілька тижнів звернувся до голови суду з проханням перевести його до судової палати з кримінальних справ, оскільки його попередній досвід у якості судді і професійний та науковий інтерес більш пов'язані з розглядом кримінальних справ, ніж цивільних.

Голова суду відмовив у проханні, мотивуючи тим, що існуючий персональний розподіл його, як керівника суду, задовольняє, він є оптимальним, оскільки враховує у міру можливості професійні якості і нахили усіх суддів, а не лише одного. Тоді суддя К. звернувся до зборів суддів апеляційного суду з проханням підтримати його бажання працювати в судовій палаті з кримінальних справ. На загальних зборах вислухали усі аргументи судді К. та заперечення голови суду і дійшли висновку, що доцільніше суддю К. ввести до складу судової палати з кримінальних справ.

Чи були компетентними збори суддів у вирішенні питання, з яким звернувся до них суддя? Які наслідки позитивного вирішення прохання судді? Які повноваження зборів суддів? Яке призначення органів суддівського самоврядування, які вони мають організаційні форми?

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України від 28.006.1996 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.

2. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 року URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-1>

3. Положення про Раду суддів України: Затверджене рішенням Х позачергового з'їзду суддів України 16.09.2010 р. (у редакції, затвердженій рішенням XIV позачергового з'їзду суддів України 14.03.2017). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001415-10#Text>

4. Типове положення про збори суддів: Затверджене рішенням Ради суддів України від 04.06.2015 р. № 45 (у редакції рішення Ради суддів України від 31.01.2020 р. № 4). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0004414-20#Text>

5. Регламент З'їзду суддів України: Затверджений рішенням XII позачергового з'їзду суддів України 25.09.2014 р. (у редакції, затвердженій рішенням XIV позачергового з'їзду суддів України 14 березня 2017 року). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0013415-14#Text>

6. Регламент Ради суддів України: Рішення від 08.06.2017 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vr036414-17#Text>

7. Рішення XIX позачергового з'їзду суддів України щодо окремих питань незалежності суддів від 12 січня 2023 року. URL: <https://rsu.gov.ua/ua/documents/129>

8. Щодо здійснення адміністративних повноважень відрядженими суддями: Рішення Ради суддів України від 03.02.2023 № 7. *Офіційний веб-сайт Ради суддів України*. URL: <https://rsu.gov.ua/ua/site/download?doc=L3VwbG9hZHMvZG9jdW1lbnRzL3Jpc2VubmEtcnN1LW5vLTctdmlkLTAzMdIyMDIzLXNvLnBkZg==>

8. Рішення зборів суддів не є предметом судового розгляду: постанова Великої Палати Верховного Суду України від 20 берез. 2019 р. № 804/4177/17. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/81171450>

Рекомендована література:

1. Боровик А.В. Адміністративно-правові засади здійснення суддівського самоврядування в Україні: навч. посіб. / А.В. Боровик, В.В. Щербakov, О.Ю. Дрозд та ін.; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. О.Ю. Дрозда. Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2021. 288 с. URL: <https://dspace.megu.edu.ua:8443/jspui/bitstream/123456789/2329/1/teoret.pdf>

2. Боровицький О.А. Суддівське врядування та суддівське самоврядування як гарантія незалежності судової влади. *Університетські наукові записки*. 2019. Том 18. № 3 (71). С. 367–377. URL: https://unz.univer.km.ua/article/download/71_367-377/pdf/
3. Вишнева А.В. Інститут суддівського врядування в Україні: теоретико-правовий аналіз сутності. *Юридична наука*. 2020. № 2(104). С. 108–115. URL: <https://journal-nam.com.ua/index.php/journal/article/download/75/71>
4. Городовенко В. Деякі аспекти діяльності органів суддівського самоврядування у сфері запобігання корупції в судовій системі України. *Право України*: Юрид. журн. 2017. № 1. С. 28–36.
5. Губанов О.О. Європейський досвід у сфері організації суддівського самоврядування: адміністративно-правовий аспект. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2018. № 6. С. 122–128.
6. Дараган В. В., Бойко О. П., Бублик Н. С. та ін. Судові та правоохоронні органи України: підруч.: Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2021. 400 с.
7. Єдаменко І.В. Адміністративно-правові засади функціонування суддівського самоврядування в Україні: дис.. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Київ, 2016. 230 с.
8. Курганський О.В. До питання щодо суддівського врядування. *Творчий шлях вченого: до 80-річчя професора В.В. Долежана*: матер. кругл. столу; відп. ред. Н.М. Бакаянова; уклад.: І.О. Кісліцина, М.О. Деменчук, С.І. Єленич; МОН України, НУ «ОЮА». Одеса: Юридична література, 2018. С. 152–154.
9. Леськів С.Р. Правовий статус суддівського самоврядування України в контексті забезпечення професійних прав суддів: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.10. Львів, 2016. 196 с.
10. Лях М.Ю. Зарубіжні моделі органів суддівського самоврядування. *Актуальні проблеми правознавства*. 2017. Вип. 4. С. 92–96. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/aprpr_2017_4_17.
11. Макаров М.А., Симчук А.С., Кулик М.Й., Терещенко Ю.В. та ін. Судові та правоохоронні органи України: навчальний посібник. Київ: нац. акад. внутр. справ, 2022. 656 с.

12. Проект Закону про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» та деяких законів України щодо ліквідації посад голів судів та їхніх заступників, а також ліквідації Ради суддів України: внесений до Верховної Ради України 10.01.2023, реєстраційний номер 8342. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?id=&pf3511=75429

13. Пустовойт Т. В. Теоретико-правові питання організації суддівського самоврядування в Україні як конституційної засади єдності статусу суддів. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія ПРАВО. 2015. Випуск 33. Том 1. С. 96–101.

14. Судові, правоохоронні, контрольно-наглядові та правозахисні органи України: підручник / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2020. 508 с.

15. Шпенюв Д. Ю. Поняття суддівського самоврядування як однієї з основних форм управління службою суддів в Україн. *Форум права*. 2014. № 4. С. 364–369.

16. Щербаков В. В. Система принципів організації суддівського самоврядування в Україні. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2018. Вип. 2, т. 2. С. 131–135.

17. Щербаков В. В. Щодо правової природи суддівського самоврядування. *Реформування національного та міжнародного права: перспективи та пріоритети: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, Україна, 17–18 січ. 2020 р.)*. Одеса, 2020. С. 70–73.

18. Щербаков В. В. Щодо гарантій діяльності органів суддівського самоврядування. *Наукові записки*. Серія: Право 2019. Вип. 6. Спецвип. С. 11–15.

19. Щербаков В. В. Повноваження органів суддівського самоврядування щодо забезпечення незалежності суддів. *Юридичний бюлетень*. 2019. № 11. С. 117–122.

Тема 12. **Конституційний Суд України**

Лекційні питання:

1. Конституційний Суд – орган конституційної юрисдикції в Україні. Історія розвитку конституційної юрисдикції в Україні. Виникнення Конституційного Суду України.
2. Правові основи, завдання та засади діяльності Конституційного Суду України, його склад та порядок формування. Структура Конституційного Суду України.
3. Юрисдикція та основні повноваження Конституційного Суду України.
4. Правовий статус суддів Конституційного Суду України, порядок їх призначення.
5. Порядок призначення та звільнення Голови Конституційного Суду України, його права та обов'язки.
6. Акти Конституційного Суду України.
7. Секретаріат та організація роботи Конституційного Суду України. Забезпечення діяльності Конституційного Суду України.

Питання до практичного заняття:

1. Конституційний Суд – орган конституційної юрисдикції в Україні. Історія розвитку конституційної юрисдикції в Україні. Виникнення Конституційного Суду України.
2. Правові основи, завдання та засади діяльності Конституційного Суду України, його склад та порядок формування. Структура Конституційного Суду України.
3. Юрисдикція та основні повноваження Конституційного Суду України.
4. Правовий статус суддів Конституційного Суду України, порядок їх призначення.
5. Порядок призначення та звільнення Голови Конституційного Суду України, його права та обов'язки.
6. Акти Конституційного Суду України.
7. Секретаріат та організація роботи Конституційного Суду України. Забезпечення діяльності Конституційного Суду України

Теми і кейси для самостійної роботи:

1. Місце Конституційного Суду України у системі стримувань і противаг.
2. Конституційні суди та квазіоргани у зарубіжних країнах.
3. Підстави, за яких КСУ відмовляє у відкритті провадження у справах про офіційне тлумачення норм Конституції України.
4. Правовий статус судді Конституційного Суду України.
5. Роль Голови Конституційного Суду України в реалізації завдань, покладених на Конституційний Суд України.

№ 2

До Конституційного Суду України звернувся громадянин Стаднійчук В.П. з конституційною скаргою щодо визнання неконституційними положень Закону України «Про державну службу», згідно з яким йому було нараховано стаж роботи на державній службі. У цей же час набув чинності новий Закон України «Про державну службу», відповідно до якого оскаржуваний Закон втратив чинність. Як за такої ситуації має вчинити Конституційний Суд України?

№ 3

Суддя Конституційного Суду України Дружко М.В. вчинив кримінальне правопорушення, передбачене ст. 366–2 Кримінального кодексу України (Декларування недостовірної інформації). Які наслідки для судді Конституційного Суду України матиме набрання законної сили обвинувальним вироком за вчинення ним злочину? Відповідь обґрунтуйте з посиланням на норми чинного законодавства.

Нормативно-правові акти:

1. Конвенція про захист прав людини і основних свобод від 04.11.1950 р. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004
2. Конституція України від 28.06.1996 р., прийнята на V сесії Верховної Ради України. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>

3. Про Конституційний Суд України: Закон України від 13 липня 2017 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2017. № 35. Ст. 376. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-19#Text>
4. Регламент Конституційного Суду України: Постанова Конституційного Суду України від 22 лютого 2018 р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0001710-18>.
5. Положення про Секретаріат Конституційного Суду України від 11.04.2019 р. URL: https://ccu.gov.ua/sites/default/files/polozhennya_pro_sekretariat.docx
6. Інструкція зі справочинства у Конституційному Суді України від 20.10.2022 р. URL: <https://ccu.gov.ua/sites/default/files/instrukciya-2022-vebsayt.pdf>
7. Правила внутрішнього трудового розпорядку в Конституційному Суді України від 17.06.2017 р. URL: <https://ccu.gov.ua/docs/3097>
8. Правила внутрішнього службового розпорядку в Конституційному Суді України від 30.06.2017 р. URL: https://ccu.gov.ua/sites/default/files/docs/prav_sl_rozp_2020.pdf
9. Комунікаційна стратегія Конституційного Суду України на 2022–2025 роки від 08.02.2022 р. URL: https://ccu.gov.ua/sites/default/files/komunikaciyna_strategiya_sudu_2022.pdf
10. Про очищення влади: Закон України від 16.09.2014 № 1682-VII. *Відомості Верховної Ради України* від 31.10.2014. 2014 р. № 44. ст. 2041. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1682-18#Text>
11. Про забезпечення права на справедливий суд: Закон України від 12.02.2015 № 192-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 18, № 19–20. Ст. 132. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/192-19#Text>
12. Про відновлення довіри до судової влади в Україні: Закон України від 08.04.2014 № 1188-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2014 р. № 23. Ст. 870. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1188-18#Text>
13. Про Стратегію розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021–2023 роки: Указ Президента України № 231/2021. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/2312021-39137>

Рекомендована література:

1. Баулін Ю. Принцип верховенства права у рішеннях Конституційного Суду України. *Вісник Конституційного Суду України*: загальнодержавне періодичне вид. 1997–2017. № 1. С. 18–26.
2. Білак М. Реформа Конституційного Суду України: місія (не) можлива? *Конституційний процес в Україні: політико-правові аспекти. Бюлетень інформаційно-аналітичних матеріалів Додаток до журналу «Україна: події, факти, коментарі»*. 2023. № 2 (105). С. 26–28.
3. Бондаренко Б. О. Конституційно-правове забезпечення незалежності конституційного суду (європейський та український досвід). 081 «Право»: дис. ... доктора філософії. Львів, 2021. 218 с.
4. Висновок Венеціанської Комісії щодо законопроекту «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення процедури добору кандидатів на посаду судді Конституційного Суду України на конкурсних засадах» від 19.12.2022. № 1109/2022. URL: [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD\(2022\)054-e](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD(2022)054-e)
5. Вольська І. В. Реформування конституційного судочинства в Україні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2021. Том 66. С. 42–45. URL: <http://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/view/244619/242432>
6. Гультай М. М. Конституційна скарга у механізмі доступу до конституційного правосуддя: монографія. *НДІ держ. будівництва та місцевого самоврядування НАПрУ*. рец. Ю. Г. Барабаш, А. Р. Крусян (НУ «ОЮА») та ін. Харків: Право, 2013. 424 с.
7. Дереш Ю. В., Романчук А. О. Щодо питання про призначення суддів Конституційного Суду України як передумови його незалежності та доброчесного складу. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 11. С. 93–97.
8. Конституційна реформа в Україні: досвід країн Центральної і Східної Європи: збірник матеріалів учасників Третьої міжнародної науково-практичної конференції (Національний університет «Львівська політехніка», Львів, 24 червня 2021 р.) / упоряд. І. Д. Софінської.

Львів: Каменярь, 2021. 318 с. URL: https://ccu.gov.ua/sites/default/files/konf._konst._reforma_lviv_2021.pdf

9. Конституційний договір між Верховною Радою України та Президентом України про основні засади організації та функціонування державної влади і місцевого самоврядування в Україні на період до прийняття нової Конституції України. *Відомості Верховної Ради (ВВР)* 1995, №18, ст. 133 (Конституційний Договір втратив чинність на підставі Закону № 254/96-ВР від 28.06.96).

10. Корж Т.І. Науково-консультативна рада при Конституційному Суді України як суб'єкт наукового забезпечення його діяльності. *Інформація і право*. 2022. № 4 (43). С. 149–155. URL: <https://ccu.gov.ua/library/naukovo-konsultatyvna-rada-pry-konstytuciynomu-sudi-ukrayiny-yak-subyekt-naukovogo>

11. Крусян А. Реформування Конституційного Суду України: реалії, проблеми та перспективи. *Юридичний вісник: щоквартальний журнал*. 2015. № 4. С. 32–39.

12. Крусян А. Р. Сучасний український конституціоналізм в умовах воєнного стану. *Експерт: парадигми юридичних наук і державного управління*. Київ, 2022. № 3 (21). URL: С. 12–22. https://ccu.gov.ua/sites/default/files/krusyan_a._suchasnyy_ukrayinskyy_konstytucionalizm_v_umovah_voennogo_stanu_2022.pdf

13. Литвинов О. До питання визначення меж повноважень Конституційного Суду України у провадженнях за конституційними скаргами: теоретичні аспекти. *Вісник Конституційного Суду України: загальнодержавне періодичне вид*. 2017. № 6. С. 22–28.

14. Лемак В. В. Конституційний Суд України: основні проблеми і перспективи. *Бюлетень Міністерства юстиції України: загальнодержавне науково-практ. фахове вид*. 2018. № 3. С. 6–8.

15. Лемак В. Технологія конституційної реформи: основні вигоди європейського досвіду для України. *Право України*. 2016. № 6. С. 44–51.

16. Мартинюк Р. С. Конституційний Суд України у системі стримувань і противаг. *Держава і право: Юридичні і політичні науки*. 2008. Вип. 39. С. 186–192.

17. Намясенко О.К. Правовий статус судді Конституційного Суду України: Автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.02. К., 2009. 19 с.

18. Нестеренко Д.О. Припинення повноважень та звільнення суддів Конституційного Суду України як гарантії їх незалежності. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету*. Серія ПРАВО. 2023. Вип. 76. Ч. 1. С. 103–108.

19. Організація судових та правоохоронних органів: навч. посіб.: у 2-х ч./ Т.Б. Вільчик, П.М. Каркач, А.В. Лапкін та ін.; за ред. Л.М. Москвич. Х.: Право, 2016. 364 с.

20. Ревер С. Зміна повноважень Конституційного Суду України в контексті реформування національної системи правосуддя. *Вісник Львівського університету*. Серія юридична: зб. наук. праць. 2017. Вип. 64. С. 102–110.

21. Стецюк Н. Стан та перспективи удосконалення правового регулювання діяльності Конституційного Суду України. *Конституційна реформа в Україні: досвід країн Центральної і Східної Європи: зб. матеріалів учасників Третьої міжнарод. наук. – практич. конференції* (Національний університет «Львівська політехніка», Львів, 24 червня 2021 р.) / Упоряд. І.Д. Софінської. Львів: Каменяр, 2021. 318 с.

22. Судоустрій України: підручник за ред. М.А. Погорецького, О.Г. Яновського. К.: Юрінком Інтер, 2016. 344 с.

23. Судоустрій України: підручник / С.В. Ківалов, Ю.Є. Полянський, М.В. Косюта, В.В. Долежан; за ред. С.В. Ківалова. К.: Юрінком Інтер, 2011. 384 с.

24. Щербанюк О. Адаптація конституційного законодавства України до права Європейського Союзу. *Правові засади європейської та євроатлантичної інтеграції України: досягнення та перспективи: збірник матеріалів учасників Шостої міжнародної науково-практичної конференції* (Національний університет «Львівська політехніка», Львів, 24 червня 2021 р.) / Упоряд. І.Д. Софінської. Львів: Каменяр, 2021. С. 25–28. URL: <https://ccu.gov.ua/library/adaptaciya-konstytucijnogo-zakonodavstva-ukrayiny-do-prava-yevropeyskogo-soyuzu>

25. Щербанюк О.В. Проблема виконання актів Конституційного Суду. Виконавче провадження: теорія та практика: монографія. За заг. ред. Р.Ф. Ханової, С.О. Кравцова. Харків: Право, 2021. 672 с.

26. Щербанюк О.В. Стратегія реформування конституційного судочинства в сучасних умовах. *Конституційно-правове будівництво на зламі епох: пошуки оптимальних моделей: матеріали міжнародної науково-практичної конференції*, м. Ужгород, 22 червня 2021 р. С. 190–195.

Тема 13. Прокуратура України

Лекційні питання:

1. Місце прокуратури у механізмі держави. Історія зародження і етапи розвитку прокуратури України. Співвідношення діяльності прокуратури України та інших владних структур.

2. Сутність, задачі прокуратури. Засади діяльності прокуратури.

3. Система і структура органів прокуратури. Спеціалізована антикорупційна прокуратура та її місце в системі органів прокуратури України.

4. Офіс Генерального прокурора. Порядок призначення на посаду та звільнення Генерального прокурора, його повноваження.

5. Функції органів прокуратури України. Робота із зверненнями громадян та юридичних осіб в органах прокуратури.

6. Кадрове забезпечення органів прокуратури. Вимоги до кандидатів на посади прокурорів окружних та обласних прокуратур. Порядок призначення на посаду та звільнення прокурорів.

7. Заохочення та відповідальність прокурорів. Професійна етика та поведінка прокурорів, матеріальне і соціальне забезпечення, соціальний захист.

8. Дисциплінарна відповідальність прокурора.

9. Органи прокурорського самоврядування.

10. Надання правової допомоги відповідно до міжнародних угод. Координаційна діяльність прокуратури.

Питання до практичного заняття:

1. Місце прокуратури у механізмі держави.
 2. Сутність, задачі прокуратури. Засади діяльності прокуратури.
 3. Співвідношення діяльності прокуратури України та інших владних структур.
 4. Система і структура органів прокуратури.
 5. Спеціалізована антикорупційна прокуратура та її місце в системі органів прокуратури України.
 6. Офіс Генерального прокурора. Порядок призначення на посаду та звільнення Генерального прокурора, його повноваження.
 7. Функції органів прокуратури України.
 8. Робота із зверненнями громадян та юридичних осіб в органах прокуратури.
 9. Кадрове забезпечення органів прокуратури. Вимоги до кандидатів на посади прокурорів окружних та обласних прокуратур. Порядок призначення на посаду та звільнення прокурорів.
 10. Заохочення та відповідальність прокурорів.
 11. Професійна етика та поведінка прокурорів, матеріальне і соціальне забезпечення, соціальний захист.
 12. Дисциплінарна відповідальність прокурора.
 13. Органи прокурорського самоврядування.
 14. Надання правової допомоги відповідно до міжнародних угод.
- Координаційна діяльність прокуратури

Теми і кейси для самостійної роботи:

1. Спеціалізована антикорупційна прокуратура. Особливості організації та діяльності спеціалізованих прокуратур.
2. Планування роботи в органах прокуратури.
3. Облік та звітність у органах прокуратури.
4. Функції органів прокуратури України. Робота із зверненнями громадян та юридичних осіб в органах прокуратури.
5. Кадрове забезпечення органів прокуратури.
6. Вимоги до кандидатів на посади прокурорів і слідчих військових прокуратур. Порядок призначення на посаду та звільнення прокурорів.

7. Заохочення та відповідальність прокурорів. Професійна етика та поведінка прокурорів, матеріальне і соціальне забезпечення, соціальний захист.

8. Дисциплінарна відповідальність прокурора.

9. Органи прокурорського самоврядування.

10. Надання правової допомоги відповідно до міжнародних угод. Координаційна діяльність прокуратури.

№ 1

Група народних депутатів України звернулась із запитом до Генерального прокурора про хід розслідування кримінального провадження щодо голови Н-ської обласної ради і про підстави його затримання.

В якій мірі, згідно з законодавством, цей запит може бути задоволеним або незадоволеним?

№ 2

Верховна Рада України відмовила Президенту України в погодженні призначення на посаду Генерального прокурора громадянина М. на підставі того, що йому ще не виповнилось 40 років, він не має достатній досвід роботи в прокуратурі та необхідних якостей управлінця, а вища освіта здобута за спеціальністю не «Право», а «Правоохоронна діяльність».

Чи відповідає вимогам закону ця відмова? Які вимоги для призначення на посаду прокурора та Генерального прокурора?

Знайдіть помилки, що допущені у завданні.

№ 3

До прокуратури звернувся громадянин А. з проханням представляти його інтереси у суді з позовом проти Пенсійного фонду України. Прокурор М., який проводив прийом громадян у цей день, відмовив йому в представництві, посилаючись на те, що прокуратура не має повноважень представляти інтереси громадян у суді. У відповідь А. зазначив, що у ст. 2 Закону України «Про прокуратуру» представництво інтересів громадянина у суді передбачено серед функцій

прокуратури за Законом України «Про прокуратуру». Після цього А. звернувся до керівника прокуратури О. з цим же проханням. О. також відмовив громадянину А. у представництві в суді, посилаючись на норми Конституції України, серед яких така функція прокуратури відсутня.

Надайте правову оцінку ситуації. Чи правомірні дії прокурорів М. та О.? Куди слід звернутись громадянину А. з проханням представляти його інтереси у суді?

№ 4

Громадянин В., який є прокурором окружної прокуратури, під час сімейної вечері обговорював свої робочі плани на наступний тиждень. Предметом обговорення були слідчі дії у кримінальному провадженні, де він є процесуальним керівником. В. розказав, які саме слідчі та негласні слідчі дії він планує доручити слідчому та оперативним співробітникам, про дату та місце їх проведення.

Надайте правову оцінку ситуації, якщо:

а) члени родини, присутні під час вечері розкажуть інформацію, яка їм стала відома від В. іншим особам;

б) якщо під час вечері присутній О. – брат прокурора В. Врахуйте, що О. працює слідчим;

в) під час вечері присутня С. (подруга О.), яка є адвокатом особи Х, який є підозрюваним у справі, керівництво за розслідуванням у якій здійснює прокурор В.

№ 5

Прокурор С., що працює у прокуратурі понад 10 років взяв лікарняний на 7 днів та поїхав на відпочинок до Італії. В цей час його роботу виконував прокурор А., на якого зазвичай керівник прокуратури покладає обов'язки виконувати додаткову роботу під час хвороби, відпустки чи відрядження інших прокурорів, так як прокурор А. якісно виконує покладені на нього завдання.

Надайте правову оцінку ситуації. Які норми порушив прокурор С.? Вкажіть, який порядок виїзду прокурорів за кордон під час воєнного стану?

№ 6

До прокурора А. в 12.30 прийшов слідчий і попросив підписати підозру по справі, в якій А. є процесуальним керівником. А. відповів слідчому, що перед тим, як підписати процесуальний документ, прокурор повинен його прочитати, що потребує часу близько 1 години, а через 30 хвилин розпочнеться обідня перерва. Крім того, прокурор А. сказав, що підозру він зараз підпише тільки якщо слідчий протягом 15 хвилин принесе йому каву з булочкою, а також пачку паперу. В іншому випадку прокурор піде на обід і до прокуратури вже сьогодні не повернеться через те, що в нього далі за розкладом 3 судові засідання, в яких він буде підтримувати публічне обвинувачення.

Оцініть ситуацію з точки зору додержання норм професійної етики прокурора.

№ 7

Студент 5-го курсу заочного факультету вищого юридичного закладу Петров звернувся до прокуратури області з проханням прийняти його на роботу прокурором прокуратури. Протягом трьох років Петров працював юрисконсультантом, характеризувався позитивно.

Надайте оцінку, чи буде задоволене в цій ситуації прохання? Який порядок призначення на посаду прокурора відповідно до чинного законодавства? Які вимоги висуваються до кандидатів на посаду прокурора?

Нормативно-правові акти:

1. Конвенція про захист прав людини і основних свобод: підпис. 04 листопада 1950 р. *Верховна Рада України*. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004.

2. Конституція України: Закон України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.

3. Господарський процесуальний кодекс України: прийнятий 06 лист. 1991 р. № 1798-XII. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12>.

4. Кодекс адміністративного судочинства України: прийм. від 06 лип. 2005 р. № 2747-IV. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>.

5. Цивільний процесуальний кодекс України: прийм. 18 берез. 2004 р.

№ 1618-IV. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>.

6. Кримінальний процесуальний кодекс України: прийм. від 13.04.2012 № 4651-VI. *Верховна Рада України*. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043.

7. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23 груд. 2006 р. № 3477-IV. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15>.

8. Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів: Закон України від 23 груд. 1993 р. № 3781-XII. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3781-12>.

9. Про Національне центральне бюро Інтерполу: постанова Кабінету Міністрів України від 25 берез. 1993 р. № 220. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/220-93-%D0%BF>.

10. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18 лют. 1992 р. № 2135-XII. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12>.

11. Про прокуратуру: Закон України від 14 жовт. 2014 р. № 1697-VII. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18>.

12. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02 черв. 2016 р. № 1402-VIII. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-1>

13. Про затвердження Регламенту Офісу Генерального прокурора: Наказ Генерального прокурора від 22.02.2022 № 35. *Офіційний сайт Офісу Генерального прокурора*. URL: https://old.gp.gov.ua/ua/file_downloader.html?_m=fslib&_t=fsfile&_c=download&file_id=216563

14. Про організацію роботи органів прокуратури України у галузі міжнародного співробітництва: Наказ Генерального прокурора від 18.09.2015 № 223. *Офіційний сайт Офісу Генерального прокурора*. URL: https://old.gp.gov.ua/ua/file_downloader.html?_m=fslib&_t=fsfile&_c=download&file_id=214920

15. Про організацію діяльності прокурорів щодо представництва інтересів держави в суді: Наказ Генерального прокурора від 21.08.2020 № 389. *Офіційний сайт Офісу Генерального прокурора*. URL: https://old.gp.gov.ua/ua/file_downloader.html?_m=fslib&_t=fsfile&_c=download&file_id=212674

16. Про особливості виконання функцій прокуратури з питань захисту інтересів дітей та протидії насильству: Наказ Генерального прокурора від 04.11.2020 № 509. *Офіційний сайт Офісу Генерального прокурора*. URL: https://old.gp.gov.ua/ua/file_downloader.html?_m=fslib&_t=fsfile&_c=download&file_id=210160

17. Про організацію інформування суспільства щодо діяльності органів прокуратури: Наказ Генерального прокурора від 11.11.2020 № 520. *Офіційний сайт Офісу Генерального прокурора*. URL: https://old.gp.gov.ua/ua/file_downloader.html?_m=fslib&_t=fsfile&_c=download&file_id=235177

18. Про організацію діяльності прокурорів у кримінальному провадженні: Наказ Генерального прокурора від 30.09.2021 № 309. *Офіційний сайт Офісу Генерального прокурора*. URL: https://old.gp.gov.ua/ua/file_downloader.html?_m=fslib&_t=fsfile&_c=download&file_id=214224

19. Про особливості організації діяльності спеціалізованих прокуратур у сфері оборони: Наказ від 17.05.2023 № 130. *Офіційний сайт Офісу Генерального прокурора*. URL: https://old.gp.gov.ua/ua/file_downloader.html?_m=fslib&_t=fsfile&_c=download&file_id=231511

Рекомендована література:

1. O. Khotynska-Nor, N. Bakaianova, M. Kravchenko ‘Prosecutor’s Office of Ukraine Under Martial Law: Challenges, Trends. Statistical Data’ 2023 3(20) Access to Justice in Eastern Europe 1–14. URL: <https://doi.org/10.33327/AJEE-18–6.3-a000303>

2. Бакаянова Н.М., Свида О.Г. Перспективи розвитку прокуратури України у світлі законодавчих змін. *Право України*. 2019. № 11. С. 316–333.

3. Банах С.В. Міжнародні стандарти організації та управління в органах прокуратури. *Наукові записки Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка*. Серія: Право. 2020. Вип. 8. С. 140–148.

4. Ківалов С.В., Бакаянова Н.М., Долежан В.В., Полянський Ю.Є., Свида О.Г. Реформування судової влади та суміжних інститутів в Україні. *Наукові праці Національного університету «Одеська юридична академія»*. Т. 16. Одеса: Юридична література 2015. С. 5–24.

5. Кісліцина І.О. Актуальні питання діяльності ювенальних прокурорів в Україні. *Європейський вибір України, розвиток науки та національна безпека в реаліях масштабної військової агресії та глобальних викликів ХХІ століття* (до 25-річчя Національного університету «Одеська юридична академія» та 175-річчя Одеської школи права): у 2 т.: матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (м. Одеса, 17 червня 2022 р.) / за загальною редакцією С.В. Ківалова. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2022. Т. 2. С. 187–191.

6. Кісліцина І.О. Актуальні питання реформування системи прокуратури/ *Правове життя сучасної України: у 3 т.: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф.* (м. Одеса, 15 трав. 2020 р.) / відп. ред. М.Р. Аракелян. Одеса: Видавничий дім «Гельветика» 2020. С. 333–337.

7. Кісліцина І.О. Напрямки удосконалення законодавства, що регулює дисциплінарну відповідальність прокурорів. *Наука та суспільне життя України в епоху глобальних викликів людства у цифрову еру (з нагоди 30-річчя проголошення незалежності України та 25-річчя прийняття Конституції України)*: у 2 т.: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 21 трав. 2021 р.) / за загальною редакцією С.В. Ківалова. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2021. Т. 2. С. 100–102.

8. Кісліцина І.О. Окремі аспекти підтримання прокурором публічного обвинувачення в суді. *Актуальні питання вітчизняної юри-*

спруденції. 2018. № 6. С. 180–183. URL: http://apnl.dnu.in.ua/6_2018/tom_2/43.pdf

9. Кісліцина І.О. Роль Спеціалізованої антикорупційної прокуратури у боротьбі із корупцією в Україні. *Антикорупційні органи: проблеми становлення, розвитку та взаємодії: матер. Міжнар. на-ук.-практ. конф.* (м. Одеса, 9 квітня 2021 р.) / редкол.: Н. М. Бакаянова (голова) та ін. Одеса: Фенікс, 2021. С. 151–155.

10. Ковальчук І.С. Особливості підвищення кваліфікації прокурорів. *Публічне та приватне право.* 2021. № 4. С. 151–154. URL: http://pp-law.in.ua/archive/4_2021/26.pdf

11. Ковальчук І.С. Органи прокуратури на шляху реформування. *Правове життя сучасної України: у 3 т.: матеріали Міжнар. наук. – практ. конф.* (м. Одеса, 15 трав. 2020 р.) / відп. ред. М.Р. Аракелян. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2020. Т. 1. С. 377–379.

12. Конституційні функції прокуратури України: навч. посіб. / П.М. Каркач, І.В. Бородіна, М.В. Юревич; за ред. П.М. Каркача. Харків: Право, 2020. 230 с.

13. Косюта М.В. Прокуратура України: Навчальний посібник. Одеса: Юридична література, 2007. 312 с.

14. Косюта М.В., Кісліцина І.О. Прокуратура у системі кримінальної юстиції: проблеми та перспективи. *Правові новели.* 2021. № 15. С. 153–159. URL: http://legalnovels.in.ua/journal/15_2021/21.pdf

15. Курганський О.В. Функції органів прокуратури: сьогодення та перспективи. *Правові та інституційні механізми забезпечення розвитку держави та права в умовах євроінтеграції: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції* (20 травня 2016 р., м. Одеса): у 2 т. Т. 2 / відп. ред. М.В. Афанасьєва. Одеса: Юридична література, 2016. С. 137–139.

16. Нестерчук Л.П. Деякі історико-правові підстави з формування військової юстиції України. *Міжнародна науково-практична конференція «Європейський вибір України, розвиток науки та національна безпека в реаліях масштабної військової агресії та глобальних викликів ХХІ століття»* (до 25-річчя НУ «ОЮА» та 175-річчя Одесь-

кої школи права). (м. Одеса, 17 червня 2022 р.). Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2022. Т. 2. С. 220–223.

17. Подкопасев С.В. Організація та діяльність прокуратури в Україні: монографія. Харків: Право, 2020. 364 с.

18. Полянський Ю.Є. Правоохоронні органи у системі державної влади. *Правове життя сучасної України. Мат-ли міжн.наук. конференції професорсько-викладацького складу 20–21 квітня 2012 року*. Т. 2. С. 199–201.

19. Прокуратура України: [Електронне видання]: навч.-метод. посібник / кол. авт.; за ред. Н.М. Бакаянової. Одеса: Фенікс, 2020. 285 с.

20. Селезньов В.А., Курганський О.В. Організація роботи сучасної прокуратури України – вимоги сьогодення. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. Вип. 7. С. 157–160.

21. Місце органів прокуратури в механізмі забезпечення конституційної безпеки держави: Монографія. Швед І.І., Бисага Ю.М., Берч В.В., Джуган В.В., Крегул Я.М., Орос М.М. Ужгород: ТОВ «РІК-У», 2020. 168 с.

Тема 14.

Міністерство внутрішніх справ України.

Національна поліція України

Лекційні питання:

1. Міністерство внутрішніх справ України: загальна структура та чисельний склад. Основні завдання, функції та повноваження.
2. Правова основа організації та діяльності Національної поліції України.
3. Національна поліція України: завдання, принципи діяльності, повноваження.
4. Обов'язки та права поліцейських. Поліцейські заходи.
5. Служба у Національній поліції. Контроль і нагляд за діяльністю Національної поліції. Правовий і соціальний захист та пенсійне забезпечення. Відповідальність поліцейських.

Питання до практичного заняття:

1. Міністерство внутрішніх справ України: загальна структура та чисельний склад.
2. Основні завдання, функції та повноваження.
3. Правова основа організації та діяльності Національної поліції України.
4. Національна поліція України: завдання, принципи діяльності, повноваження.
5. Обов'язки та права поліцейських.
6. Поліцейські заходи та їх види.
7. Служба у Національній поліції. Контроль і нагляд за діяльністю Національної поліції. Правовий і соціальний захист та пенсійне забезпечення. Відповідальність поліцейських.

Теми і кейси для самостійної роботи:

1. Напрямки правоохоронної діяльності Національної поліції України.
2. Спеціальні підрозділи Національної поліції України.
3. Особливості застосування поліцією заходів фізичного впливу, спеціальних засобів і вогнепальної зброї.
4. Напрямки взаємодії Національної поліції України з правоохоронними органами та громадськістю.

№ 1

Начальник слідчого відділу Шевченківського територіального органу поліції у Київській області України, перевіrivши матеріали досудового розслідування у кримінальному провадженні щодо шахрайства, вчиненого обвинуваченим Камінець С., вирішив особисто допитати свідка кримінального правопорушення Курченюка В. Він викликав його повісткою і провів допит. Слідчий, який проводив досудове розслідування, оскаржив дії начальника слідчого відділу до прокурора – процесуального керівника досудовим слідством у кримінальному провадженні, вважаючи, що оскільки досудове розслідування проводить він, той він несе відповідальність за проведення процесуальних дій, а начальник слідчого відділу не має на це права.

Чи мав право начальник слідчого відділу поліції вчиняти допит? Обґрунтуйте відповідь, надаючи правову оцінку викладеній ситуації. Зазначте всі відділи за структурою територіальних органів Національної поліції.

№ 2

У М. поблизу вокзалу невідомий вихопив із рук сумку, де знаходились гроші і документи. Намагаючись його наздогнати, вона помітила поліцейського, який проходив поруч, і покликала його на допомогу. На звернення М. поліцейський тактовно пояснив, що він повертається додому зі зміни, тому знаходиться не при виконанні обов'язків. До того ж, він належить до іншого територіального органу поліції у місті, а кримінальні правопорушення на вокзалі підвідомчі привокзальному територіальному органу поліції, до яких і потрібно звернутися у даній ситуації.

Оцініть ситуацію з точки зору прав і обов'язків поліцейських.

Яким чином розмежовується компетенція територіальних підрозділів поліції?

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України: закон України від 28.06.1996 р. 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>

2. Про Національну поліцію: закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>

3. Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю: закон України від 30.06.1993 р. № 3341-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3341-12#Text>

4. Про Дисциплінарний статут Національної поліції України: Закон України від 15.03.2018 № 2337-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2337-19#Text>

5. Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів: закон України від 23.12.1993 р. № 3781-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3781-12#Text>

6. Про оперативно-розшукову діяльність: закон України від 18.02.1992 р. № 2135 XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12#Text>

7. Про запобігання корупції: закон України від 14.10.2014 № 1700-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>

8. Про затвердження Положення про Національну поліцію: Постанова Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2015 р. № 877. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/877-2015-%D0%BF#Text>

9. Про утворення Національної поліції України: Постанова Кабінету Міністрів України від 2 вересня 2015 р. № 641. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/641-2015-%D0%BF#Text>

10. Про затвердження Положення про Міністерство внутрішніх справ України: Постанова Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2015 р. № 878. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/878-2015-%D0%BF#Text>

Рекомендована література:

1. BAKAIANOVA, Nana M.; KRYZHANOVSKA, Olena V.; KUBAIENKO, Andrii V.. The Role of Law Enforcement in Ensuring the Rights of Citizens. *Journal of Advanced Research in Law and Economics*, [S.l.], v. 10, n. 8, p. 2253–2261, dec. 2019. ISSN2068–696X. doi: [https://doi.org/10.14505/jarle.v10.8\(46\).03](https://doi.org/10.14505/jarle.v10.8(46).03).

2. KUBAIENKO A., OKHRIMENKO I., KRYZHANOVSKA O., Kislitsyna I., HRYSHCHENKO M. The police competence to ensure the rights and freedoms of citizens in modern society. *Cuestiones Políticas* (2021) Vol. 39 Núm. 69. P. 164–181 <https://doi.org/10.46398/cuestpol.3969.09>

3. Адміністративна діяльність Національної поліції: Навч. посібник / Кол. авт.; кер. авт. кол. к. ю. н., засл. юрист України В. А. Глуховець. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2017. 248 с.

4. Адміністративна діяльність поліції: підручник / [В. В. Середа та ін.; за заг. ред. В. В. Середи]; Львів. держ. ун-т внутр. справ. Львів: ЛьвДУВС, 2017. 775 с.

5. Бакаянова Н. М., Кубаєнко А. В., Свида О. Г. Організація діяльності національної поліції України та оперативних підрозділів: навчально-методичний посібник (для здобувачів вищої освіти денної

форми навчання) / Н. М. Бакаянова, А. В. Кубаєнко, О. Г. Свида. Одеса: Фенікс, 2020. 251 с.

6. Закон України «Про Національну поліцію»: наук.-практ. комент. / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, доц. В. В. Сокурєнка; [О. І. Безпалова, К. Ю. Мельник, О. О. Юхно та ін.; передм. В. В. Сокурєнка]. Харків, 2016. 408 с.

7. Кобзар О. Ф. Поліцейська діяльність в Україні: адміністративно-правовий аспект: монографія / О. Ф. Кобзар; Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ. Харків; Дніпропетровськ: Панов, 2015. 314 с.

8. Кубаєнко А. В. Взаємодії поліції та суспільства в сфері реалізації правоохоронної функції. *Юридичний вісник*. 2020. № 2. С. 81–87 DOI <https://doi.org/10.32837/yuv.v0i2.1707>

9. Кубаєнко А. В. Довіра до органів Національної поліції як ключовий фактор ефективності правоохоронної системи. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2017. № 6(1). С. 221–226

10. Кубаєнко А. В. Теоретико-прикладні питання адміністративно-юрисдикційної діяльності поліцейських. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2017. № 1. С. 75–78

11. Лакійчук Я. О. Адміністративно-правове забезпечення превентивної діяльності поліції: дис.. канд.. юрид. наук: 12.00.07.. Київ, 2019. 219 с.

12. Медведенко Н. В. Правові та організаційні засади дисциплінарного провадження в органах Національної поліції України: Монографія. Одеса: ОДУВС, 2019. 223 с.

13. Поліцейська (адміністративна) діяльність: навч. посіб. / за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. О. І. Безпалової; [О. В. Джафарова, С. О. Шатрава та ін.; передм. О. І. Безпалової]; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків: ХНУВС, 2020. 396 с.

14. Поліцейська діяльність: навчальний посібник / Р. В. Мукоїда, В. Б. Любчик, А. Г. Пишна, А. І. Берендєєва, Д. С. Афонін / за ред. М. В. Корнієнко. Одеса: ОДУВС, 2021. 252 с.

15. Трачук П. А., Тимчак В. В. Актуальні проблеми адміністративної діяльності поліції: навч. метод. посібник. Ужгород: Вид-во ПП Данило С. І., 2020. 144 с.

Тема 15. **Національне антикорупційне бюро України**

Лекційні питання:

1. Загальна характеристика Національного антикорупційного бюро.
2. Принципи діяльності Національного антикорупційного бюро.
3. Структура Національного антикорупційного бюро.
4. Повноваження Національного антикорупційного бюро.
5. Директор Національного антикорупційного бюро та його повноваження.
6. Порядок добору працівників до Національного антикорупційного бюро.

Питання до практичного заняття:

1. Національне антикорупційне бюро України: правове регулювання, принципи діяльності, основні завдання.
2. Структура Національного антикорупційного бюро України.
3. Повноваження, права і обов'язки працівників Національного антикорупційного бюро України.
4. Директор Національного антикорупційного бюро України та його повноваження.
5. Порядок добору працівників до Національного антикорупційного бюро України.
6. Рада громадського контролю при Національному антикорупційному бюро України.

Теми і кейси для самостійної роботи:

1. Правовий статус працівників Національного антикорупційного бюро України.
2. Історія становлення та розвитку Національного антикорупційного бюро України.
3. Взаємодія Національного антикорупційного бюро України з іншими правоохоронними органами.
4. Дисциплінарна відповідальність працівників Національного антикорупційного бюро України.

№ 1

Громадянка України А. мала намір взяти участь у конкурсі до Національного антикорупційного бюро України. Під час проходження конкурсу до Національного антикорупційного бюро України А. вийшла заміж та, не відмовляючись від українського громадянства, набула громадянство іншої країни.

Чи може бути А. призначена на посаду в Національному антикорупційному бюро України?

№ 2

На спеціальну телефонну лінію Національного антикорупційного бюро України зателефонувала невідома особа та повідомила про отримання хабара суддею Верховного Суду.

Чи буде розглянуто анонімне повідомлення про кримінальне правопорушення Національним антикорупційним бюро України? Дайте відповідь з посиланням на норми законодавства.

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96%D0%B2%D1%80#Text>

2. Про Національне антикорупційне бюро України: Закон України від 14.10.2014 № 1698-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1698-18#Text>

3. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>

4. Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю: Закон України від 30.06.1993 р. № 3341-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3341-12#Text>

5. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18.02.1992 р. № 2135 XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12#Text>

6. Рішення Конституційного Суду України (Велика палата) у справі за конституційним поданням 50 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих

положень Закону України «Про Національне антикорупційне бюро України» від 16 вересня 2020 року № 11-р/2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v011p710-20#Text>

7. Кодекс професійної етики працівників Національного антикорупційного бюро України: Затверджений Наказом Директора НАБУ від 01.09.2016 № 242 (зі змінами). URL: https://nabu.gov.ua/sites/default/files/page_uploads/17.12/nakaz_242.pdf

8. Про положення про конкурсну комісію з проведення конкурсу на зайняття вакантних посад у Національному антикорупційному бюро України: Наказ Директора НАБУ № 4-н від 15.05.2015. URL: <https://nabu.gov.ua/nakaz-pro-zatverdzhennya-polozhennya-pro-konkursnu-komisiyu-z-provedennya-konkursu-na-zaynyattya>

9. Про затвердження Порядку проведення відкритого конкурсу для призначення на посади у Національному антикорупційному бюро України: Наказ Директора НАБУ № 123-О від 31.05.2017 (зі змінами). URL: <https://nabu.gov.ua/nakaz-pro-zatverdzhennya-poryadku-provedennya-vidkrytogo-konkursu-dlya-pryznachennya-na-posady-u>

10. Про затвердження Положення про Управління внутрішнього контролю Національного антикорупційного бюро України. Наказ Директора НАБУ № 142 від 29.11.2019. URL: <https://nabu.gov.ua/nakaz-pro-zatverdzhennya-polozhennya-pro-upravlinnya-vnutrishnogo-kontrolyu-nacionalnogo>

11. Порядок роботи спеціальної телефонної лінії Національного антикорупційного бюро України: Затверджений Наказом Директора НАБУ від 21.05.2021 року № 67. URL: https://nabu.gov.ua/sites/default/files/page_uploads/09.01/67_zvedenyu_nakaz_no67_vid_21.05.2021_telefon_liniya.pdf

12. Інструкція з організації та проведення психофізіологічних досліджень із застосуванням поліграфа у діяльності Національного антикорупційного бюро України: Затверджена Наказом Директора НАБУ від 01.09.2020 року № 99. URL: https://nabu.gov.ua/sites/default/files/page_uploads/24.06/nakaz_3.pdf

13. Положення про порядок виплати додаткової винагороди працівникам Національного антикорупційного бюро України, яких

задіяно до заходів з національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії: Затверджене Наказом Директора НАБУ від 08.06.2022 року № 214. URL: https://nabu.gov.ua/sites/default/files/page_uploads/09.06/polozhennya.pdf

Рекомендована література:

1. Богданенко А. Організація діяльності Національного антикорупційного бюро України та його місце в системі органів державної влади України. *Публічне урядування*. 2020. № 24(4). С. 23–31.

2. Загребаленко В. Спеціалізовані суб'єкти запобігання корупційній злочинності: проблемні питання. *Новітні кримінально-правові дослідження-2020*: Альманах наукових праць. Миколаїв: Миколаївський інститут права Національного університету «Одеська юридична академія», 2020. С. 214–221.

3. Ковальчук І.С. Проблемні аспекти розмежування компетенції Національного антикорупційного бюро України та Державного бюро розслідувань. *Право і суспільство*. 2021. № 1. Ч. 2. С. 98–102.

4. Козленко В. Види гарантій діяльності Національного антикорупційного бюро України. *Підприємництво, господарство і право*. 2016. № 1. С. 98–102.

5. Коросташова І.М. Судові та правоохоронні органи України (питання класифікації). *Правова позиція*. 2021. № 3 (32). С. 47–52.

6. Кубаєнко А.В. Сучасні підходи до модернізації правоохоронної системи в умовах цифрової трансформації. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія «Юриспруденція». 2022. № 56. С. 122–126.

7. Курганський О.В. Окремі питання організації та діяльності НАБУ. *Європейський вибір України, розвиток науки та національна безпека в реаліях масштабної військової агресії та глобальних викликів ХХІ століття» (до 25-річчя Національного університету «Одеська юридична академія» та 175-річчя Одеської школи права): у 2 т.: матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (м. Одеса, 17 червня 2022 р.) / за загальною редакцією С.В. Ківалова. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2022.Т. 2.С. 217–220.*

8. Мельник В.І. Адміністративно-правове забезпечення діяльності Національного антикорупційного бюро України як суб'єкта забезпечення функціонування системи економічної безпеки держави. *Правові горизонти*. 2020. Вип. 21 (34). С. 65–70.

9. Панов В.В. Адміністративно-правове регулювання дисциплінарної відповідальності детективів Національного антикорупційного бюро України: дис. доктора філософії в галузі права. Київ, 2021. 220 с.

10. Питель Ю.М. Адміністративно-правова взаємодія Національного антикорупційного бюро України з Радою громадського контролю. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2018. № 1. С. 116–118.

11. Питель Ю.М. Загальна характеристика прав та обов'язків працівників Національного антикорупційного бюро України. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2018. № 1. С. 123–128.

14. Питель Ю.М. Юридична відповідальність працівників Національного антикорупційного бюро України. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Серія «Юридичні науки». 2017. Вип. 2. Т. 3. С. 134–139.

15. Судові, правоохоронні, контрольно-наглядові та правозахисні органи України: підручник / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. С.М. Гусарова; [С.М. Гусаров, О.Ю. Салманова, А.Т. Комзюк та ін.]. Харків, 2020. 508 с.

16. Ярова Л.В., Матвєєвський О.В. Організація судових та правоохоронних органів України: навчальний посібник. Одеса: Фенікс, 2018. 296 с.

Тема 16.

Державне бюро розслідувань.

Бюро економічної безпеки

Лекційні питання:

1. Державне бюро розслідувань: правове регулювання, основні засади організації та діяльності, гарантії незалежності.

2. Система Державного бюро розслідувань: центральний апарат, територіальні органи, спеціальні підрозділи, навчальні заклади та науково-дослідні установи.

3. Основні завдання та функції Державного бюро розслідувань.

4. Правовий статус Директора Державного бюро розслідувань: вимоги для зайняття посади, порядок призначення, повноваження.

5. Статус працівників Державного бюро розслідувань. Служба в Державному бюро розслідувань. Стажування працівників Державного бюро розслідувань.

6. Соціальний, правовий захист та пенсійне забезпечення працівників Державного бюро розслідувань. Відповідальність працівників Державного бюро розслідувань.

7. Взаємодія Державного бюро розслідувань з іншими державними органами. Контроль за діяльністю Державного бюро розслідувань. Дисциплінарна комісія Державного бюро розслідувань. Рада громадського контролю при Державному бюро розслідувань.

8. Бюро економічної безпеки: правове регулювання, основні засади організації та діяльності.

9. Основні завдання та функції Бюро економічної безпеки.

Питання до практичного заняття:

1. Державне бюро розслідувань: правове регулювання, основні засади організації та діяльності, гарантії незалежності.

2. Система Державного бюро розслідувань: центральний апарат, територіальні органи, спеціальні підрозділи, навчальні заклади та науково-дослідні установи.

3. Основні завдання та функції Державного бюро розслідувань.

4. Правовий статус Директора Державного бюро розслідувань: вимоги для зайняття посади, порядок призначення, повноваження.

5. Статус працівників Державного бюро розслідувань. Служба в Державному бюро розслідувань. Стажування працівників Державного бюро розслідувань.

6. Соціальний, правовий захист та пенсійне забезпечення працівників Державного бюро розслідувань. Відповідальність працівників Державного бюро розслідувань.

7. Взаємодія Державного бюро розслідувань з іншими державними органами. Контроль за діяльністю Державного бюро розслідувань. Дисциплінарна комісія Державного бюро розслідувань. Рада громадського контролю при Державному бюро розслідувань.

8. Бюро економічної безпеки: правове регулювання, основні засади організації та діяльності.

9. Основні завдання та функції Бюро економічної безпеки.

Теми і кейси для самостійної роботи:

1. Розмежування повноважень ДБР, НАБУ, Національної поліції щодо розслідування кримінальних правопорушень.

2. Правовий статус Директора Державного бюро розслідувань.

3. Порядок добору кадрів до Державного бюро розслідувань.

4. Історія створення Бюро економічної безпеки.

№ 1

Слідчий ДБР О. під час проведення досудового розслідування визнав необхідним застосування такої негласної слідчої (розшукової) дії, як зняття інформації з електронних інформаційних мереж.

Слідчий О. звернувся до слідчого судді з клопотанням про дозвіл на втручання у приватне спілкування між підозрюваними А. та Б. Отримавши ухвалу слідчого судді, слідчий дослідив спілкування електронною поштою між підозрюваними А. та Б. В одному з листів йшлося про детальне планування вчинити кримінальне правопорушення, розслідування якого здійснює слідчий О.

Чи є законними дії слідчого О. щодо зняття інформації з електронних інформаційних мереж в такій ситуації?

№ 2

Слідчий ДБР, під час проведення досудового розслідування кримінального правопорушення, вчиненого старшим інспектором патрульної поліції, отримав від нього оригінали документів, які потім випадково загубив.

Що в даному випадку зобов'язаний зробити слідчий як сторона кримінального провадження?

№ 3

Прокурор, здійснюючи процесуальне керівництво досудовим розслідуванням, доручив слідчому провести такі слідчі (розшукові) дії, як: допит свідків, обшук житла, слідчий експеримент.

Слідчий відмовився здійснювати ці слідчі (розшукові) дії мотивуючи свою відмову тим, що прокурор повинен був узгодити таке доручення із прокурором вищого рівня та слідчим суддею.

Дайте правову оцінку ситуації.

№ 4

Слідчому ДБР А. зателефонував його знайомий М., який працює у прокуратурі, із проханням неофіційно надати оперативну інформацію щодо здійснення оперативно-розшукових дій стосовно кримінального провадження, розслідування якого займається слідчий А.

Слідчий А. відповів, що у разі письмового запиту від М. він надішле таку оперативну інформацію.

Прокурор М. надіслав запит, слідчий А., ні з ким не погоджуючи це питання, надіслав М. на електронну пошту запитувану інформацію.

Чи є законними дії А., який працює слідчим у ДБР?

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України: закон України від 28.06.1996 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96%D0%B2%D1%80#Text>

2. Про Державне бюро розслідувань: Закон України від 12.11.2015 р. № 794-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-19#Text>

3. Про запобігання корупції: закон України від 14.10.2014 № 1700-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>

4. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18.02.1992 р. № 2135 XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12#Text>

5. Про утворення Державного бюро розслідувань: Постанова Кабінету Міністрів України № 127 від 29 лютого 2016 р. № 127. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/127-2016-%D0%BF#Text>

6. Про Бюро економічної безпеки України: Закон України № 1150-IX від 28.01.2021. *Офіційний вісник України*. 2021. № 25. Ст. 1151.

7. Положення про Бюро економічної безпеки України: Затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 6 жовтня 2021 р. № 1068. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1068-2021-%D0%BF#Text>

8. Положення про Раду громадського контролю при Бюро економічної безпеки України: Затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 18 серпня 2021 р. № 872. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/872-2021-%D0%BF#Text>

9. Про початок діяльності Бюро економічної безпеки: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 24 листопада 2021 р. № 1493-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1493-2021-%D1%80#Text>

10. Стратегічна програма діяльності Державного бюро розслідувань на 2017–2022 рр. *Офіційний сайт Державного бюро розслідувань*. URL: https://dbr.gov.ua/sites/default/files/2018-04/program17-20_web.pdf

11. Про організацію роботи Державного бюро розслідувань у галузі міжнародного співробітництва: Наказ Директора ДБР від 29.03.2021 № 193. *Офіційний сайт Державного бюро розслідувань*. URL: <https://dbr.gov.ua/assets/files/documents/nakaz-pro-organizaciyu-roboti-derzhavnogo-byuro-rozsliduvan-u-galuzi-mizhnarodnogo-spivrobitnictva.PDF>

12. Положення про Дисциплінарну комісію Державного бюро розслідувань: Затверджено наказом Директора ДБР від 06.01.2021 № 7. *Офіційний сайт Державного бюро розслідувань*. URL: <https://dbr.gov.ua/assets/files/documents/pro-zatverdzhennya-polozhennya-pro-disciplinarnu-komisiyu-derzhavnogo-byuro-rozsliduvan.PDF>

13. Положення про Раду громадського контролю при Державному бюро розслідувань: Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 20 грудня 2017 р. № 1086. Офіційний сайт Кабінету Міні-

стрів України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/uploads/public/5a5/4f8/43a/5a54f843a49b4049872642.doc>

14. Порядок проведення психофізіологічного дослідження із застосуванням поліграфа у Державному бюро розслідувань: Затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 11 травня 2017 р. № 449. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/250108285>

15. Порядок взаємодії АРМА і Бюро економічної безпеки України щодо виявлення та розшуку активів: Затверджений Наказом Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, Бюро економічної безпеки України 22 лютого 2022 року № 54/50. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0507--22#Text>

16. Положення про дисциплінарну комісію Бюро економічної безпеки України: Затверджене Наказом Бюро економічної безпеки України 24 січня 2022 року № 15. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0359--22#Text>

17. Положення про територіальні управління Бюро економічної безпеки України: Затверджене Наказом Бюро економічної безпеки України 21 січня 2022 року № 14. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0133--22#Text>

Рекомендована література:

1. Бабаєва О.В. Дядик В.О. Бюро економічної безпеки України в системі органів кримінальної юстиції. Юридичний науковий електронний журнал. 2021. № 4. С. 505–509.

2. Бакаянова Н.М. Єдиноначальність та колективний спосіб реалізації повноважень у діяльності Державного бюро розслідувань аспект. *Державне бюро розслідувань: на шляху розбудови*: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 16 червня 2018 р., м. Одеса / Редкол.: Г.О. Ульянова (голова) [та ін.]. Одеса: Юридична література, 2018. С. 11–14.

3. Бакаянова Н.М. Правовий статус Державного бюро розслідувань у світлі конституційного принципу поділу державної влади. *Наука та суспільне життя України в епоху глобальних викликів люд-*

ства у цифрову еру (з нагоди 30-річчя проголошення незалежності України та 25-річчя прийняття Конституції України): у 2 т.: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 21 трав. 2021 р.) / за загальною редакцією С.В. Ківалова. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2021. Т. 2. С. 84–88.

4. Бюро економічної безпеки України. Історія створення, основні завдання та компетенція, особливості діяльності під час воєнного стану, нормативно-правова основа діяльності / укл.: Коропатнік І. М., Микитюк М. А., Павлюк О. О., Петков С. В. Київ. ВД «Професіонал», 2023. 524 с.

5. Гетьман, О. Бюро економічної безпеки – черговий караульний орган чи прорив для України? *Юридичний вісник України*: Загальнонац. правова газ. 2021. 5–11 лютого (№ 5). С. 4.

6. Гримін А. Плутанина з підпорядкуванням БЕБ ставить під сумнів його ефективність. *Юридичний вісник України*: Загальнонац. правова газ. 2021. 10–24 червня (№ 22–23). – С. 6.

7. *Державне бюро розслідувань: досвід становлення*: матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф. (21 червня 2019 р., м. Одеса) / редкол.: Г.О. Ульянова (голова) [та ін.]. Одеса: Юридична література, 2019. 476 с.

8. Дрозд О.Ю. Поняття та класифікація основних принципів діяльності Державного бюро розслідувань. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2020. Випуск 1. С. 158–163.

9. Дрозд О.Ю. Принципи організації та діяльності Державного бюро розслідувань. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 3. С. 251–257.

10. Ільченко О.В. Правові аспекти створення та діяльності Державного бюро розслідувань. *Порівняльно-аналітичне право*. 2017. № 4. С. 281–283.

11. Калашник П. Бюро економічної безпеки – кінець «маски-шоу» чи податкова міліція в новій обгортці? URL: <https://hromadske.ua/posts/byuro-ekonomichnoyi-bezpeki-kynec-maski-shou-chi-podatkova-miliciya-v-novij-obgortci>

12. Катамадзе Г. Про створення нового правоохоронного органу в боротьбі з економічною злочинністю. URL: <https://appu.org.ua/>

main-news/pro-stvorenniya-novogo-pravooohoronnogo-organu-v-borotbi-z-ekonomichnoyu-zlochinnistyu

13. Ківалов С. В. Організація діяльності Державного бюро розслідувань: науково-правовий аспект. *Державне бюро розслідувань: на шляху розбудови*: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (16 червня 2018 р., м. Одеса) / Редкол.: Г. О. Ульянова (голова) [та ін.]. Одеса: Юридична література, 2018. С. 5–7.

14. Кісліцина І. О. Державне бюро розслідувань в Україні – аналог Федерального ^{USA} бюро розслідувань у США чи нова інституція? *Державне бюро розслідувань: на шляху розбудови*: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (16 червня 2018 р., м. Одеса) / Редкол.: Г. О. Ульянова (голова) [та ін.]. Одеса: Юридична література, 2018. С. 50–52.

15. Ковальчук І. С. Проблемні аспекти розмежування компетенції Національного антикорупційного бюро України та Державного бюро розслідувань. *Право і суспільство*. 2021. № 1. Ч. 2. С. 98–102.

16. Ковальчук І. С. Особливості правового статусу Державного бюро розслідувань. *Держава та регіони*. Серія: Право. 2020. № 4 (70). С. 221–225.

17. Максимович А. М. Адміністративно-правове регулювання дисциплінарної відповідальності працівників Державного бюро розслідувань: дис. доктора філософії в галузі права. Київ, 2021. 210 с.

18. Микитюк С. В. Становлення Державного бюро розслідувань та проблеми його діяльності. Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. 2022. № 5. С. 205–210. URL: http://apnl.dnu.in.ua/5_2022/30.pdf

19. Моїсєєв М. С. Адміністративно-правовий статус Державного бюро розслідувань України: дисертація ... канд. юрид. наук, спец.: 12.00.07. Суми: СумДУ, 2019. 227 с.

20. Резнік О. М. Адміністративно-правові засади діяльності правоохоронних органів із забезпечення фінансово-економічної безпеки України: дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.07. Суми, 2019. 509 с.

21. Свида О. Г. Незалежність як засада функціонування Державного бюро розслідувань. *Державне бюро розслідувань: на шляху роз-*

будови: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 16 червня 2018 р., м. Одеса / Редкол.: Г.О. Ульянова (голова) [та ін.]. Одеса: Юридична література, 2018. С. 43–45.

22. Кубаєнко А.В. Сучасні підходи до модернізації правоохоронної системи в умовах цифрової трансформації. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія «Юриспруденція». 2022. № 56. С. 122–126.

23. Курганський О.В. Тернистий шлях створення Державного бюро розслідувань. *Державне бюро розслідувань: на шляху розбудови*: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (16 червня 2018 р., м. Одеса) / Редкол.: Г.О. Ульянова (голова) [та ін.]. Одеса: Юридична література, 2018. С. 53–55.

24. Нестерчук Л.П. Державне бюро розслідувань як новий правоохоронний орган в Україні. *Державне бюро розслідувань: на шляху розбудови*: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (16 червня 2018 р., м. Одеса) / Редкол.: Г.О. Ульянова (голова) [та ін.]. Одеса: Юридична література, 2018. С. 55–59.

25. Полянський Ю.Є. Актуальні проблеми застосування Закону України «Про Державне бюро розслідувань». *Державне бюро розслідувань: на шляху розбудови*: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (16 червня 2018 р., м. Одеса) / Редкол.: Г.О. Ульянова (голова) [та ін.]. Одеса: Юридична література, 2018. С. 8–10.

Тема 17. **Служба безпеки України. Військова служба** **правопорядку у Збройних силах України**

Лекційні питання:

1. Служба безпеки України – державний орган спеціального призначення з правоохоронними функціями, який забезпечує державну безпеку України. Основні засади та завдання Служби безпеки України.
2. Система органів Служби безпеки України.
3. Права та обов'язки Служби безпеки України.

4. Військової служба правопорядку: її завдання та призначення. Структура військової служби правопорядку. Права та функції Військової служби правопорядку.

5. Статус військовослужбовців Служби правопорядку. Проходження військової служби у Службі правопорядку.

6. Соціальний і правовий захист військовослужбовців Служби правопорядку. Відповідальність військовослужбовців Служби правопорядку.

Питання до практичного заняття:

1. Служба безпеки України – державний орган спеціального призначення з правоохоронними функціями, який забезпечує державну безпеку України.

2. Основні засади та завдання Служби безпеки України.

3. Система Служби безпеки України.

4. Права та обов'язки Служби безпеки України.

5. Військової служба правопорядку: її завдання та призначення.

6. Структура військової служби правопорядку.

7. Права та функції Військової служби правопорядку.

8. Статус військовослужбовців Служби правопорядку. Проходження військової служби у Службі правопорядку.

9. Соціальний і правовий захист військовослужбовців Служби правопорядку. Відповідальність військовослужбовців Служби правопорядку.

Теми і кейси для самостійної роботи:

1. Права і обов'язки Служби безпеки України.

2. Правовий статус Військової служби правопорядку.

3. Історія становлення та розвитку Служби безпеки України.

4. Матеріально-технічне забезпечення Служби безпеки України.

5. Взаємодія Служби безпеки України із іншими правоохоронними органами.

№ 1

Співробітник Служби безпеки України, громадянин В. вирішив вступити до політичної партії «Перемога», лідером якої є його дружина, з метою підтримання її під час виборчої кампанії.

Чи може бути громадянин В. під час роботи у Службі безпеки України бути членом політичної партії? Дайте правову оцінку ситуації.

№ 2

Голова Служби безпеки України 15 лютого 2023 року подав до Верховної Ради України звіт про діяльність Служби безпеки України за 2022 рік.

Чи вбачається порушення норм законодавства у діях Голови Служби безпеки України? Хто здійснює контроль за діяльністю Служби безпеки України?

Нормативно-правові акти:

1. Конвенція про захист прав людини і основних свобод: Конвенція від 04.11.1950, ратифікована Законом України № 475/97-ВР від 17.07.97. *Верховна Рада України*. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004.

2. Конституція України: Закон України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.

3. Кримінальний процесуальний кодекс України: прийм. від 13.04.2012 № 4651-VI. *Верховна Рада України*. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043.

4. Про боротьбу з тероризмом: Закон України від 20 березня 2003 року № 638-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/638-15#Text>

5. Про Військову службу правопорядку у Збройних Силах України: Закон України від 07.03.2002 № 3099-III. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 2002, № 32, ст. 225.

6. Про державну таємницю: Закон України від 21 січня 1994 року № 3855-XII. *Верховна Рада України*. URL: [https:// zakon.rada.gov.ua/laws/show/3855-12#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3855-12#Text)

7. Про загальну структуру і чисельність Служби безпеки України: Закон України від 20.10.2005 № 3014-IV. *Відомості Верховної Ради України* (ВВР), 2006, № 4, ст. 53.

8. Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів: Закон України від 23 груд. 1993 р. № 3781-XII. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3781-12>.

9. Про контррозвідувальну діяльність: Закон України від 26 грудня 2002 року № 374-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/374-15#Text>

10. Про Службу безпеки України: Закон України від 25.03.1992 р. № 2229-XII. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1698-18>

11. Про національну безпеку України: Закон України від 21 червня 2018 р. № 2469-VIII. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#n355>.

12. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18 лютого 1992 р. № 2135-XII. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12>.

13. Про Раду національної безпеки і оборони України: Закон України від 5 берез. 1998 р. № 183/98-ВР. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/183/98-%D0%B2%D1%80>.

14. Антикорупційна програма Служби безпеки України на 2021–2024 роки, затверджена Наказом Центрального управління Служби безпеки України № 126 від 19 квітня 2021 року. URL: <https://nazk.gov.ua/wp-content/uploads/2021/04/ANTYKORUPTSIJNA-PROGRAMA-SBU-2021-2024.pdf>

15. Про затвердження Порядку здійснення деяких виплат військовослужбовцям Служби безпеки України під час дії воєнного стану: Наказ т.в.о. Голови служби безпеки України № 37 від 31.01.2023, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 01 лютого 2023 р. за № 205/39261. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0205-23#Text>

Рекомендована література:

1. Баранецький Р.Ф. Щодо статусу Служби безпеки України як органу державної влади. *Юридична наука*. 2015. № 2. С. 22–27. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/jnn_2015_2_5.
2. Гаруст Ю.В., Степановський В.С. Адміністративно-правовий статус Служби безпеки України як суб'єкта забезпечення фінансово-економічної безпеки держави. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2019. № 1 (26). С. 123–127. DOI: [https://doi.org/10.32837/pyuv.v0i1\(26\).24](https://doi.org/10.32837/pyuv.v0i1(26).24)
3. Гончаренко Г.А. Система підготовки кадрів для Служби безпеки України: сучасний стан та перспективи розвитку. *Традиції та новачії юридичної науки: минуле, сучасність, майбутнє: у 2 т.: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф.* (м. Одеса, 19 трав. 2017 р.). 2017: Т. 2. 2017. С. 151–153.
4. Дерев'янка І.М. Актуальні питання роботи слідчих Служби Безпеки України в умовах чинності нового Кримінального процесуального кодексу України. *Правова доктрина – основа формування правової системи держави: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., присвяченої 20-річчю НАПрН України та обговоренню п'яти томної монографії «Правова доктрина України»* (Харків, 20–21 листопада 2013 р.). 2013. 1032 с. С. 671–674.
5. Завидняк І.І. Служба безпеки України у механізми забезпечення національної безпеки України: конституційно-правові засади: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.02. Ужгород. 2015. 19 с.
6. Каглинський О.Є. Правові засади діяльності Служби Безпеки України як суб'єкта сфери безпеки і оборони. *Нове українське право*. 2022. № 3. С. 68–74. URL: <http://newukrainianlaw.in.ua/index.php/journal/article/view/285/250>
7. Котляренко О. Військова служба правопорядку – суб'єкт правоохоронної функції держави. *Вісник Національної академії прокуратури України: Фахове видання: Проблеми сьогодення: теорія, практика, життя академії*. 2013. № 1. С. 116–121.
8. Кумейко А.В. Адміністративно-правовий статус Служби Безпеки України у системі суб'єктів протидії злочинності: автореф. дис.

... канд. юрид. наук: 12.00.07. Харків, 2016. 20 с. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/1122>

9. Лежнін К.В. Стандарти забезпечення прав людини в діяльності Служби безпеки України в умовах воєнного стану. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права*. Серія економічна. Серія юридична. Випуск 34/2022. С. 93–101.

10. Національна безпека: світоглядні та теоретико-методологічні засади. Монографія за заг. ред. О.П. Дзьобаня. Харків. Право. 2021. 776 с.

11. Носач А.В. Форми взаємодії Служби безпеки України з органами державної влади та громадськістю у сфері протидії тероризму. *Європейські перспективи*. 2017. № 2. С. 72–78.

12. Організація судових та правоохоронних органів: навч. посіб.: у 2-х ч. / Т.Б. Вільчик, П.М. Каркач, А.В. Лапкін та ін.; за ред. Л.М. Москвич. ч. 2 «Основи правоохоронної та правозахисної діяльності» Х.: Право, 2016. 364 с.

13. Організація судових та правоохоронних органів: підручник за ред. І.Є. Марочкіна. Х.: Право, 2014. 548 с.

14. Павленко В.С., Каглинський О.Є. Удосконалення організаційно-правових засад діяльності СБУ: аналітичне дослідження законопроектів. *Європейські перспективи*. 2021. № 1. С. 14–20. URL: https://ep.unesco-socio.in.ua/wp-content/uploads/2021/03/14-Pavlenko_Kyglytskyj.pdf

15. Панченко М.В. Особливості змісту правовідносин під час проходження служби в органах Служби безпеки України суб'єктами трудового права. *Право та інновації*. 2016. № 4. С. 150–154.

16. Селезньов В.А. Сучасний період розвитку Служби безпеки України. *Традиції та новачії юридичної науки: минуле, сучасність, майбутнє: у 2 т.: матеріали Між- наук.-практ. конф.* (м. Одеса, 19 трав. 2017 р.). 2017. Т. 2. 2017. С. 138–140.

17. Служба безпеки України. Історія, сучасний стан, основні нормативні акти, коментарі і роз'яснення. Київ: ВД «Професіонал», 2022. 560 с.

18. Теленик С. Служба безпеки України як суб'єкт державної системи захисту критичної інфраструктури. *Право України: Юрид. журн.* 2019. № 3. С. 260–286.

19. Умаєв Б. Особливості соціального захисту військовослужбовців і працівників Служби безпеки України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право.* 2022. № 70. С. 248–252.

20. Фастонець В. А. Проблеми правової регламентації використання спеціальних знань оперативними підрозділами Служби безпеки України. *Теорія та практика судової експертизи і криміналістики: зб. наук. праць.* 2017. Вип. 17. С. 69–76.

Тема 18.

Міністерство юстиції України

Лекційні питання:

1. Міністерство юстиції України – центральний орган державної виконавчої влади, який забезпечує реалізацію державної політики у сфері юстиції.
2. Становлення і основні етапи розвитку органів юстиції.
3. Система органів та установ юстиції України. Структура Міністерства юстиції України. Центральний апарат Міністерства юстиції України. Територіальні органи, установи та органи юстиції.
4. Основні завдання Міністерства юстиції України. Повноваження Міністерства юстиції України та його органів. Організація роботи Міністерства юстиції України.

Питання до практичного заняття:

1. Міністерство юстиції України – центральний орган державної виконавчої влади, який забезпечує реалізацію державної політики у сфері юстиції.
2. Становлення і основні етапи розвитку органів юстиції.
3. Система органів та установ юстиції України.
4. Структура Міністерства юстиції України.

5. Центральний апарат Міністерства юстиції України.
6. Територіальні органи, установи та органи юстиції.
7. Основні завдання Міністерства юстиції України.
8. Повноваження Міністерства юстиції України та його органів. Організація роботи Міністерства юстиції України.

Теми і кейси для самостійної роботи:

1. Повноваження та компетенція Департаменту з питань виконання кримінальних покарань.
2. Компетенція органів юстиції у сфері діяльності нотаріату.
3. Правозабезпечення – дія правоохоронної діяльності органів юстиції.
4. Правовідновлення – дія правоохоронної діяльності органів юстиції.
5. Статус координаційного центру з надання правової допомоги.
6. Відобразіть схематично структуру Міністерства юстиції України.
7. Вкажіть основні напрями діяльності Міністерства юстиції України.
8. З'ясуйте особливості діяльності територіальних органів юстиції під час воєнного стану.

№ 1

До місцевого загального суду надійшли матеріали кримінального провадження з обвинувачення Кірієнко М.Н. у крадіжці. При ознайомленні з матеріалами провадження, не маючи достатнього досвіду у роботі, суддя звернувся до керівника управління юстиції за консультацією з питань застосування закону.

Чи мав право суддя звертатися в управління юстиції за наданням такої консультації? Надати аргументовану відповідь.

№ 2

Визначити і обґрунтувати, який з вказаних суб'єктів наділений повноваженнями щодо призначення на посаду Міністра юстиції України?

Варіанти відповіді:

1. Президент України.
2. Верховна Рада України за поданням Прем'єр-міністра України.
3. Обирається колегією Міністерства юстиції України.
4. Президент за поданням Прем'єр-міністра України.

№ 3

Які нормативні акти видає Міністерство юстиції України? Виберіть відповідний акт та підготуйте його проект (ситуацію спланувати самостійно).

Варіанти відповіді:

1. Накази, укази, закони.
2. Нормативно-правові акти.
3. Рішення, постанови, приписи.
4. Спільні акти з іншими центральними та місцевими органами виконавчої влади.

Нормативно-правові акти:

1. Конвенція про захист прав людини і основних свобод: Конвенція від 04.11.1950, ратифікована Законом України № 475/97-ВР від 17.07.97. *Верховна Рада України*. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004.

2. Конституція України: Закон України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.

3. Про безоплатну правову допомогу: Закон України від 02 червня 2011 р. № 3460-VI. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-17>

4. Про Державну кримінально-виконавчу службу України: Закон України від 23 червня 2005 року № 2713-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2713-15#Text>

5. Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів: Закон України від 2 червня 2016 року № 1403-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1403-19#Text>

6. Про нотаріат: Закон України від 02 верес. 1993 р. № 3425-XII. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3425-12>.

7. Про затвердження Положення про Міністерство юстиції України: постанова Кабінету Міністрів України від 02 липня 2014 р. № 228-2014-п. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2282014-%D0%BF>.

8. Про затвердження Положення про міжрегіональні управління Міністерства юстиції України: Постанова Кабінету Міністрів України від 23.06.2011 № 1707/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0759-11#Text>

9. Про затвердження Регламенту Кабінету Міністрів України: Постанова Кабінету Міністрів України від 18 липня 2007 р. № 950. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/950-2007-%D0%BF#Text>

10. Про затвердження Типового положення про відділи державної реєстрації актів цивільного стану міжрегіональних управлінь Міністерства юстиції України: Наказ Міністерства юстиції України від 11.04.2016 № 1079/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0536-16#Text>

11. Правила внутрішнього службового розпорядку Міністерства юстиції України: затверджені Конференцією державних службовців Міністерства юстиції України (протокол від 05 травня 2022 року № 2-2022). URL: <https://minjust.gov.ua/files/genera/2022/05/09/20220509120448-29.pdf>

12. Правила внутрішнього трудового розпорядку Міністерства юстиції України: затверджені загальними зборами працівників Міністерства юстиції України, які не є державними службовцями (протокол від 01.12.2021 р. № 1-2021). URL: <https://minjust.gov.ua/files/genera/2021/12/13/20211213101901-76.pdf>

Рекомендована література:

1. Берназюк Я.О. Міністерство юстиції України та природа його прямих і опосередкованих повноважень у сфері запобігання та протидії корупції *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2016. № 9. С. 34–40.

2. Гусарева О.С. Юстиція як складова правових систем сучасних країн світу та України: автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.01. Київ, 2010. 16 с.

3. Железняк Н.А. Правові та організаційні форми діяльності Міністерства юстиції України у здійсненні державної правової політики (теоретичні та практичні питання): автореф. дис.. канд. юрид. наук: 12.00.07 / Київський національний економічний ун-т. К., 2004. 258 с.

4. Желінський В.М. Поняття та види спеціальних принципів реєстраційної діяльності Міністерства Юстиції України. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: юридичні науки*. 2020. Том 31 (70) № 3. С. 7–12.

5. Журанов Д.І. Актуальні проблеми державної реєстрації нормативно-правових актів. *Сайт Міністерства юстиції України*. URL: https://minjust.gov.ua/m/str_7741

6. Зливко С. Роль нормативних актів Міністерства юстиції в правовому регулюванні діяльності керівників у системі виконання покарань. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 6. С. 123–127. URL: <http://www.pgp-journal.kiev.ua/archive/2018/5/25.pdf>

7. Корнієнко П.С. Міністерство юстиції України як важливий суб'єкт конституційної правозахисної діяльності. *Часопис Київського університету права: Укр. науково-теоретичний часопис*. 2016. № 3. С. 96–99.

8. Крупнова Л.В. Роль та місце Міністерства юстиції України в системі суб'єктів виконавчого провадження. *Держава і право. Сер. Юридичні і політичні науки: зб. наук. праць*. 1999. 2017. Вип. 75. С. 317–327.

9. Малюська А.Л. Окремі аспекти діяльності неурядових правозахисних організацій в сфері забезпечення захисту прав національних меншин в Україні. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2011. № 2. С. 99–105.

10. Марченко О.В. Адміністративні обов'язки Міністерства юстиції України. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2017. № 4. С. 45–49.

11. Марченко О.В. Поняття та зміст адміністративно-правового статусу Міністерства юстиції України. *Бюлетень Міністерства юс-*

тиції України: загальнодержавне науково-практ. фахове вид. 2017. № 1. С. 52–57.

12. Мерза О.І. Теоретичні підходи до розуміння сутності юстиції в сучасних умовах. *Ефективність державного управління*. 2018. Вип. 2. С. 58–64.

13. Оліференко С.В. Становлення органів юстиції в контексті українського державотворення. Збірник наукових праць. *Ефективність державного управління*. 2013. Вип. 34. С. 128–134. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efdu_2013_34_15

14. Організація судових та правоохоронних органів: підручник: І.Є. Марочкін, Л.М. Москвич, П.М. Каркач та ін.; за ред. І.Є. Марочкіна. Х.: Право, 2014. 548 с.

15. Предместніков О. Міністр юстиції України як державний політичний діяч: статус, порядок призначення на посаду та припинення повноважень. *Підприємництво, господарство і право*: Щомісячний науково-практичний господарсько-правовий журнал. 2016. № 7. С. 89–94.

16. Предместніков О.Г. Адміністративно-правові засади діяльності органів юстиції України: автореф. дис. докт. юрид. наук: 12.00.07 / МВС України, Харк. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2017. 39 с. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/fedf9d1a-e024-49f0-86ed-3f7c719a8bfc/content>

17. Фесянов П.О., Хомуїло С.С. Трансформація сутності органів юстиції України на шляху євроінтеграції та сучасний стан побудови управлінської вертикалі. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2021. № 7. URL: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/7_2021/32.pdf

Тема 19. Нотаріат в Україні

Лекційні питання:

1. Правове регулювання нотаріату в Україні. Нотаріат в Україні – система органів і посадових осіб.
2. Державні нотаріальні контори, державні нотаріальні архіви.
3. Приватна нотаріальна діяльність.

4. Повноваження по здійсненню нотаріальних дій. Види нотаріальних дій та порядок їх здійснення.

5. Органи та посадові особи, які мають право здійснювати деякі нотаріальні дії.

6. Права та обов'язки нотаріуса. Вища кваліфікаційна комісія нотаріату, її повноваження.

Питання до практичного заняття:

1. Правове регулювання нотаріату в Україні. Нотаріат в Україні – система органів і посадових осіб.

2. Державні нотаріальні контори, державні нотаріальні архіви.

3. Приватна нотаріальна діяльність.

4. Повноваження по здійсненню нотаріальних дій. Види нотаріальних дій та порядок їх здійснення.

5. Органи та посадові особи, які мають право здійснювати деякі нотаріальні дії.

6. Права та обов'язки нотаріуса. Вища кваліфікаційна комісія нотаріату, її повноваження

Теми і кейси для самостійної роботи:

1. Посадові особи на які покладено обов'язок посвідчувати права.

2. Органи, на які покладено обов'язок посвідчувати факти, що мають юридичне значення з метою надання їм юридичної вірогідності.

3. Види нотаріальних дій.

4. Порядок отримання свідоцтва про право на заняття нотаріальної діяльністю

5. Правовий статус державного нотаріального архіву.

6. Загальні правила вчинення нотаріальних дій.

№ 1

Назвіть з наведеного переліку органи та посадових осіб, яким закон надає право вчиняти нотаріальні дії у певних, встановлених законом випадках:

- 1) посадові особи місцевих рад;
- 2) консульські установи;
- 3) лікарі швидкої допомоги;
- 4) командири військових частин;
- 5) адвокати.

№ 2

Приватний нотаріус вчинив нотаріальні дії:

- 1) видав дублікати документів, що зберігаються в справах нотаріату;
- 2) видав свідоцтво про право на спадщину;
- 3) вжив заходів до охорони спадкового майна;
- 4) засвідчив справжність підпису на документі, призначеному для дії за кордоном;
- 5) від імені клієнта склав позовну заяву до господарського суду;
- 6) склав протокол огляду місця події у кримінальній справі на прохання слідчого;
- 7) посвідчив протест прокурора на незаконне рішення міської ради;
- 8) вчинив виконавчий напис про стягнення заборгованості з заробітної плати.

Які з перелічених дій нотаріуса є правомірними? Відповідь обґрунтуйте з посиланнями на відповідні норми правових актів.

№ 3

Нотаріус Н-ської нотаріальної контори направив спадкоємцю Грушко П. лист наступного змісту: «Вами була подана заява про прийняття спадщини 23 травня 2022 р. після померлого 25 листопада 2021 р. Іванчука О. До цього часу Ви жодного разу не звертались в нотаріальну контору щодо оформлення документів на спадщину. На запити нотаріуса не відповідаєте. Прошу Вас відповісти, чому Ви не оформлюєте спадщину. У випадку неотримання відповіді спадщина буде видана повністю дружині померлого».

На підставі норм чинного законодавства обґрунтуйте, яких помилок припустився нотаріус? Які принципи нотаріального процесу при цьому порушуються?

№ 4

Антонов О. звернувся до нотаріуса з проханням засвідчити копію його паспорта, що необхідна йому для надання у кредитну спілку для отримання кредиту. Нотаріус відмовив у вчиненні такої нотаріальної дії. Тоді Антонов О. попросив засвідчити правильність виписки з паспорта про реєстрацію його за місцем проживання.

На підставі норм чинного законодавства зазначте, якими мають бути дії нотаріуса?

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України від 28.06.1996 р., прийнята на V сесії Верховної Ради України. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>

2. Про нотаріат: Закон України від 02.09.1993 № 3425-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 39, ст. 383. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3425-12#Text>

3. Порядок вчинення нотаріальних дій нотаріусами України: порядок, затверджений наказом Міністерства юстиції України від 22 лютого 2012 року № 296/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0282-12>

4. Положення про порядок реєстрації приватної нотаріальної діяльності та заміщення приватного нотаріуса: затверджено наказом Міністерства юстиції України 22.03.2011 № 871/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0388-11#Text>

5. Про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату: положення, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 31 серпня 2011 р. № 923. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/923-2011-%D0%BF#Text>

6. Порядок допуску осіб до складання кваліфікаційного іспиту та проведення кваліфікаційного іспиту Вищою кваліфікаційною комісією нотаріату: порядок, затверджений наказом Міністерства юстиції України 28.07.2011 № 1905/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0926-11#Text>

7. Порядок видачі свідоцтва про право на зайняття нотаріальною діяльністю: порядок, затверджений наказом Міністерства юстиції України 11.07.2012 № 1043/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1170-12#Text>

8. Положення про вимоги до робочого місця (контори) приватного нотаріуса та здійснення контролю за організацією нотаріальної діяльності: положення, затверджене наказом Міністра юстиції України від 23 березня 2011 року за № 888/5, та зареєстроване у Міністерстві юстиції України 28 березня 2011 р. за № 406/19144. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0406-11#Text>

9. Кодекс правил професійної етики нотаріусів України, затверджений наказом Міністерства юстиції України від 07 червня 2021 року № 2039/5. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/RE36381?an=1>

10. Деякі питання нотаріату в умовах воєнного стану: Постанова Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2022 року № 164. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/164-2022-%D0%BF#Text>

Рекомендована література:

1. Бондарева М. Реформування нотаріату в Україні: актуальні проблеми. *Право України: Юрид. журн.* 2020. № 9. С. 81–96.

2. Бордюг Т. Теоретичні підходи щодо формулювання загальних і спеціальних правил вчинення нотаріальних проваджень за участю дітей. *Право України: Юрид. журн.* 2020. № 9. С. 271–284.

3. Данич О. Нотаріус – це не професія, це – спосіб життя. *Бюлетень Міністерства юстиції України: загальнодерж. наук.-практ. фахове вид.* 2001–2019. № 9. С. 16–20.

4. Денисяк Н.М. Короткий аналіз історії виникнення, розвитку та реформування інституту нотаріату в Україні. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція: зб. наук. праць.* 2010–2012. Вип. 4. С. 97–100.

5. Денисяк Н.М. Становлення та формування нотаріату як самостійного інституту в Україні. *Традиції та новації юридичної науки: минуле, сучасність, майбутнє: у 2 т.: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 19 трав. 2017 р.): Т. 2. О., 2017. С. 557–560.*

6. Денисяк Н.М. Стратегія реформування та удосконалення українського нотаріату. *Наукові записки Міжнародного гуманітарного університету*: зб. ст. 2004–2015. Вип. 23. С. 39–40.

7. Дякович М. Особливості правового статусу нотаріуса в Україні: теоретичні та практичні аспекти. *Право України: Юрид. журн.* 2020. № 9. С. 97–106.

8. Єфіменко Л.В. Теоретико-методологічні засади нотаріату України. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2014. № 9. С. 30–36.

9. Законодавство України про нотаріат XIX–XXI століть / за ред. Журавльова Д.В. К.: ОВК, 2021. 1802 с

10. Заїка Ю. Процедура нотаріального посвідчення заповіту: теоретичні та практичні проблеми. *Право України: Юрид. журн.* 2020. № 9. С. 123–135.

11. Ілюпол І.М. Деякі особливості вчинення нотаріальних дій щодо цінного майна в умовах воєнного стану. *Європейський вибір України, розвиток науки та національна безпека в реаліях масштабної військової агресії та глобальних викликів XXI століття» (до 25-річчя Національного університету «Одеська юридична академія» та 175-річчя Одеської школи права)*: у 2 т.: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 17 червня 2022 р.) / за загальною редакцією С.В. Ківалова. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2022. Т. 2. С. 770–773.

12. Клименко О. Концепція розвитку нотаріату України. *Право України: Юрид. журн.* 2020. № 9. С. 62–80.

13. Корнєєв Ю.В. Нотаріат в Україні: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2019. 120 с.

14. Коротюк О.В. Посвідчення нотаріусом фактів: загальна характеристика, зразки нотаріальних документів. К.: ОВК, 2021. 56 с.

15. Лихолат І.П. Реалізація принципу правової безпеки і захисту довіри в теорії та практиці нотаріату. *Загальнотеоретичне правознавство, верховенство права та Україна*: зб. наук. ст. до 75-річного ювілею М.І. Козюбри. 2013. 608 с. С. 524–536

16. Невзорова І.В. Теоретико-правові основи компетентнісної діяльності нотаріуса: дис. доктора філософії в галузі права. Дніпро,

2021. 223 с. URL: <https://dduvs.in.ua/wp-content/uploads/files/Structure/science/rada/df035/d.pdf>

17. Невзорова І.В. Генеза розвитку деонтологічних засад діяльності нотаріуса. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2020. № 2. С. 14–18.

18. Нелін О. Актуальні проблеми функціонування системи нотаріату в Україні: спроба концентричного рівного визначення. *Юридична Україна: Щомісячний правовий часопис*. 2017. № 1. С. 64–69.

19. Нелін О. Модернізація нотаріату і конкуренція в нотаріальній діяльності в Україні: проблема, гіпотеза, закон. *Юридична Україна: Щомісячний правовий часопис*. 2017. № 2/3. С. 65–69.

20. Нелін О.І. Прогалини законодавчої регламентації визначення мети і завдання нотаріату України. *Юридична Україна: Щомісячний правовий часопис*. 2017. № 5/6. С. 111–115.

21. Нотаріат України. Для підготовки до іспитів. Навчальний посібник за ред. Тетарчук І.В. ТОВ «Центр учбової літератури». Київ. 2018. 332 с.

22. Організація судових та правоохоронних органів: навч. посіб.: у 2-х ч. за ред. Л.М. Москвич.ч. 2 «Основи правоохоронної та правозахисної діяльності» Х.: Право, 2016. 364 с.

23. Орзіх В. Деякі зміни в організації і діяльності нотаріату України в умовах його реформування. *Юридичний вісник: щоквартальний журнал*. 2014. № 2. С. 86–92.

24. Орзіх Ю.Г. Нотаріус як державний реєстратор речових прав на нерухоме майно. *Римське право і сучасність: матеріали Міжнар. наук. конф.* (Одеса, 6 червня 2014 р.). О., 2014. С. 69–71.

25. Письменний О. Сучасні проблеми інституту нотаріату в умовах воєнного стану. *Публічне право*. 2023. № 1 (49). С. 23–30.

26. Предместніков О.Г. Правові засади діяльності і підрозділів головних територіальних управлінь юстиції з питань нотаріату, банкрутства, судової роботи та реєстрації правових актів. *Бюлетень Міністерства юстиції України: загальнодержавне науково-практ. фахове вид*. 2017. № 2. С. 27–32.

27. Поповченко О.І. Енциклопедія захисту нотаріальної діяльності. Х.: ФОП Лисяк Л.С., 2020. 448 с.

28. Чепець О. С. Історіографія становлення і розвитку інституту нотаріату радянського періоду в Україні. *Юридична наука: Науковий юридичний журнал*. 2017. № 3. С. 128–137.

29. Чижмар К. І. Поняття нотаріату: питання правової природи. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Сер.: Юриспруденція: зб. наук. праць. 2014. Вип. 9–1. С. 138–140.

30. Шутенко О. В. Нотаріат та нотаріальні дії консульських установ: впровадження змін щодо діяльності консульських установ при здійсненні нотаріальних дій. *Scientific Journal «ScienceRise: Juridical Science»*. 2021. № 1(15). С. 20–23.

31. Фурса С. Я., Фурса Є. І., Бордюг Т. О., Фурса Є. Є. Нотаріальний процес. Інтерактивний курс (з практикумом). Підручник. Київ: Алерта, 2021. 480 с.

32. Фурса С. Я. Нотаріальний процес: теорія і практика. Концепції вчених з удосконалення законодавства про нотаріат. Київ: Алерта, 2023. 364 с.

Тема 20. Адвокатура України

Лекційні питання:

1. Адвокатура України та її завдання. Конституційно-правові основи діяльності адвокатури України.

2. Принципи організації та діяльності адвокатури. Організаційні форми адвокатської діяльності.

3. Набуття права на заняття адвокатською діяльністю. Присяга адвоката. Правовий статус помічника адвоката та стажиста.

4. Права та обов'язки адвоката. Правила адвокатської етики.

5. Поняття та види адвокатської діяльності, підстави її здійснення.

6. Гарантії адвокатської діяльності. Зупинення та припинення права на заняття адвокатською діяльністю.

7. Національна асоціація адвокатів України як єдина професійна організація адвокатів в Україні.

8. Адвокатське самоврядування в Україні.
9. Здійснення в Україні адвокатської діяльності адвокатом іноземної держави. Особливості статусу адвоката іноземної держави.

Питання до практичного заняття:

1. Адвокатура України та її завдання. Конституційно-правові основи діяльності адвокатури України.
2. Принципи організації та діяльності адвокатури. Організаційні форми адвокатської діяльності.
3. Набуття права на заняття адвокатською діяльністю. Присяга адвоката. Правовий статус помічника адвоката та стажиста.
4. Права та обов'язки адвоката. Правила адвокатської етики.
5. Поняття та види адвокатської діяльності, підстави її здійснення.
6. Гарантії адвокатської діяльності. Зупинення та припинення права на заняття адвокатською діяльністю.
7. Національна асоціація адвокатів України як єдина професійна організація адвокатів в Україні.
8. Адвокатське самоврядування в Україні.
9. Здійснення в Україні адвокатської діяльності адвокатом іноземної держави. Особливості статусу адвоката іноземної держави.

Теми і кейси для самостійної роботи:

1. Дисциплінарна відповідальність адвоката.
2. Адвокатська таємниця та відповідальність за її розголошення.
3. Відносини адвоката з клієнтом за договором про надання правової допомоги.
4. Роль адвокатури у системі надання безоплатної правової допомоги в Україні.
5. Громадські організації адвокатів.

№ 1

До адвоката Доценко О.Л. звернувся клієнт за консультацією, у ході якої адвокат прийшов до висновку про причетність клієнта до

легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом. Наступного дня до адвоката Доценко О. Л. звернулися співробітники правоохоронних органів, які запропонували адвокату надати інформацію щодо питань, з яких до адвоката звернувся клієнт, адже це може бути важливим для розслідування тяжкого злочину.

Чи може адвокат надати таку інформацію? Чи є зазначена інформація адвокатською таємницею? Чи може бути надано перевагу протидії скоєння злочинів над розголошенням адвокатської таємниці?

№ 2

До регіонального відділення Всеукраїнської громадської організації «Спілка адвокатів України» звернулась громадянка Рубан К. Д. з проханням термінового укладення договору про надання правової допомоги з адвокатом для здійснення захисту її сина від кримінального обвинувачення. Рубан К. Д. сказала, що не знає, до кого їй звертатися та просила члена Спілки, з яким розмовляла, якщо він являється адвокатом, бути захисником її сина.

Член Спілки адвокатів України – адвокат Онопенко М. М. відповів, що зараз він виконує певний обсяг роботи, доручений йому Спілкою, та взагалі не спеціалізується на веденні кримінальних справ. Отже, він особисто не може допомогти сину Рубан К. Д. Крім того, адвокат пояснив, що Спілка адвокатів України не надає правової допомоги, що громадянка має звернутися до будь-якого адвокатського об'єднання чи до адвоката, що працює індивідуально.

Надайте правову оцінку ситуації з посиланням на норми чинного законодавства.

№ 3

Адвокату Власенко Р. П. було доручено ведення справи з звинувачення Красного Р. О. за ч. 2 ст. 115 КК України. У кримінальній справі було вкрай поверхово встановлено дані про особистість Красного Р. О. Адвокат направив лист за місцем його роботи з проханням надіслати більш детальну характеристику та опитав сусідів Красного Р. О. за місцем його проживання.

Чи правильно вчинив адвокат? Оцініть правові можливості адвоката з доказування за законодавством України про адвокатуру та адвокатську діяльність.

№ 4

Адвокат Степаненко О.В. під час вечері розповів дружині, що сьогодні до нього з питання розірвання шлюбу звернувся клієнт, який є батьком однокласника їх сина. Під час вечері син знаходився в іншій кімнаті, проте почув вказану інформацію. Наступного дня в школі син адвоката Степаненко О.В. розповів кільком однокласникам, що батьки їхнього однокласника розлучаються.

Дайте правову оцінку ситуації. Порушення яких норм Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» допущено адвокатом Степаненко О.В.?

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України: Закон України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.

2. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 5 липня 2012 р. № 5076-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#n5>

3. Про Стратегію розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021–2023 роки: Указ Президента України № 231/2021 від 11.06.2021 р. URL: <http://www.president.gov.ua/documents/2312021-39137>

4. Про затвердження Стратегії розвитку Національної асоціації адвокатів України на 2021–2025 роки: Рішення Ради адвокатів України від 2 липня 2021 року № 38. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vr038871-21#Text>

5. Статут Національної асоціації адвокатів України: затверджений рішенням Установчого з'їзду адвокатів України від 17.11.2012. URL: http://unba.org.ua/assets/uploads/legislations/inshi-dokumenty/statut_naau.pdf

6. Правила адвокатської етики: затверджені Звітно-виборним з'їздом адвокатів України 09 червня 2017 р. *Національна асоціація адвокатів України: офіц. веб-портал*. URL: http://unba.org.ua/assets/uploads/8354a317c5dd15913f18_file.pdf.

7. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Закон України від 06.11. 2019 № 361-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#n831>

8. Положення про помічника адвоката: затверджене рішенням Ради адвокатів України від 25.09.2015 № 113. URL: https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/pologennya/2018-09-08-polozhennya-140_5bbc6f2dba29f.pdf

9. Положення про Раду адвокатів України: затверджено Установчим з'їздом адвокатів України 17.11.2012 р. URL: <http://unba.org.ua/assets/uploads/legislations/pologennya/2014.04.26-27-pologennya-pro-rau-pazy.pdf>

10. Порядок допуску до складення кваліфікаційного іспиту, порядок складення кваліфікаційного іспиту та методика оцінювання результатів складення кваліфікаційного іспиту для набуття права на заняття адвокатською діяльністю в Україні: затверджено рішенням Ради адвокатів України № 270 від 17.12.2013. URL: https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/poryadki/2020-02-14-poryadki-28_5e5d2a24c9799.pdf

11. Положення про організацію та порядок проходження стажування для отримання особою свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю: рішення Ради адвокатів України від 01.06.2018 р. № 80. URL: https://unba.org.ua/assets/uploads/files/Rishennya/Polojennya_stajuvannya_14032019.pdf

12. Програма проходження стажування для отримання свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю: рішенням Ради адвокатів України від 21.09.2020 р. № 72. URL: https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/programi/2020-09-21-programi-72_5fc64626951c3.pdf

13. Порядок ведення Єдиного реєстру адвокатів України: рішення Ради адвокатів України № 26 від 17.12.2012 р. URL:

https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/poryadki/2018-07-25-poryadki-109_5b597b1f8c28b.pdf

14. Порядок підвищення кваліфікації адвокатів України (нова редакція): затверджено рішенням Ради адвокатів України від 3 липня 2021 року № 63. URL: https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/poryadki/2021-07-03-poryadki-63_60f53b3b70d63.pdf

15. Регламент кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури регіону: затверджено Рішенням адвокатів України № 268 від 17.12.2013 р. URL: https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/reglamenti/2021-09-10-reglamenti-92_615da287bce3d.pdf

16. Регламент ради адвокатів регіону: затверджено Рішенням Ради адвокатів України № 178 від 25.10.2014 р. URL: https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/reglamenti/2020-06-18-reglamenti-41_5efc2d72be190.pdf

17. Багатостороння угода країн-учасниць ООН «Основні положення про роль адвокатів»: прийняті VIII Конгресом ООН по запобіганню злочинам у серпні 1990 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_835#Text

18. Багатостороння угода країни-учасниць Європейського Співтовариства «Загальний кодекс правил для адвокатів країн Європейського співтовариства»: прийнято делегацією дванадцяти країн-учасниць на пленарному засіданні у Страсбурзі в жовтні 1988 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_343#Text

19. Рекомендація № R (2000) 21 Комітету Міністрів державам-членам про свободу професійної діяльності адвокатів від 25.10.2000 р. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/R_2000_21_2000_10_25.pdf

20. Хартія основних принципів європейської адвокатської професії. URL: https://yur-gazeta.com/pdf/Chartia_brand

Рекомендована література:

1. Bakaianova N., Svyda O., Demenchuk M., Dzhaburiya O., Fomina O. Advocacy of Ukraine under constitutional reform. *Amazonia Investiga*. 2019. Vol.8. № 22P.574–579.

2. Khotynska-Nor O, Bakaianova N ‘Transformation of Bar in Wartime in Ukraine: on the Way to Sustainable Development of Justice

(On the Example of Odesa Region)' 2022 3(15) *Access to Justice in Eastern Europe*. (146–154. DOI: <https://doi.org/10.33327/AJEE-18-5.2-n000322>)

3. Адвокатура Одеси та Одеської області: історичні нариси: моногр. / за ред. Н. М. Бакаянної; НУ «ОЮА», Нац. асоц. адвокатів України. Одеса: Фенікс, 2020. 744 с.

4. Адвокатура України: Кн. 1. Організація адвокатури (з практикумом): підруч. у 2 кн. / за заг. ред. С. Я. Фурси та Н. М. Бакаянної. 2-ге вид. доповн. і перероб. Київ: Алерта, 2016. 864 с.

5. Аракелян М. Р. Правозахисна діяльність адвокатури: теоретико-правовий ракурс: монографія. Одеса: Фенікс, 2018. 386 с.

6. Аракелян М. Р. Концептуальні засади правозахисної діяльності адвокатури: автореф. дис. ... докт. юрид. наук: 12.00.01. Одеса, 2019. 44 с.

7. Бакаянова Н. М. Основи адвокатури України: функціональні та організаційні аспекти. Одеса: Юридична література, 2017. 357 с.

8. Бакаянова Н. М. Функціональні та організаційні основи адвокатури України: дис. ... д-ра юрид. наук; 12.00.10. Одеса, 2017. 395 с.

9. Бакаянова Н. М. Конституційно-правове регулювання діяльності адвокатури у нових реаліях суспільного життя. *Право України**: Юрид. журн. 2019. № 12. С. 131–145.

10. Бакаянова Н. М. Забезпечення діяльності адвокатури та здійснення адвокатської діяльності в умовах воєнного стану. *Європейський вибір України, розвиток науки та національна безпека в реаліях масштабної військової агресії та глобальних викликів ХХІ століття (до 25-річчя Національного університету «Одеська юридична академія» та 175-річчя Одеської школи права)*: у 2 т.: матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (м. Одеса, 17 червня 2022 р.) / за загальною редакцією С. В. Ківалова. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2022. Т. 2. С. 180–183.

11. Бірюкова А. М. Адвокатура України в умовах глобалізації [Текст]: монографія; Акад. адвокатури України. Київ: Правова єдність: Алерта, 2018. 423 с.

12. Бірюкова А. М. Забезпечення довірчих відносин між адвокатом і клієнтом як основоположний принцип адвокатської етики. *Роль права та закону в громадянському суспільстві*: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 9–10 лютого 2018 р.). К.: Центр правових наукових досліджень, 2018. С. 80–83.

13. Вільчик Т. Святоцька В. Міжнародні стандарти адвокатури: проблеми імплементації у національну правову систему. *Право України*: Юрид. журн. 2019. № 12. С. 54–69.

14. Джабурія О. О. Організаційні форми адвокатської діяльності: 12.00.10: дис. ... д-ра філософії. Одеса, 2021. 223 с.

15. Іваницький С. О. Теоретичні основи організації адвокатури в Україні: принципи та система. Київ: Інтерсервіс, 2017. 800 с.

16. Каденко О. О. Правовий статус Національної асоціації адвокатів України: дис...доктора філос. Національний університет «Одеська юридична академія». Одеса, 2022. 283 с.

17. Кісліцина І. О. До питання про конфіденційність листування адвоката з клієнтом на прикладі практики ЄСПЛ. *Актуальні проблеми судового права: матеріали міжнар. конф. (Харків, 23 квіт. 2021 р.)* / редкол.: Л. М. Москвич та ін. Харків: Право, 2021. С. 467–470.

18. Ковальчук І. С. Особливості здійснення професійних обов'язків адвоката в умовах воєнного часу. *Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє*: матеріали XII Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 11 листопада 2022 р.) / редкол.: Н. М. Бакаянова (гол.); НУ «Одеська юридична академія». Одеса: Фенікс, 2022. С. 59–61.

19. Нестерчук Л. П. Особливості морально-етичних стосунків у сфері адвокатської діяльності. *Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє*: матеріали XII Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 11 листопада 2022 р.) / редкол.: Н. М. Бакаянова (гол.); НУ «Одеська юридична академія». Одеса: Фенікс, 2022. С. 310–313.

20. Нестерчук Л. П. Питання регулювання адвокатської таємниці країн Європейського Союзу та України. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Юриспруденція». 2023.

№ 61. С. 134–137. URL: <http://www.vestnik-pravo.mgu.od.ua/archive/juspradenc61/27.pdf>

21. Свида О.Г. Страхування професійної відповідальності адвокатів: досвід окремих держав-членів ЄС *Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє*: матеріали XII Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 11 листопада 2022 р.) / редкол.: Н.М. Бакаянова (гол.); НУ «Одеська юридична академія». Одеса: Фенікс, 2022. С. 444–448.

22. Святоцька В.О. Стандарти організації та професійної діяльності адвокатури: порівняльно-правове дослідження: автореф. дис. ... докт. юрид. наук: 12.00.10; Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2021. 42 с.

23. Стратегія розвитку адвокатури 2021–2025. URL: [https://unba.org.ua/assets/uploads/files/UNBA_Strategy_2021_1\(2\).pdf](https://unba.org.ua/assets/uploads/files/UNBA_Strategy_2021_1(2).pdf)

24. Фляжнікова Я.В. Правила адвокатської етики та юридична відповідальність за їх порушення: дис. ... доктора філос. Національний університет «Одеська юридична академія». Одеса, 2022. 251 с.

25. Фурса С.Я. Адвокатура крізь призму правової доктрини. *Право України*. 2019. № 12. С. 16–41.

26. Храпенко О. Вплив воєнного стану на діяльність судової системи та адвокатури України. *Європейський вибір України, розвиток науки та національна безпека в реаліях масштабної військової агресії та глобальних викликів XXI століття (до 25-річчя Національного університету «Одеська юридична академія» та 175-річчя Одеської школи права)*: у 2 т.: матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (м. Одеса, 17 червня 2022 р.) / за загальною редакцією С.В. Ківалова. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2022. Т. 2. С. 200–202.

27. Храпенко О. Щодо підвищення кваліфікації адвокатів під час війни. *Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє*: матеріали XII Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 11 листопада 2022 р.) / редкол.: Н.М. Бакаянова (гол.); НУ «Одеська юридична академія». Одеса: Фенікс, 2022. С. 107–109.

28. Чекмарьова Л.Ю. Страхування професійної відповідальності адвоката: 12.00.10: дис. ... канд. юрид. Одеса, 2021. 210 с.

Тема 21.

Судові та правоохоронні органи зарубіжних країн

Лекційні питання:

1. Конституційно-правові основи судоустрою європейських країн. Основи організації та діяльності правоохоронних органів у зарубіжних країнах.
2. Принципи організації та діяльності зарубіжних органів судової влади, правоохоронних та правозахисних органів.
3. Система і повноваження судів системи судоустрою в зарубіжних країнах.
4. Правовий статус суддів в зарубіжних країнах.
5. Становлення та розвиток прокуратури та її аналогів у зарубіжних країнах. Місце прокуратури в зарубіжних країнах у системі державного апарату.
6. Функції прокуратури у зарубіжних країнах.
7. Правовий статус прокурорів у зарубіжних країнах. Види поліцейських систем у зарубіжних країнах. Обов'язки і права поліції у зарубіжних країнах.
8. Міжнародне співробітництво поліцейських служб у боротьбі зі злочинністю і тероризмом, правовий статус Інтерполу.

Питання до практичного заняття:

1. Конституційно-правові основи судоустрою європейських країн.
2. Основи організації та діяльності правоохоронних органів у зарубіжних країнах.
3. Принципи організації та діяльності зарубіжних органів судової влади, правоохоронних та правозахисних органів.
4. Система і повноваження судів системи судоустрою в зарубіжних країнах.
5. Правовий статус суддів в зарубіжних країнах.
6. Становлення та розвиток прокуратури та її аналогів у зарубіжних країнах. Місце прокуратури в зарубіжних країнах у системі державного апарату.

7. Функції прокуратури у зарубіжних країнах.
8. Правовий статус прокурорів у зарубіжних країнах.
9. Види поліцейських систем у зарубіжних країнах. Обов'язки і права поліції у зарубіжних країнах.
10. Міжнародне співробітництво поліцейських служб у боротьбі зі злочинністю і тероризмом, правовий статус Інтерполу.

Теми для самостійної роботи:

1. Створіть схематично судоустрій Італії як однієї з країн Європи.
2. Зробіть порівняльно-правовий аналіз статусу адвоката в Україні та Франції.
3. Порівняйте повноваження поліцейського в Україні та повноваження поліцейських Німеччини.
4. Складіть схему системи судоустрою Франції. Позначте повноваження судів, що входять в систему. Стрілочками позначте взаємозв'язок окремих ланок системи судоустрою.
5. Подумайте над тим, якою є природа Конституційної ради Франції, чи є вона судовим органом?
6. Складіть схему системи судоустрою Німеччини. Червоним кольором покажіть систему загальних судів, зеленим – адміністративних судів, синім – спеціалізованих судів. Чи є між зазначеними гілками системи судоустрою зв'язок? Чи можна говорити про те, що система судоустрою Німеччини характеризується єдністю? На схемі позначте повноваження судів, що входять в систему. Стрілочками позначте взаємозв'язок окремих ланок системи судоустрою.
7. Охарактеризуйте Вищу Раду магістратури в Італії.

Нормативно-правові акти:

1. Резолюція Про захист прав особи стосовно актів адміністративних органів влади, прийнята Комітетом Міністрів держав – членів Ради Європи 28 вересня 2007 р. *Основи адміністративного судочинства та адміністративного права*. Навч. пос. К.: Центр політико-правових реформ, 2006. С. 427–437.

2. Рекомендація № R94/12 Комітету Міністрів державам – членам Ради Європи щодо незалежності, дієвості та ролі суддів від 13 жовтня 1994 року. *Вісник Верховного Суду України*. 1997. № 4. С. 10–11.

3. Роль прокуратури в системі кримінального судочинства. Рекомендація R/2000/19, прийнята Комітетом міністрів країн – членів Ради Європи 6 жовтня 2000 року. *Вісник прокуратури*. 2001. № 2. С. 71–77.

Рекомендована література:

1. Білоус В., Заросило В. Система органів прокуратури Косова: перехід до місцевої моделі. *Вісник Національної академії прокуратури України*. 2008 № 2. С. 108–112.

2. Григоренко І.А. Правоохоронна діяльність в Україні та Німеччині (порівняльно-правове дослідження): автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2014. 19 с.

3. Грицаєнко Л.Р. Конституційно правовий статус прокуратури в країнах романо-германської правової системи (Франції). *Вісник академії прокуратури України*. 2007. № 2. С. 73–81.

4. Грицаєнко Л.Р. Прокуратура в країнах Європи. К.: Біноватор, 2006. 320 с.

5. Грицаєнко Л.Р. Прокуратура Європейського союзу: проблеми існування. *Право України*. 2013. № 1–2. С. 290–295.

6. Європейська хартія про статус суддів, розроблена багатосторонньою нарадою, що проводилась Радою Європи 8–10 липня 1998 року. *Вісник Верховного Суду України*. 1998. № 10. С. 9–11.

7. Коротун О.М. Вищі спеціалізовані суди: зарубіжний досвід і вітчизняні проекти. *Вісник господарського судочинства*. 2016. № 5/6. С. 145–151.

8. Коліушко І.Б., Куйбіда Р.О. Адміністративна юстиція: Європейський досвід та пропозиції для України. Центр політ.-прав. Реформ. Фонд сприяння правовим і політичним реформам. К.: Факт, 2003. 146 с

9. Маляренко В. Слово судді про прокурора і прокуратуру. *Вісник Національної академії прокуратури України*. 2008. № 2. С. 7–15.

10. Організація судових та правоохоронних органів: навч. посіб.: у 2-х ч./ Т.Б. Вільчик, П.М. Каркач, А.В. Лапкін та ін.; за ред. Л.М. Москвич.ч. 2 «Основи правоохоронної та правозахисної діяльності» Х.: Право, 2016. 364 с.

11. Орленко А.І. Адміністративні суди в Україні та країнах ЄС: порівняльний аналіз. *Юридичний бюлетень*. 2022. Вип. 26. С. 23–31.

12. Пихтін М.П. Організаційно-правові основи діяльності поліції Швеції (порівняльно-правовий аналіз): автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2009. 19 с.

13. Полянський Ю. Окремі питання функціонування прокурорського самоврядування в Україні. *Юридичний вісник*. 2018. № 2. С. 33–38. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/urid_2018_2_7

14. Попович Є. Правозахисна діяльність прокуратури України – крок до європейської інтеграції. *Вісник національної академії прокуратури України*. 2011. № 3. С. 13–16.

15. Прокуратура в державному механізмі-порівняльний аналіз України та країн Європейського союзу. *Судова апеляція*. 2015. № 1. С. 104–116.

16. Сердюк В.В. Європейський досвід організації та функціонування спеціалізованих судових органів. *Вісник господарського судочинства*. 2012. № 3. С. 105–112.

17. Ківалов С.В. Сильна прокуратура по європейськи – вимога часу. *Вісник прокуратури*. 2012. № 7. С. 16–23.

18. Скулиш Є. Проблеми застосування положень Європейської конвенції про захист прав людини та основоположних у кримінальному процесі України. *Вісник Національної академії прокуратури України*. 2006. № 3. С. 107–112.

19. Тихий В. Правова природа практики Європейського суду з прав людини. *Вісник Академії прокуратури України*. 2006. № 2. С. 81–84.

20. Толочко О. Сучасні проблеми рецепції європейської моделі конституційного судочинства в Україні. *Вісник Академії прокуратури України*. 2007. № 1. С. 47–51.

21. Фесенко І. М. Загальні тенденції реформування судоустрою та статусу суддів відповідно до європейських стандартів. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2006. 12. С. 152–154.

22. Хавронюк М. Судоустрій і статус суддів європейські стандарти. *Судовий випуск*. 2007. 28 вересня (№ 9). С. 12–15.

23. Хорсуненко О. В. Прокуратура України та країн-членів Європейського Союзу: порівняльне дослідження: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.10. Одеса. 2019. 221 с.

24. Цісельський О. В. Сучасні моделі організації господарської юстиції в країнах ЄС. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2021. № 3. С. 217–222.

25. Цісельський О. В. Нормативно-правове регулювання господарської юстиції в деяких країнах ЄС. *Правове життя сучасної України*: у 3 т.: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 15 трав. 2021 р.) / відп. ред. М. Р. Аракелян. Одеса: Видавничий дім «Гельветика». 2021. С. 118–121.

26. Цісельський О. В. Господарська юстиція в Україні та країнах ЄС: порівняльно-правовий аналіз: дис...доктора філос. 081 «Право» / Національний університет «Одеська юридична академія». Одеса, 2023. 242 с.

27. Чечерський В. І. Конституційно-правовий статус органів прокуратури в Словаччині, Польщі, Чехії та Україні (порівняльно-правове дослідження): дис. ... канд. юрид. наук. Ужгород, 2006. 206 с.

28. Шишкін В. І. Судові системи країн світу: у 3 кн. Кн. 1/ Київський ун-т ім. Тараса Шевченка, Ін-т міжнар. відносин. Київ: Юрінком Інтер, 2001. 318 с.

29. Шишкін В. І. Судові системи країн світу: у 3 кн. Кн. 2 / Київський ун-т ім. Тараса Шевченка, Ін-т міжнар. відносин. Київ: Юрінком Інтер, 2001. 335 с.

Тестові завдання для поточного контролю знань

1. Предметом навчальної дисципліни «Судові та правоохоронні органи України» є:

- А) структурний устрій, організація та діяльність судових, правоохоронних органів у їх сукупності і кожного з них окремо, виконання їх завдань;
- Б) докладне та різнобічне, та глибоке вивчення системи судів загальної юрисдикції та правозахисних органів України;
- В) докладне та різнобічне та глибоке вивчення системи правоохоронних органів України, а також вивчення правоохоронних органів в зарубіжних державах;
- Г) докладне та різнобічне, та глибоке вивчення системи судових органів України, а також вивчення правоохоронних органів в зарубіжних державах.

2. Навчальна дисципліна «Судові та правоохоронні органи України» є:

- А) комплексною, базовою юридичною дисципліною з вивчення організації державних судових та правоохоронних органів, правозахисних систем, їх, завдань, принципів діяльності, функцій;
- Б) вивчення організаційної та наукової діяльності зарубіжних державних правозахисних систем;
- В) вивченням судової системи судів загальної юрисдикції України та її характерних особливостей;
- Г) вивченням системи та організації основ судових, правоохоронних та правозахисних органів, їх, завдань, принципів діяльності, функцій.

3. Організацію та діяльність судових органів судової влади України регламентують:

- А) Закон України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів»;
- Б) Закон України «Про прокуратуру»;
- В) Закон України «Про судоустрій і статус суддів»;
- Г) Закон України «Про Службу безпеки України».

4. Основоволожними методами для пізнання навчальної дисципліни «Судові та правоохоронні органи України» є:

- А) діалектичний, конкретно-соціологічний, метод історизму, метод порівняльного аналізу, метод системного підходу, формально – юридичний;
- Б) аксіоматичний метод, синтетичний метод, метод суперпозицій, метод планування експерименту, метод аналогій, метод моделювання;
- В) метод спостереження, метод експерименту, метод порівняння, метод формалізації, аксіоматичний метод;
- Г) метод аналізу, метод синтезу, метод абстрагування, метод узагальнення, метод індукції, метод дедукції.

5. Майже всі правоохоронні органи, які діють на території України перелічені в:

- А) Законі України від 23 грудня 1993 року «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів»;
- Б) Законі України від 2.06.2016 року «Про судоустрій та статус суддів»;
- В) Законі України від 2.07.2015 року «Про Національну поліцію»;
- Г) Законі України від 14.10.2014 року «Про прокуратуру».

6. Правоохоронними органами в Україні визначено:

- А) Міністерство юстиції, Верховну Раду України, Міністерство закордонних справ України, Кабінет міністрів України;
- Б) Вищий антикорупційний суд України, виконавчий комітет міської ради, Державна судова адміністрація;

- В) прокуратуру, Національне антикорупційне бюро України, органи державного фінансового контролю;
- Г) адвокатуру, омбудсмена, громадські організації.

7. Найбільш повним визначенням, що розкриває сутність та призначення правоохоронних органів є:

- А.) правоохоронні органи – це державні органи, завданням яких є охорона правопорядку, захист прав, свобод і законних інтересів фізичних та юридичних осіб, держави;
- Б) правоохоронні органи – це створені державою органи, головним завданням і функцією яких є охорона та нагляд за захистом прав, свобод і законних інтересів людини і громадянина;
- В) правоохоронні органи – це створені державою специфічні органи, головним завданням і функцією яких є охорона правопорядку із застосуванням мір юридичного впливу, з метою захисту прав, свобод і законних інтересів людини і громадянина, юридичних осіб, держави;
- Г) правоохоронні органи – це створені державою специфічні органи, головним завданням яких є охорона інтересів людини і громадянина.

8. Орган державної влади, діяльність якого спрямовано на підтримання законності і правопорядку, боротьбу зі злочинністю, охорону і захист прав, свобод і законних інтересів фізичних і юридичних осіб, власності:

- А) правотворчий орган, що має право законодавчої ініціативи;
- Б) правоохоронний орган;
- В) правозахисний орган;
- Г) орган судової влади.

9. До основних з перелічених видів правоохоронної діяльності належать:

- А) здійснення правосуддя;
- Б) дослідження екологічних систем;

- В) збереження рекреаційних зон у містах;
- Г) виведення основних видів дерев у лісових угіддях.

10. Завершіть твердження:

«Судова влада є багатограним, багатофакторним явищем, яка має як соціальну, так і державно-правову..... »

- А) структуру;
- В) організацію;
- В) природу;
- Г) діяльність.

11. До функцій судової влади з перерахованих належать:

- А) боротьба зі злочинністю;
- Б) правосуддя;
- В) нагляд за додержанням законів;
- Г) профілактика злочинів.

12. Народ безпосередньо бере участь у здійсненні правосуддя через:

- А) товариські суди;
- Б) народних засідателів;
- В) присяжних;
- Г) громадських засідателів і громадських обвинувачів.

13. Із запропонованих виберіть принципи, які належать до організаційних принципів судової влади:

- 1) справедливість судової влади;
- 2) інстанційність;
- 3) верховенство права;
- 4) гласність судового процесу.

14. Шляхом здійснення правосуддя в рамках відповідних судових процедур судову владу в Україні реалізують:

- А) працівники суду та виключно суди, що наділені функціями суду;

- Б) професійні судді та, у визначених законом випадках, присяжні;
- В) незалежні та безсторонні суди, утворені згідно із законом в Україні, відповідно до конституційних засад щодо поділу влади;
- Г) іноземці, особи без громадянства та іноземні юридичні особи, які мають право на судовий захист в Україні.

15. Чинний закон України «Про судоустрій і статус суддів» був прийнятий Верховною Радою України:

- А) 6.02.2016;
- Б) 7.07.2010;
- В) 2.07.2010;
- Г) 2.06.2016.

16. Сучасний судоустрій України характеризується:

- А) простотою побудови, єдністю судоустрою, ступінчастістю, доступністю;
- Б) побудовою, єдністю, доступністю;
- В) багатоступінчатістю, побудовою, простотою;
- Г) доступністю, багатогранністю, єдністю судоустрою.

17. Система судів судоустрою відповідно до Конституції України будується за принципами:

- А) територіальності, спеціалізації, інстанційності;
- Б) спеціалізації, оскарження та територіально-адміністративного устрою;
- В) територіальності, спеціалізації, виключності;
- Г) спеціалізації та інстанційності.

18. Систему судоустрою України складають:

- А) місцеві суди, апеляційні суди, касаційні суди, вищі спеціалізовані суди, Верховний Суд України;
- Б) місцеві суди, апеляційні суди, Апеляційний суд України, Касаційний Суд України, вищі спеціалізовані суди, Верховний Суд України;

- В) місцеві суди, військові суди, Апеляційний суд України, вищі спеціалізовані суди, Верховний Суд України;
- Г) місцеві суди, апеляційні суди, вищі спеціалізовані суди, Верховний Суд.

19. Який з наведених судів не входить до системи судоустрою України:

- А) Верховний Суд;
- Б) Одеський окружний адміністративний суд;
- В) Вищий адміністративний суд України;
- Г) господарський суд Одеської області.

20. До другої ланки системи судоустрою України належить суд:

- А) Приморський районний суд м. Одеси;
- Б) Апеляційний суд Одеської області;
- В) Велика палата Верховного Суду;
- Г) Касаційний кримінальний суд.

21. Найвищим судом у системі судоустрою України є:

- а) Верховний Суд;
- б) Касаційний кримінальний суд;
- в) Вищий спеціалізований суд з розгляду цивільних та кримінальних справ;
- г) Конституційний Суд України.

22. Відповідно до законодавства в Україні система судоустрою складається з:

- А) двох ланок;
- Б) трьох ланок;
- В) чотирьох ланок;
- Г) декількох ланок, в залежності від складності справи.

23. Розгляд справи по суті згідно з національним законодавством здійснюють суди:

- А) першої судової інстанції;

- Б) другої судової інстанції;
- В) третьої судової інстанції;
- Г) четвертої судової інстанції.

24. Юрисдикція судів України поширюється:

- А) на справи, які визначені процесуальним законодавством;
- Б) на будь-який юридичний спір та будь-яке кримінальне обвинувачення;
- В) на узгодженість з Законом України «Про судоустрій і статус суддів»;
- Г) на всі принципи правосуддя.

25. Місцевими загальними судами за чинним законодавством в Україні є:

- А) окружні суди, які утворюються в одному або декількох районах чи районах у містах, або у місті, або у районі (районах) і місті (містах);
- Б) окружні суди, які утворюються в одному або декількох округах чи округах у містах, або у місті, або у окрузі міста;
- В) районні суди, які утворюються в одному або декількох районах чи районах у містах, або у місті, або у районі (районах) і місті (містах);
- Г) міжрайонні суди, які утворюються в одному або декількох районах.

26. Місцезнаходження, територіальна юрисдикція і статус місцевого суду визначаються з урахуванням принципів:

- А) територіальності, спеціалізації та інстанційності;
- Б) ієрархічності, порівняльної характеристики, недоторканості;
- В) зворотної сили закону, розмежування повноважень, матеріального заохочення суддів;
- Г) пріоритетності.

27. Вищий антикорупційний суд не розглядає справи:

- А) за правилами кримінального судочинства;
- Б) за правилами цивільного судочинства;
- В) за правилами адміністративного судочинства;
- Г) за правилами господарського судочинства.

28. Нормативно-правовий акт, у якому містяться вимоги щодо формування корпусу професійних суддів:

- А) Закон України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського Суду з прав людини»;
- Б) Закон України «Про Вищу раду юстиції»;
- В) Цивільний процесуальний кодекс України;
- Г) Закон України «Про судоустрій і статус суддів».

29. Голова місцевого суду:

- А) призначається Президентом України;
- Б) обирається Верховною Радою України;
- В) призначається начальником територіального управління Державної судової адміністрації України;
- Г) обирається зборами суддів місцевого суду.

30. Заступник голови місцевого суду звільняється з адміністративної посади:

- А) зборами суддів місцевого суду;
- Б) головою місцевого суду;
- В) головою Державної судової адміністрації України;
- Г) Президентом України.

31. Суддя, який розглядає справу одноособово, діє як:

- А) суд;
- Б) місцевий суд;
- В) суддя, уповноважений здійснювати кримінальне провадження щодо неповнолітніх;
- Г) судоустрій.

32. Кількість суддів місцевого суду визначається:

- А) головою місцевого суду;
- Б) зборами суддів місцевого суду;
- В) Президентом України;
- Г) Вищою радою правосуддя.

33. Апарат місцевого суду очолює:

- А) голова місцевого суду;
- Б) заступник голови місцевого суду за визначенням голови суду;
- В) керівник апарату місцевого суду.
- Г) начальник відповідного територіального управління Державної судової адміністрації України.

34. Заступник керівника апарату місцевого суду звільняється:

- А) головою місцевого суду;
- Б) заступником голови місцевого суду за визначенням голови суду;
- В) керівником апарату місцевого суду;
- Г) начальником відповідного територіального управління Державної судової адміністрації України.

35. Помічник судді місцевого суду призначається:

- А) головою місцевого суду;
- Б) заступником голови місцевого суду за визначенням голови суду.
- В) керівником апарату місцевого суду за поданням судді;
- Г) начальником відповідного територіального управління Державної судової адміністрації України.

36. Місцеві загальні суди розглядають:

- А) господарські, кримінальні, адміністративні справи;
- Б) цивільні справи, кримінальні справи; адміністративні справи; адміністративні правопорушення, господарські справи;
- В) цивільні, кримінальні, господарські справи;

Г) цивільні, кримінальні, адміністративні справи, справи про адміністративні правопорушення.

37. Місцеві господарські суди розглядають:

- А) справи у спорах щодо приватизації квартири;
- Б) справи у спорах, що виникають при укладанні правочинів у господарській діяльності, стороною яких є фізична особа, яка не є підприємцем;
- В) справи у спорах щодо векселів, що використовуються у податкових та митних правовідносинах;
- Г) справи у спорах про захист ділової репутації.

38. Мінімальний вік судді місцевого суду складає:

- А) двадцять два роки;
- Б) двадцять п'ять років;
- В) тридцять років;
- Г) тридцять п'ять років.

39. Суддею, уповноваженим здійснювати кримінальне провадження щодо неповнолітніх, у місцевих судах може бути обрано суддею із стажем роботи суддею не менше:

- А) п'яти років.
- Б) семи років.
- В) десяти років.
- Г) п'ятнадцяти років.

40. Кількість слідчих суддів у місцевих судах визначається:

- А) головою місцевого суду;
- Б) головою Державної судової адміністрації України;
- В) Президентом України;
- Г) зборами суддів місцевого суду.

41. Апеляційними судами з розгляду цивільних і кримінальних справ, а також справ про адміністративні правопорушення є

- А) апеляційні суди, які утворюються в апеляційних округах;
- Б) апеляційні суди, які утворюються в районах, містах;
- В) апеляційні суди, які утворюються в регіонах;
- Г) апеляційні суди, які утворюються у першій ланці судоустрою.

42. У складі апеляційного суду можуть утворюватися:

- А) судові палати з розгляду окремих категорій справ;
- Б) судові колегії з розгляду окремих категорій справ;
- В) апеляційні палати;
- Г) судові колегії з розгляду спеціальних категорій справ.

43. Секретар судової палати апеляційного суду контролює:

- А) здійснення аналізу та узагальнення судової практики у справах, віднесених до компетенції палати;
- Б) суддів апеляційного суду з діяльності судової палати;
- В) роботу суддів із здійснення правосуддя;
- Г) роботу помічника судді.

44. Згідно з чинним Законом України «Про судоустрій і статус суддів» апеляційні суди здійснюють:

- А) правосуддя у порядку, встановленому процесуальним законом;
- Б) право законодавчої ініціативи;
- В) розгляд справ про притягнення суддів до дисциплінарної відповідальності;
- В) накладення дисциплінарних стягнень на керівника апарату апеляційного суду.

45. Згідно з чинним Законом України «Про судоустрій і статус суддів» голова апеляційного суду представляє:

- А) суд як орган державної влади у зносинах з іншими органами державної влади, органами місцевого самоврядування, фізичними та юридичними особами;
- Б) керівнику апарату суду рішення про накладення дисциплінарного стягнення відповідно до законодавства;

- В) суддю у дисциплінарній палаті Вищої ради правосуддя;
- Г) звіт роботу апеляційного суду у Верховній Раді України.

46. Вищими спеціалізованими судами за чинним Законом України «Про судоустрій і статус суддів» є:

- А) Вищий суд з питань інтелектуальної власності, Вищий антикорупційний суд;
- Б) Вищий спеціалізований суд з розгляду цивільних справ, Вищий спеціалізований суд з розгляду кримінальних справ;
- В) Вищий спеціалізований суд з розгляду господарських справ, Вищий спеціалізований суд з розгляду адміністративних справ;
- Г) Вищий спеціалізований суд з розгляду справ з адміністративних правопорушень, Вищий спеціалізований суд з розгляду фінансових справ.

47. До повноваження вищого спеціалізованого суду за Законом України «Про судоустрій і статус суддів» відноситься:

- А) здійснення правосуддя по першій та апеляційній інстанції у справах та в порядку, визначених процесуальним законом;
- Б) інформування Верховної Ради України про результати узагальнення судової практики;
- В) передача результатів аналізу судової статистику до Рахункової палати;
- Г) забезпечення однакового застосування норм права судами різних спеціалізацій.

48. Суддею Вищого суду з питань інтелектуальної власності може бути:

- А) особа, яка відповідає вимогам до кандидатів на посаду судді та підтвердила здатність здійснювати правосуддя у Вищому суді з питань інтелектуальної власності;
- Б) особа, що має досвід професійної діяльності судді у справах інтелектуальної власності;

- В) особа, що має досвід професійної діяльності помічника адвоката щодо захисту прав інтелектуальної власності щонайменше п'ять років;
- Г) особа, яка має сукупний стаж (досвід) роботи (професійної юридичної діяльності) не менше як 3 років.

49. Голова вищого спеціалізованого суду сприяє:

- А) застосуванню до керівника апарату суду рішення про накладення дисциплінарного стягнення відповідно до законодавства;
- Б) виконанню вимог щодо підтримання кваліфікації суддів вищого спеціалізованого суду та підвищення їхнього професійного рівня;
- В) застосуванню дисциплінарного провадження відносно суддів вищого спеціалізованого суду;
- Г) доведенню звіту про роботу апеляційного суду до Верховної Ради України.

50. Згідно з чинним Законом України «Про судоустрій і статус суддів» голова вищого спеціалізованого суду представляє:

- А) суд як орган державної влади у зносинах з іншими органами державної влади, органами місцевого самоврядування, фізичними та юридичними особами;
- Б) керівнику апарату суду рішення про накладення дисциплінарного стягнення відповідно до законодавства;
- В) суддю у дисциплінарній палаті Вищої ради правосуддя;
- Г) звіт роботу апеляційного суду у Верховній Раді України.

51. Згідно з чинним Законом України «Про судоустрій і статус суддів» Верховний Суд є:

- А) найвищим судом у системі судоустрою України;
- Б) судовим органом четвертої ланки системи судоустрою України;
- В) судом, що здійснює правосуддя суто у касаційній інстанції;
- Г) судом, що здійснює правосуддя суто за нововиявленими обставинами.

52. Верховний Суд як найвищий суд у системі судоустрою України здійснює:

- А) правосуддя суто у касаційній інстанції;
- Б) правосуддя як суд касаційної інстанції, а у випадках, визначених процесуальним законом, – як суд першої або апеляційної інстанції, в порядку, встановленому процесуальним законом;
- В) правосуддя суто за нововиявленими обставинами;
- Г) правосуддя з адміністративної юрисдикції.

53. Велика палата Верховного Суду здійснює:

- А) розгляд справ як суд першої інстанції;
- Б) розгляд справ як суд першої та другої інстанції;
- В) розгляд справ як суд другої та третьої інстанції;
- Г) має лише повноваження із узагальнення судової практики.

54. Верховний Суд утворено на матеріально-технічній базі:

- А) Верховного Суду України;
- Б) Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, Вищого господарського суду України, Вищого адміністративного суду України;
- В) Верховного Суду України, Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, Вищого господарського суду України, Вищого адміністративного суду України;
- Г) матеріально-технічна база інших судів не використовувалася.

55. Відповідно до Закону України «Про судоустрій і статус судів» Верховний Суд забезпечує:

- А) єдність судової практики;
- Б) сталість та єдність судової практики;
- В) уніфікацію судової практики;
- Г) сталість, єдність та гармонізацію судової практики.

56. Верховний Суд здійснює правосуддя як суд:

- А) першої інстанції;
- Б) першої та апеляційної інстанції;
- В) касаційної інстанції;
- Г) першої, апеляційної або касаційної інстанції.

57. До складу Великої палати Верховного Суду входять судді у кількості:

- А) всі судді Верховного Суду;
- Б) двадцять один суддя;
- В) не більше десяти суддів;
- Г) не більше двадцяти п'яти суддів.

58. Суддею Верховного Суду може бути особа, яка має стаж роботи на посаді судді:

- А) не менше п'яти років;
- Б) не менше семи років;
- В) не менше десяти років;
- Г) не менше п'ятнадцяти років.

59. Судді Верховного Суду подають до Вищої кваліфікаційної комісії суддів України декларацію родинних зв'язків судді та декларацію доброчесності судді протягом:

- А) тридцяти днів з дня набрання чинності Закону України «Про судоустрій і статус суддів»;
- Б) шістдесяти днів з дня набрання чинності Закону України «Про судоустрій і статус суддів»;
- В) дев'яноста днів з дня набрання чинності Закону України «Про судоустрій і статус суддів»;
- Г) ста вісімдесяти днів з дня набрання чинності Закону України «Про судоустрій і статус суддів».

60. Голова Верховного Суду обирається та звільняється шляхом:

- А) таємного голосування Пленумом Верховного Суду з числа суддів Верховного Суду;

- Б) відкритого голосування Пленумом Верховного Суду з числа суддів Верховного Суду;
- В) таємного голосування делегатів від Касаційних судів Верховного Суду з числа суддів Верховного Суду;
- Г) відкритого голосування Апаратом Верховного Суду з числа суддів Верховного Суду.

61. Процедура обрання на посаду Голови Верховного Суду та звільнення його з посади встановлюється:

- А) Регламентом Верховного Суду;
- Б) наказом Президента України;
- В) типовою Інструкцією Державної судової адміністрації;
- Г) рішенням Вищої ради правосуддя.

62. Голова Верховного Суду за посадою входить до складу:

- А) Державної судової адміністрації;
- Б) Вищої ради юстиції;
- В) Вищої ради правосуддя;
- Г) Ради національної безпеки і оборони.

63. У складі Верховного Суду діють:

- А) 4 Касаційних суда та Велика палата;
- Б) 4 касаційні палати;
- В) 4 судові палати та Військова колегія;
- Г) Велика палата Верховного Суду.

64. Судову палату касаційного суду очолює:

- А) голова судової палати;
- Б) секретар судової палати;
- В) розпорядник судової палати;
- Г) відповідальний суддя.

65. Голова касаційного суду обирається строком на:

- А) чотири роки з правом обіймати посаду голови такого касаційного суду не більше двох строків поспіль

- Б) чотири роки без права обіймати посаду голови такого касаційного суду повторно;
- В) три роки з правом обіймати посаду голови такого касаційного суду не більше двох строків поспіль
- Г) три роки без права обіймати посаду голови такого касаційного суду повторно.

66. Пленум Верховного Суду скликається:

- А) Головою Верховного Суду;
- Б) Головою Верховного Суду або не менш як четвертою частиною від складу суддів Верховного Суду;
- В) Головою Верховного Суду або не менш як двома третинами від складу суддів Верховного Суду;
- Г) лише на вимогу всього складу суддів Верховного Суду.

67. За кількісним складом суддів Пленум Верховного Суду становлять:

- А) десять суддів;
- Б) шістнадцять суддів;
- В) делегати від Касаційних судів Верховного Суду, кількість яких встановлюється Головою Верховного Суду;
- Г) весь склад суддів Верховного Суду.

68. Пленум Верховного Суду скликається не рідше:

- А) двох разів на місяць;
- Б) одного разу на місяць;
- В) одного разу на два місяця;
- Г) одного разу на три місяці.

69. Діяльність Науково-консультативної ради при Верховному Суді спрямована на:

- А) організацію фінансового та матеріально-технічного забезпечення суду;
- Б) підвищення рівня професійної підготовки суддів;

- В) підготовку наукових висновків з питань діяльності Верховного Суду, що потребують наукового забезпечення;
- Г) правильна відповідь відсутня.

70. Організаційне забезпечення діяльності Верховного Суду здійснюється:

- А) апаратом Верховного Суду;
- Б) Державною судовою адміністрацією в Україні;
- В) системою забезпечення функціонування судової влади;
- Г) Вищою радою Правосуддя.

71. Статус, повноваження, засади організації та порядок діяльності Вищої ради правосуддя визначаються:

- А) Конституцією України, Законом України «Про судоустрій і статус суддів», Законом України «Про Вищу раду правосуддя»;
- Б) Законом України «Про державну службу», Законом України «Про Вищу раду правосуддя»;
- В) Законом України «Про державну службу», Законом України «Про Вищу раду правосуддя», Законом України «Про запобігання корупції»;
- Г) Законом України «Про Вищу раду правосуддя», Законом України «Про запобігання корупції».

72. За кількістю членів Вища рада правосуддя складається з:

- А) одинадцяти членів;
- Б) сімнадцяти членів;
- В) двадцяти одного члена;
- Г) тридцяти двох членів.

73. Члени Вищої ради правосуддя обираються (призначаються) строком на:

- А) один рік;
- Б) три роки;

- В) чотири роки;
- Г) п'ять років.

74. Організаційне, інформаційно-довідкове та інше забезпечення діяльності Вищої ради правосуддя здійснює:

- А) секретаріат Вищої ради правосуддя;
- Б) президія Вищої ради правосуддя;
- В) апарат Верховного Суду;
- Г) голова Вищої ради правосуддя.

75. Рішення Вищої ради правосуддя на протязі тридцяти днів може бути оскаржене до:

- А) Пленуму Вищої ради правосуддя;
- Б) Вищого адміністративного суду України;
- В) Верховного Суду;
- Г) Державної судової адміністрації.

76. Вищу кваліфікаційну комісію суддів України очолює:

- А) директор;
- Б) ректор;
- В) голова;
- Г) керуючий.

77. Національна школа суддів України утворюється при:

- А) Міністерстві юстиції України;
- Б) Вищій кваліфікаційній комісії суддів України;
- В) Вищій раді правосуддя;
- Г) правильна відповідь відсутня.

78. Національну школу суддів України очолює:

- А) ректор;
- Б) директор;
- В) голова;
- Г) керуючий.

79. Єдина система забезпечення функціонування судової влади діє відносно:

- А) третейських судів, інших державних органів та установ системи правосуддя;
- Б) судів, органів суддівського врядування,;
- В) особливих судів;
- Г) надзвичайних судових органів.

80. Державна судова адміністрація України є:

- А) недержавним органом у системі правосуддя, який здійснює організаційне забезпечення діяльності органів судової влади;
- Б) державним органом, який здійснює фінансове забезпечення діяльності органів судової влади у межах повноважень, встановлених законом;
- В) державним органом у системі правосуддя, який здійснює організаційне та фінансове забезпечення діяльності судових та правоохоронних органів, у межах повноважень, встановлених законом;
- Г) державним органом у системі правосуддя, який здійснює організаційне та фінансове забезпечення діяльності органів судової влади у межах повноважень, встановлених законом.

81. Державна судова адміністрація України підзвітна:

- А) Вищій раді правосуддя;
- Б) Верховному Суду;
- В) Кабінету міністрів України;
- Г) З'їзду суддів України.

82. Державна судова адміністрація України є:

- А) юридичною особою, має печатку із зображенням Державного Герба України та своїм найменуванням, самостійний баланс та рахунки в органах Державної казначейської служби України;

- Б) фізичною особою, має печатку із зображенням Державного Герба України та рахунки в органах Державної казначейської служби України;
- В) юридичною особою, має печатку із зображенням Державного Герба України та своїм найменуванням, але не має самостійного балансу та рахунків в органах Державної казначейської служби України;
- Г) юридичною особою, має печатку із своїм найменуванням, самостійний баланс та рахунки в банках.

83. Суддівське самоврядування в Україні здійснюється через:

- А) конференцію суддів адміністративних судів;
- Б) всеукраїнські збори суддів;
- В) Раду суддів України;
- Г) конференцію суддів господарських судів.

84. Виконавчим органом з'їзду суддів України є:

- А) Верховний суд;
- Б) Державна судова адміністрація України;
- В) Рада суддів України;
- Г) Вища кваліфікаційна комісія суддів України.

85. Правові акти, які Конституційний Суд України визнав неконституційними втрачають чинність з:

- А) з дня офіційного оприлюднення;
- Б) з дня підписання рішення усіма суддями Конституційного Суду України;
- В) з дня ухвалення Конституційним Судом України рішення про неконституційність правового акта;
- Г) з дня, вказаного у самому рішенні.

86. Рішення Конституційного суду України:

- А) можуть бути оскарженими до Верховного Суду;
- Б) не можуть бути оскаржені;

- В) залежно від предмету конституційного подання можуть бути оскаржені до відповідного Касаційного суду у складі Верховного Суду;
- Г) можуть бути оскаржені до окружного адміністративного суду, юрисдикція якого поширюється на територію міста Києва.

87. До органів конституційної юрисдикції в Україні слід відносити:

- А) Верховний суд;
- Б) Конституційний Суд України;
- В) Касаційний адміністративний суд;
- Г) Верховний суд, Конституційний Суд України і Вищий адміністративний суд України.

88. Конституційний Суд України ухвалює нормативні акти щодо офіційного тлумачення законів України:

- А) ухвали;
- Б) постанови;
- В) рішення;
- Г) роз'яснення.

89. Прокуратура здійснює встановлені Конституцією України функції з метою:

- А) забезпечення кримінального переслідування правопорушників;
- Б) покарання осіб, які вчинили кримінальні правопорушення;
- В) захисту прав і свобод людини, загальних інтересів суспільства та держави;
- Г) забезпечення винесення судом справедливого рішення.

90. Засновником прокуратури у Франції з 1302 році вважається:

- А) Філіп IV Красивий;
- Б) Петро I;
- В) Людовик XV;
- Г) Карл X.

91. На прокуратуру за Законом України «Про прокуратуру» з зазначених функцій не покладається:

- А) підтримання публічного обвинувачення в суді;
- Б) нагляд за додержанням законів органами, що провадять оперативно-розшукову діяльність, дізнання, досудове слідство;
- В) нагляд за здійсненням судами судочинства;
- Г) нагляд за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах, а також при застосуванні інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян.

92. Генеральний прокурор особисто звітує перед Верховною Радою України на пленарному засіданні про діяльність органів прокуратури шляхом надання узагальнених статистичних та аналітичних даних не менше:

- А) одного разу на рік;
- Б) двох раз на рік;
- В) кожного місяця;
- Г) шести разів на рік.

93. Строк призначення прокурора на посаду становить:

- А) 10 років;
- Б) 5 років;
- В) безстроково;
- Г) 20 років.

94. Прокурор згідно з чинним Законом України «Про прокуратуру» має право:

- А) брати участь у прокурорському самоврядуванні для вирішення питань внутрішньої діяльності прокуратури;
- Б) займатися підприємницькою діяльністю;
- В) бути членом політичної партії;
- Г) брати участь у політичних акціях.

95. Міністерство внутрішніх справ забезпечує формування державної політики у сфері:

- А) протидії злочинності, підтримання публічної безпеки, порядку, надання поліцейських послуг;
- Б) захисту державного кордону та охорони суверенних прав України в її виключній (морській) економічній зоні;
- В) цивільного захисту, захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій та запобігання їх виконанню, міграції (імміграції та еміграції), протидії нелегальній міграції, реєстрації фізичних осіб, біженців;
- Г) все перераховане.

96. У своїй діяльності поліція України керується:

- А) Конституцією України, міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України,
- Б) Законом України «Про національну поліцію» та іншими законами України, актами Кабінету Міністрів України, а також виданими відповідно до них актами Міністерства внутрішніх справ України;
- В) актами Президента України та постановами Верховної Ради України, прийнятими відповідно до Конституції та законів України;
- Г) все перераховане.

97. Національне антикорупційне бюро України має статус:

- А) центрального органу виконавчої влади, що здійснює правоохоронну діяльність з метою запобігання, виявлення, припинення, розкриття та розслідування злочинів, віднесених до його компетенції;
- Б) центрального органу виконавчої влади зі спеціальним статусом, який забезпечує формування та реалізує державну антикорупційну політику;

- В) державного правоохоронного органу спеціального призначення, який забезпечує державну безпеку України;
- Г) державного правоохоронного органу, на який покладається попередження, виявлення, припинення, розслідування та розкриття корупційних правопорушень, віднесених до його підслідності, а також запобігання вчиненню нових.

98. Міністерство юстиції України – це:

- А) орган судової влади;
- Б) орган виконавчої влади із спеціальним статусом, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України;
- В) центральний орган виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України;
- Г) орган законодавчої влади в Україні.

99. До нотаріальних органів України відносяться:

- А) нотаріальні контори, консульські установи, Державний нотаріальний архів;
- Б) юридичні контори;
- В) Державний загальний архів області;
- Г) управління юстиції в області.

100. Адвокат, який здійснює адвокатську діяльність індивідуально, є:

- А) самозайнятою особою;
- Б) підприємцем;
- В) фізичною особою-підприємцем;
- Г) представником.

Перелік питань для самоперевірки

1. Предмет і методологія курсу «Судові та правоохоронні органи України»
2. Місце курсу «Судові та правоохоронні органи України» в системі інших юридичних дисциплін.
3. Поняття правоохоронної діяльності держави, її види та основні напрямки.
4. Основні концептуальні положення реформи системи судоустрою в Україні.
5. Завдання правоохоронних органів України в умовах формування правової держави.
6. Природа та поняття судової влади.
7. Поняття і ознаки правосуддя.
8. Система принципів правосуддя.
9. Принцип здійснення правосуддя тільки судом.
10. Принцип здійснення правосуддя на засадах рівності громадян перед законом та судом.
11. Принцип самостійності судів, незалежності суддів і підпорядкованості їх тільки закону.
12. Принцип гласності та відкритості судового процесу та його повного фіксування технічними засобами.
13. Принцип змагальності сторін та свободи в наданні ними суду доказів і доведенні перед судом їх переконливості.
14. Принцип презумпції невинуватості.
15. Принцип мови судочинства і діловодства в судах.
16. Принцип обов'язковості судових рішень.
17. Принцип одноособового та колегіального розгляду справ у судах.
18. Поняття судоустрою України, його характеристика.
19. Історія розвитку судової системи України.

20. Принципи територіальності, спеціалізації та інстанційності в побудові системи судоустрою.
21. Ланка системи судоустрою та судова інстанція.
22. Розгляд кримінальних та цивільних справ у суді першої інстанції.
23. Касаційне провадження – третя судова інстанція.
24. Апеляційне провадження – друга судова інстанція.
25. Місцевий суд – основна ланка системи судоустрою України.
26. Склад, порядок формування, повноваження місцевого суду.
27. Апарат місцевого суду. Організація роботи в місцевому суді.
28. Види та склад апеляційних судів України.
29. Структура формування, повноваження судів другої ланки системи судів системи судоустрою.
30. Судові палати апеляційних судів. Повноваження, склад та порядок формування.
31. Організація роботи в апеляційних судах.
32. Принципи організації і діяльності місцевого господарського, місцевого адміністративного суду. Порядок формування, їх склад та повноваження.
33. Апеляційні суди. Порядок формування, їх склад та повноваження.
34. Вищі спеціалізовані суди. Структура, порядок формування, склад та повноваження.
35. Верховний Суд – найвищий суд у системі судоустрою України.
36. Пленум Верховного Суду.
37. Конституційний Суд України – єдиний орган конституційної юрисдикції в Україні.
38. Повноваження Конституційного Суду України.
39. Склад та порядок утворення Конституційного Суду України.
40. Вища рада правосуддя України.
41. Вища кваліфікаційна комісія суддів України. Порядок формування та повноваження.
42. Вимоги до кандидатів на посаду судді. Вимоги до кандидатів на посаду судді до Конституційного Суду України.

43. Національна школа суддів України.
44. Підготовка кандидатів на посаду судді.
45. Підготовка суддів яких призначено на адміністративні посади в судах.
46. Слідчий суддя та судді (суддя), уповноважені здійснювати кримінальне провадження щодо неповнолітніх: порядок обрання та повноваження.
47. Навчання суддів з метою підвищення рівня кваліфікації.
48. Юридична відповідальність суддів. Види юридичної відповідальності.
49. Служба дисциплінарних інспекторів.
50. Інститут присяжних. Порядок формування присяжних.
51. Суддівське самоврядування. Організаційні форми суддівського самоврядування та їх завдання.
52. Організаційне забезпечення діяльності судів.
53. Державна судова адміністрація України. Система її органів.
54. Повноваження Державної судової адміністрації України та системи її органів.
55. Забезпечення суддів.
56. Органи суддівського самоврядування в Україні
57. Значення суддівського самоврядування для роботи суддівського корпусу
58. Вища кваліфікаційна комісія суддів України: склад, порядок формування, повноваження.
59. Культура правосуддя.
60. Суд присяжних: історія та сучасність.
61. Мирові судді у судових системах зарубіжних країн.
62. Суддя – носій судової влади в Україні.
63. Гарантії незалежності суддів за чинним законодавством України.
64. Вища рада правосуддя.
65. Професійна етика суддів України.
66. Правовий статус слідчого судді в Україні
67. Слідчий суддя та судді (суддя), уповноважені здійснювати кримінальне провадження щодо неповнолітніх в Україні.

68. Прокурорська система України.
69. Історія створення та розвитку прокуратури в Україні.
70. Правовий статус Офісу Генерального прокурора України.
71. Кадрове забезпечення в органах прокуратури.
72. Професійна етика прокурорів України.
73. Організація і порядок діяльності прокуратури України.
74. Принципи організації та діяльності прокуратури України.
75. Основні функції органів прокуратури України.
76. Спеціалізована антикорупційна прокуратура в Україні.
77. Правовий статус Генерального прокурора.
78. Представництво прокуратурою інтересів держави в суді у виключних випадках і в порядку, що визначені законодавством України.
79. Підтримання публічного обвинувачення в суді.
80. Забезпечення прав людини і громадянина при проведенні досудового розслідування в Україні.
81. Прокурор – процесуальний керівник досудового розслідування в Україні: завдання та повноваження.
82. Дисциплінарна відповідальність прокурора.
83. Порядок зайняття посади прокурора.
84. Звільнення прокурора з посади, припинення його повноважень на посаді: загальні аспекти.
85. Органи прокурорського самоврядування.
86. Всеукраїнська конференція прокурорів як найвищий орган прокурорського самоврядування.
87. Рада прокурорів України.
88. Статус Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів.
89. Соціальне та матеріально-побутове забезпечення прокурорів.
90. Міністерство внутрішніх справ України.
91. Національна поліція України: структура, завдання та повноваження.
92. Досудове розслідування органами Національної поліції України: компетенція та організація діяльності.
93. Правовий статус поліцейського в Україні.

94. Розслідування злочинів як напрямок правоохоронної діяльності України.
95. Державні органи, що здійснюють контроль за додержанням податкового законодавства в Україні.
96. Функції і основні напрямки діяльності Міністерства юстиції України.
97. Організація та діяльність Національного антикорупційного бюро України.
98. Порядок зайняття посади у Національному антикорупційному бюро України.
99. Організація та діяльність Державного бюро розслідувань.
100. Порядок зайняття посади у Державному бюро розслідувань.
101. Служба безпеки України.
102. Військова служба правопорядку у Збройних силах України.
103. Адвокатура – незалежний самоврядний інститут в Україні.
104. Адвокатура України як інститут громадянського суспільства.
105. Становлення та розвиток адвокатури в Україні.
106. Статус адвоката за діючим законодавством України.
107. Порядок набуття статусу адвоката в Україні.
108. Гарантії адвокатської діяльності.
109. Зміст, види та значення юридичної допомоги в Україні.
110. Засади організації та діяльності адвокатури в Україні.
111. Безоплатна правова допомога в Україні.
112. Сутність та значення принципів організації та діяльності адвокатури в Україні.
113. Здійснення адвокатської діяльності в Україні на підставі договору про надання правової допомоги.
114. Види адвокатської діяльності.
115. Організаційні форми здійснення адвокатської діяльності.
116. Адвокатське самоврядування за законодавством України.
117. Правовий статус та функції Національної асоціації адвокатів України.
118. Етика адвоката.
119. Правовий статус адвоката іноземної держави в Україні.

120. Всеукраїнські органи адвокатського самоврядування.
121. Регіональні органи адвокатського самоврядування.
122. Дисциплінарна відповідальність адвоката України.
123. Правовий статус помічника адвоката та стажиста.
124. Адвокатура Німеччини.
125. Конституційні основи організації та діяльності нотаріату в Україні
126. Засади організації та діяльності нотаріату в Україні.
127. Набуття статусу нотаріуса в Україні.
128. Приватна нотаріальна діяльність в Україні: організація і компетенція.
129. Нотаріальна таємниця як правова гарантія нотаріальної діяльності в Україні.
130. Професійна етика в діяльності нотаріусів України.
131. Відповідальність нотаріуса України.
132. Система судово-прокурорських органів США.
133. Судустрій Англії.
134. Судово-прокурорські органи Франції.
135. Організація системи судустрою Федеративної Республіки Німеччина.

Інформаційні ресурси

Інформаційні ресурси виступають важливим та необхідним джерелом інформації. Не є винятком й інформаційні ресурси, створені державою (державними органами) або недержавними інститутами.

Інтернет-джерела, необхідні для вивчення дисципліни:

1. <https://www.echr.coe.int> – сайт Європейського суду з прав людини;
2. <http://rada.gov.ua> – сайт Верховної Ради України;
3. <http://www.ombudsman.gov.ua> – сайт Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;
4. <http://www.ccu.gov.ua> – сайт Конституційного Суду України;
5. <https://court.gov.ua> – сайт «Судова влада України»;
6. <https://gp.gov.ua> – сайт Офісу Генерального прокурора;
7. <https://nabu.gov.ua> – сайт Національного антикорупційного бюро України;
8. <https://dbr.gov.ua> – сайт Державного бюро розслідувань;
9. <https://ssu.gov.ua/> – сайт Служби безпеки України;
10. <https://esbu.gov.ua/> – сайт Бюро економічної безпеки України;
11. <https://www.npu.gov.ua/> – сайт Національної поліції України;
12. <https://dsns.gov.ua/> – сайт Державної служби з надзвичайних ситуацій;
13. <https://dpsu.gov.ua/> – сайт Державної прикордонної служби України;
14. <https://dmsu.gov.ua/> – сайт Державної міграційної служби України;
15. <https://ngu.gov.ua/> – сайт Національної гвардії України;
16. <https://minjust.gov.ua/> – сайт Міністерства юстиції України;
17. <https://unba.org.ua> – сайт Національної асоціації адвокатів України;
18. <https://reyestr.court.gov.ua> – сайт Єдиного державного реєстру судових рішень.

Зміст

ВСТУП	4
ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН З ВИКЛАДЕННЯ ТА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	6
Тема 1. Предмет, система та поняття навчальної дисципліни «Судові та правоохоронні органи України».	8
Тема 2. Судова влада, правосуддя та їх демократичні засади	13
Тема 3. Судоустрій України, його характеристика	19
Тема 4. Місцеві суди	24
Тема 5. Апеляційні суди	32
Тема 6. Вищі спеціалізовані суди	37
Тема 7. Верховний Суд	44
Тема 8. Органи, що беруть участь у формуванні суддівського корпусу України	49
Тема 9. Статус судді	56
Тема 10. Державна судова адміністрація України.	63
Тема 11. Суддівське самоврядування	68
Тема 12. Конституційний Суд України.	74
Тема 13. Прокуратура України.	80
Тема 14. Міністерство внутрішніх справ України. Національна поліція України	89
Тема 15. Національне антикорупційне бюро України.	94
Тема 16. Державне бюро розслідувань. Бюро економічної безпеки	98
Тема 17. Служба безпеки України. Військова служба правопорядку у Збройних силах України	106
Тема 18. Міністерство юстиції України	112
Тема 19. Нотаріат в Україні.	117
Тема 20. Адвокатура України.	124
Тема 21. Судові та правоохоронні органи зарубіжних країн.	133
ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ ЗНАЬ	138
ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ САМОПЕРЕВІРКИ	163
ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ	169

Навчальне видання

**СУДОВІ ТА ПРАВООХОРОННІ
ОРГАНИ УКРАЇНИ**

Методичні вказівки

Для здобувачів вищої освіти першого рівня
за спеціальністю 081 «Право»

Електронне видання

Укладачі:

Нана БАКАЯНОВА, Михайло КОСЮТА, Олексій СВИДА,
Марина КРАВЧЕНКО, Ірина КІСЛІЦИНА, Олена ХРАПЕНКО,
Андрій КУБАЄНКО, Олександр КУРГАНСЬКИЙ,
Лілія НЕСТЕРЧУК

В авторській редакції

Формат 60х84/16. Ум-друк. арк. 10,6. Зам. № 2308–12.

Видавець ПП «Фенікс»
(Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 1044 від 17.09.02).
Україна, м. Одеса, 65009, вул. Зоопаркова, 25.
e-mail: fenix-izd@ukr.net